

TU Dresden

0211
UB, Zweigbibl.

94.8.

56243.001

5125
Ludwig Röhrscheid
Buchhandlung-Antiquariat
BONN · Am Hof 36
SEIT 1818

SCRIPTORUM CLASSICORUM
BIBLIOTHECA OXONIENSIS



OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDOIANO
LONDINI ET NOVI EBORACI
— APUD GALFRIDUM CUMBERLEGE

A R I S T O T E L I S
C A T E G O R I A E
E T
L I B E R D E I N T E R P R E T A T I O N E

R E C O G N O V I T
B R E V I Q U E A D N O T A T I O N E C R I T I C A I N S T R U X I T

L. MINIO-PALUELLO
P R A E L E C T O R P H I L O S O P H I A E M E D I A E V A L I S
I N U N I V E R S I T A T E O X O N I E N S I

O X O N I I
E T Y P O G R A P H E O C L A R E N D O N I A N O
M C M X L I X

Oxford University Press, Amen House, London E.C.4

GLASGOW NEW YORK TORONTO MELBOURNE WELLINGTON

BOMBAY CALCUTTA MADRAS CAPE TOWN

Geoffrey Cumberlege, Publisher to the University

123012/02

Technische Universität Dresden
Universitätsbibliothek
Zweigbibliothek: 02

10. JUNI 1994

PRINTED IN GREAT BRITAIN
AT THE UNIVERSITY PRESS, OXFORD
BY CHARLES BATEY, PRINTER TO THE UNIVERSITY

Q 11 NH 1647 H 666

94.8.56243.001

CATEGORIAE

I

[ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ]

- I Ὁμώνυμα λέγεται ὅν, ὄνομα μόνον κοινόν, ὁ δὲ κατὰ 1^a τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ἔτερος, οἷον ζῶον ὃ τε ἄνθρωπος καὶ τὸ γεγραμμένον τούτων γὰρ ὄνομα μόνον κοινόν, ὁ δὲ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ἔτερος· ἐὰν γὰρ ἀποδιδῷ τις τί ἐστιν αὐτῶν ἐκατέρῳ τὸ ζῷω εἶναι, ἕδιον 5 ἐκατέρου λόγον ἀποδώσει. συνώνυμα δὲ λέγεται ὅν τό τε ὄνομα κοινὸν καὶ ὁ κατὰ τοῦνομα λόγος τῆς οὐσίας ὁ αὐτός, οἷον ζῶον ὃ τε ἄνθρωπος καὶ ὁ βοῦς· τούτων γὰρ ἐκάτερον κοινῷ ὀνόματι προσαγορεύεται ζῶον, καὶ ὁ λόγος δὲ τῆς οὐσίας ὁ αὐτός· ἐὰν γὰρ ἀποδιδῷ τις τὸν ἐκατέρου ιο λόγον τί ἐστιν αὐτῶν ἐκατέρῳ τὸ ζῷω εἶναι, τὸν αὐτὸν λόγον ἀποδώσει. παρώνυμα δὲ λέγεται ὅσα ἀπό τινος διαφέροντα τῇ πτώσει τὴν κατὰ τοῦνομα προσηγορίαν ἔχει, οἷον ἀπὸ τῆς γραμματικῆς ὁ γραμματικὸς καὶ ἀπὸ τῆς ἀνδρείας ὁ ἀνδρεῖος. 15
- 2 Τῶν λεγομένων τὰ μὲν κατὰ συμπλοκὴν λέγεται, τὰ δὲ ἄνευ συμπλοκῆς. τὰ μὲν οὖν κατὰ συμπλοκὴν, οἷον ἄνθρωπος τρέχει, ἄνθρωπος νικᾷ· τὰ δὲ ἄνευ συμπλοκῆς, οἷον ἄνθρωπος, βοῦς, τρέχει, νικᾷ.
- Τῶν ὄντων τὰ μὲν καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται, ἐν 20

ὑποκειμένω δὲ οὐδενί ἔστιν, οἶν τὸν ἄνθρωπος καθ' ὑποκειμένου
μὲν λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐδενί ἔστιν.
τὰ δὲ ἐν ὑποκειμένῳ μέν ἔστι, καθ' ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς
λέγεται, —ἐν ὑποκειμένῳ δὲ λέγω δὲ ἐν τινι μὴ ὡς μέρος
25 ὑπάρχον ἀδύνατον χωρὶς εἶναι τοῦ ἐν ᾧ ἔστιν,— οἶν ἡ τὸς
γραμματικὴ ἐν ὑποκειμένῳ μέν ἔστι τῇ ψυχῇ, καθ' ὑπο-
κειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται, καὶ τὸ τὸ λευκὸν ἐν ὑποκειμένῳ
μέν ἔστι τῷ σώματι, —ἄπαν γὰρ χρῶμα ἐν σώματι,— καθ'
ὑποκειμένου δὲ οὐδενὸς λέγεται· τὰ δὲ καθ' ὑποκειμένου τε
1b λέγεται καὶ ἐν ὑποκειμένῳ ἔστιν, οἶν ἡ ἐπιστήμη ἐν ὑπο-
κειμένῳ μέν ἔστι τῇ ψυχῇ, καθ' ὑποκειμένου δὲ λέγεται
τῆς γραμματικῆς· τὰ δὲ οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἔστιν οὔτε καθ'
ὑποκειμένου λέγεται, οἶν ὁ τὸς ἄνθρωπος ἡ ὁ τὸς ἵπ-
5 πος, —οὐδὲν γὰρ τῶν τοιούτων οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἔστιν
οὔτε καθ' ὑποκειμένου λέγεται— ἀπλῶς δὲ τὰ ἄτομα καὶ ἓν
·ἀριθμῷ κατ' οὐδενὸς ὑποκειμένου λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ
ἔνια οὐδὲν κωλύει εἶναι· ἡ γὰρ τὸς γραμματικὴ τῶν ἐν ὑπο-
κειμένῳ ἔστιν.

10 "Οταν ἔτερον καθ' ἔτέρου κατηγορήται ὡς καθ' ὑποκει- 3
μένου, ὅσα κατὰ τοῦ κατηγορούμενου λέγεται, πάντα καὶ
κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ρήθησεται· οἶν ἄνθρωπος κατὰ τοῦ τι-
νὸς ἀνθρώπου κατηγορεῖται, τὸ δὲ ζῶον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου·
οὐκοῦν καὶ κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου τὸ ζῶον κατηγορηθῆσε-
15 ται· ὁ γὰρ τὸς ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπός ἔστι καὶ ζῶον.
τῶν ἔτερογενῶν καὶ μὴ ὑπ' ἄλληλα τεταγμένων ἔτεραι
τῷ εἴδει καὶ αἱ διαφοραί, οἶν ζῶου καὶ ἐπιστήμης·

ζώου μὲν γὰρ διαφορὰὶ τό τε πεζὸν καὶ τὸ πτηνὸν καὶ τὸ ἔνυδρον καὶ τὸ δίπουν, ἐπιστήμης δὲ οὐδεμίᾳ τούτων οὐ γὰρ διαφέρει ἐπιστήμη ἐπιστήμης τῷ δίπους εἶναι. τῶν δέ γε 20 ὑπ' ἄλληλα γενῶν οὐδὲν κωλύει τὰς αὐτὰς διαφορὰς εἶναι· τὰ γὰρ ἐπάνω τῶν ὑπ' αὐτὰς γενῶν κατηγορεῖται, ὥστε ὅσαι τοῦ κατηγορουμένου διαφοραί εἰσι τοσαῦται καὶ τοῦ ὑποκειμένου ἔσονται.

4 Τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων ἔκαστον ἦτοι 25 οὐσίαν σημαίνει ἡ ποσὸν ἡ ποιὸν ἡ πρός τι ἡ ποὺ ἡ ποτὲ ἡ κεῖσθαι ἡ ἔχειν ἡ ποιεῖν ἡ πάσχειν. ἔστι δὲ οὐσία μὲν ὡς τύπῳ εἰπεῖν οἷον ἄνθρωπος, ἵππος· ποσὸν δὲ οἷον δίπηχος, τρίπηχος· ποιὸν δὲ οἷον λευκόν, γραμματικόν· πρός τι δὲ οἷον διπλάσιον, ἥμισυ, μεῖζον· ποὺ δὲ οἷον ἐν Λυκείῳ, ἐν 2^a ἀγορᾷ· ποτὲ δὲ οἷον χθές, πέρυσιν· κεῖσθαι δὲ οἷον ἀνάκειται, κάθηται· ἔχειν δὲ οἷον ὑποδέδεται, ὥπλισται· ποιεῖν δὲ οἷον τέμνειν, καίειν· πάσχειν δὲ οἷον τέμνεσθαι, καίεσθαι. ἔκαστον δὲ τῶν εἰρημένων αὐτὸ μὲν καθ' αὐτὸ ἐν οὐδεμιᾷ κατα- 5 φάσει λέγεται, τῇ δὲ πρὸς ἄλληλα τούτων συμπλοκῆς κατάφασις γίγνεται· ἅπασα γὰρ δοκεῖ κατάφασις ἦτοι ἀληθὴς ἡ ψευδὴς εἶναι, τῶν δὲ κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων οὐδὲν οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδος ἔστιν, οἷον ἄνθρωπος, λευκόν, τρέχει, νικᾶ.

10

5 Οὐσία δέ ἔστιν ἡ κυριώτατά τε καὶ πρώτως καὶ μάλιστα λεγομένη, ἡ μήτε καθ' ὑποκειμένου τινὸς λέγεται

μήτε ἐν ὑποκειμένῳ τινὶ ἔστιν, οἷον ὁ τὸς ἄνθρωπος ἢ ὁ τὸς ἵππος. δεύτεραι δὲ οὐσίαι λέγονται, ἐν οἷς εἴδεσιν αἱ πρώτως οὐσίαι λεγόμεναι ὑπάρχουσιν, ταῦτά τε καὶ τὰ τῶν εἰδῶν τούτων γένη· οἷον ὁ τὸς ἄνθρωπος ἐν εἴδει μὲν ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ, γένος δὲ τοῦ εἴδους ἔστι τὸ ζῷον· δεύτεραι οὖν αὗται λέγονται οὐσίαι, οἷον ὁ τε ἄνθρωπος καὶ τὸ ζῷον.—φανερὸν δὲ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τῶν καθ' ὑποκειμένου λεγομένων ἀναγκαῖον καὶ τοῦνομα καὶ τὸν λόγον κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου· οἷον ὁ ἄνθρωπος καθ' ὑποκειμένου λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, καὶ κατηγορεῖται γε τοῦνομα, —τὸν γὰρ ἄνθρωπον κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγορήσεις·— καὶ ὁ λόγος δὲ τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγορηθήσεται, —οὐ γὰρ τὸς ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπός ἔστιν·— ὥστε καὶ τοῦνομα καὶ ὁ λόγος κατὰ τοῦ ὑποκειμένου κατηγορηθήσεται. τῶν δ' ἐν ὑποκειμένῳ ὅντων ἐπὶ μὲν τῶν πλείστων οὔτε τοῦνομα οὔτε ὁ λόγος κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου· ἐπ' ἐνίων δὲ τοῦνομα μὲν οὐδὲν κωδικόλυει κατηγορεῖσθαι τοῦ ὑποκειμένου, τὸν δὲ λόγον ἀδύνατον· οἷον τὸ λευκὸν ἐν ὑποκειμένῳ δὲν τῷ σώματι κατηγορεῖται τοῦ ὑποκειμένου, —λευκὸν γὰρ σῶμα λέγεται,— ὁ δὲ λόγος τοῦ λευκοῦ οὐδέποτε κατὰ τοῦ σώματος κατηγορηθήσεται.—τὰ δ' ἄλλα πάντα ἦτοι καθ' ὑποκειμένων λέγεται τῶν πρώτων οὐσιῶν ἢ ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἔστιν. τοῦτο δὲ φανερὸν ἐκ τῶν καθ' ἕκαστα προχειριζομένων· οἷον τὸ ζῷον κατὰ τοῦ ἀνθρώπου κατηγορεῖται, οὐκοῦν καὶ κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, —εἰ γὰρ κατὰ μηδενὸς τῶν τινῶν

ἀνθρώπων, οὐδὲ κατὰ ἀνθρώπου ὅλως·— πάλιν τὸ χρῶμα 2b
 ἐν σώματι, οὐκοῦν καὶ ἐν τινὶ σώματι· εἰ γὰρ μὴ ἐν
 τινὶ τῶν καθ' ἕκαστα, οὐδὲ ἐν σώματι ὅλως· ὥστε τὰ
 ἄλλα πάντα ἥτοι καθ' ὑποκειμένων τῶν πρώτων οὐσιῶν
 λέγεται ἦ· ἐν ὑποκειμέναις αὐταῖς ἔστιν. μὴ οὐσῶν οὖν 5
 τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι εἶναι πάντα
 γὰρ τὰ ἄλλα ἥτοι καθ' ὑποκειμένων τούτων λέγεται ἦ· ἐν 6a
 ὑποκειμέναις αὐταῖς ἔστιν· ὥστε μὴ οὐσῶν τῶν πρώτων οὐ- 6b
 σιῶν ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι εἶναι. 6c

Τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν μᾶλλον οὐσία τὸ εἶδος τοῦ
 γένους· ἔγγιον γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας ἔστιν. ἐὰν γὰρ ἀπο-
 διδῷ τις τὴν πρώτην οὐσίαν τί ἔστι, γνωριμώτερον καὶ οἰ-
 κειότερον ἀποδώσει τὸ εἶδος ἀποδιδοὺς ἦ· τὸ γένος· οἱ- 10
 ον τὸν τινὰ ἀνθρωπὸν γνωριμώτερον ἀν ἀποδοίη ἀνθρω-
 πὸν ἀποδιδοὺς ἦ· ζῶον, —τὸ μὲν γὰρ ἵδιον μᾶλλον τοῦ
 τινὸς ἀνθρώπου, τὸ δὲ κοινότερον,— καὶ τὸ τὶ δένδρον ἀποδι-
 δοὺς γνωριμώτερον ἀποδώσει δένδρον ἀποδιδοὺς ἦ· φυτόν.
 ἔτι αἱ πρῶται οὐσίαι διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν ὑποκει- 15
 σθαι καὶ πάντα τὰ ἄλλα κατὰ τούτων κατηγορεῖσθαι ἦ·
 ἐν ταύταις εἶναι διὰ τοῦτο μάλιστα οὐσίαι λέγονται· ὡς δέ
 γε αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα ἔχουσιν, οὕτω καὶ
 τὸ εἶδος πρὸς τὸ γένος ἔχει· —ὑπόκειται γὰρ τὸ εἶδος
 τῷ γένει· τὰ μὲν γὰρ γένη κατὰ τῶν εἰδῶν κατηγορεῖται, 20
 τὰ δὲ εἴδη κατὰ τῶν γενῶν οὐκ ἀντιστρέφει· — ὥστε καὶ ἐκ
 τούτων τὸ εἶδος τοῦ γένους μᾶλλον οὐσία.—αὐτῶν δὲ τῶν εἰ-
 δῶν ὅσα μή ἔστι γένη, οὐδὲν μᾶλλον ἔτερον ἔτερον οὐσία

ἐστίν· οὐδὲν γὰρ οἰκειότερον ἀποδώσει κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου τὸν ἄνθρωπον ἀποδιδοὺς ἢ κατὰ τοῦ τινὸς ἵππου τὸν ἵππον. ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν πρώτων οὐσιῶν οὐδὲν μᾶλλον ἔτερον ἔτέρου οὐσία ἐστίν· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον ὁ τὶς ἄνθρωπος οὐσία ἢ ὁ τὶς βοῦς.

Εἰκότως δὲ μετὰ τὰς πρώτας οὐσίας μόνα τῶν ἄλλων 30 τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη δεύτεραι οὐσίαι λέγονται μόνα γὰρ δηλοῖ τὴν πρώτην οὐσίαν τῶν κατηγορουμένων· τὸν γὰρ τινὰ ἄνθρωπον ἐὰν ἀποδιδῷ τις τί ἐστιν, τὸ μὲν εἶδος ἢ τὸ γένος ἀποδιδοὺς οἰκείως ἀποδώσει, —καὶ γνωριμώτερον ποιήσει ἄνθρωπον ἢ ζῷον ἀποδιδούς·— τῶν δ' ἄλλων ὅ τι ἄν 35 ἀποδιδῷ τις, ἀλλοτρίως ἔσται ἀποδεδωκώς, οἷον λευκὸν ἢ τρέχει ἢ ὅτιοῦν τῶν τοιούτων ἀποδιδούς· ὥστε εἰκότως ταῦτα μόνα τῶν ἄλλων οὐσίαι λέγονται. ἔτι αἱ πρῶται οὐσίαι διὰ τὸ τοῖς ἄλλοις ἀπασιν ὑποκεῖσθαι κυριώτατα οὐσίαι 3^α λέγονται· ώς δέ γε αἱ πρῶται οὐσίαι πρὸς τὰ ἄλλα πάντα ἔχουσιν, οὕτω τὰ εἴδη καὶ τὰ γένη τῶν πρώτων οὐσιῶν πρὸς τὰ λοιπὰ πάντα ἔχει· κατὰ τούτων γὰρ πάντα τὰ λοιπὰ κατηγορεῖται· τὸν γὰρ τινὰ ἄνθρωπον ἔρεις γραμματικόν, 5 οὐκοῦν καὶ ἄνθρωπον καὶ ζῷον γραμματικὸν ἔρεις· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων.

Κοινὸν δὲ κατὰ πάσης οὐσίας τὸ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ εἶναι. ἡ μὲν γὰρ πρώτη οὐσία οὔτε καθ' ὑποκειμένου λέγεται οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ ἐστίν. τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν ιο φανερὸν μὲν καὶ οὕτως ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐν ὑποκειμένῳ· ὁ γὰρ ἄνθρωπος καθ' ὑποκειμένου μὲν τοῦ τινὸς ἀνθρώπου λέγεται, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ ἐστιν, —οὐ γὰρ ἐν τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ ὁ ἄνθρωπός ἐστιν·— ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ζῷον καθ' ὑποκειμένου

μὲν λέγεται τοῦ τινὸς ἀνθρώπου, οὐκ ἔστι δὲ τὸ ζῶον ἐν τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ. ἔτι δὲ τῶν ἐν ὑποκειμένῳ ὅντων τὸ μὲν 15 ὄνομα οὐδὲν κωλύει κατηγορεῖσθαι ποτε τοῦ ὑποκειμένου, τὸν δὲ λόγον ἀδύνατον τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν κατηγορεῖται καὶ ὁ λόγος κατὰ τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦνομα, —τὸν γὰρ τοῦ ἀνθρώπου λόγον κατὰ τοῦ τινὸς ἀνθρώπου κατηγορήσεις καὶ τὸν τοῦ ζῶον. — ὥστε οὐκ ἀν εἴη οὐσία 20 τῶν ἐν ὑποκειμένῳ. — οὐκ ἴδιον δὲ οὐσίας τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἡ διαφορὰ τῶν μὴ ἐν ὑποκειμένῳ ἔστιν τὸ γὰρ πεζὸν καὶ τὸ δίπουν καθ' ὑποκειμένου μὲν λέγεται τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ὑποκειμένῳ δὲ οὐκ ἔστιν, — οὐ γάρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἔστι τὸ δίπουν οὐδὲ τὸ πεζόν. — καὶ ὁ λόγος δὲ κατηγορεῖται ὁ 25 τῆς διαφορᾶς καθ' οὐ ἀν λέγηται ἡ διαφορά· οἶον εἰ τὸ πεζὸν κατὰ ἀνθρώπου λέγεται, καὶ ὁ λόγος τοῦ πεζοῦ κατηγορηθήσεται τοῦ ἀνθρώπου, — πεζὸν γάρ ἔστιν ὁ ἀνθρωπος. — μὴ ταραττέτω δὲ ἡμᾶς τὰ μέρη τῶν οὐσιῶν ὡς ἐν ὑποκειμένοις ὅντα τοῖς ὅλοις, μή ποτε ἀναγκασθῶμεν οὐκ οὐ- 30 σίας αὐτὰ φάσκειν εἶναι οὐ γάρ οὕτω τὰ ἐν ὑποκειμένῳ ἐλέγετο τὰ ὡς μέρη ὑπάρχοντα ἐν τινὶ.

‘Υπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ ταῖς διαφοραῖς τὸ πάντα συνωνύμως ἀπ’ αὐτῶν λέγεσθαι· πᾶσαι γὰρ αἱ ἀπὸ τούτων κατηγορίαι ᾖτοι κατὰ τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται ἡ κατὰ 35 τῶν εἰδῶν. ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς πρώτης οὐσίας οὐδεμίᾳ ἔστι κατηγορία, — κατ’ οὐδενὸς γὰρ ὑποκειμένου λέγεται. — τῶν δὲ δευτέρων οὐσιῶν τὸ μὲν εἶδος κατὰ τοῦ ἀτόμου κατηγορεῖται, τὸ δὲ γένος καὶ κατὰ τοῦ εἶδους καὶ κατὰ τοῦ ἀτόμου. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ διαφοραὶ καὶ κατὰ τῶν εἰδῶν καὶ κατὰ 3^b

τῶν ἀτόμων κατηγοροῦνται. καὶ τὸν λόγον δὲ ἐπιδέχονται αἱ πρῶται οὐσίαι τὸν τῶν εἰδῶν καὶ τὸν τῶν γενῶν, καὶ τὸ εἶδος δὲ τὸν τοῦ γένους. —ὅσα γὰρ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου 5 λέγεται, καὶ κατὰ τοῦ ὑποκειμένου ρήθησεται— ὥσαύτως δὲ καὶ τὸν τῶν διαφορῶν λόγον ἐπιδέχεται τά τε εἴδη καὶ τὰ ἄτομα· συνώνυμα δέ γε ἦν ὅν καὶ τοῦνομα κοινὸν καὶ ὁ λόγος ὁ αὐτός. ὥστε πάντα τὰ ἀπὸ τῶν οὐσιῶν καὶ τῶν διαφορῶν συνωνύμως λέγεται.

10 Πᾶσα δὲ οὐσία δοκεῖ τόδε τι σημαίνειν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀναμφισβήτητον καὶ ἀληθές ἔστιν ὅτι τόδε τι σημαίνει ἄτομον γὰρ καὶ ἐν ἀριθμῷ τὸ δηλούμενόν ἔστιν. ἐπὶ δὲ τῶν δευτέρων οὐσιῶν φαίνεται μὲν ὅμοίως τῷ σχήματι τῆς προσηγορίας τόδε τι σημαίνειν, ὅταν εἴπῃ 15 ἄνθρωπον ἢ ζῷον οὐ μὴν ἀληθές γε, ἀλλὰ μᾶλλον ποιόν τι σημαίνει, —οὐ γὰρ ἐν ἔστι τὸ ὑποκείμενον ὥσπερ ἡ πρώτη οὐσία, ἀλλὰ κατὰ πολλῶν ὁ ἄνθρωπος λέγεται καὶ τὸ ζῷον— οὐχ ἀπλῶς δὲ ποιόν τι σημαίνει, ὥσπερ τὸ λευκόν· οὐδὲν γὰρ ἄλλο σημαίνει τὸ λευκὸν ἀλλ' ἢ ποιόν, τὸ δὲ 20 εἶδος καὶ τὸ γένος περὶ οὐσίαν τὸ ποιὸν ἀφορίζει, —ποιὰν γάρ τινα οὐσίαν σημαίνει. —ἐπὶ πλεῖον δὲ τῷ γένει ἢ τῷ εἴδει τὸν ἀφορισμὸν ποιεῖται· ὁ γὰρ ζῷον εἰπὼν ἐπὶ πλεῖον περιλαμβάνει ἢ ὁ τὸν ἄνθρωπον.

‘Υπάρχει δὲ ταῖς οὐσίαις καὶ τὸ μηδὲν αὐταῖς ἐναντίον 25 εἶναι. τῇ γὰρ πρώτῃ οὐσίᾳ τί ἂν εἴη ἐναντίον; οἷον τῷ τινὶ ἀνθρώπῳ οὐδέν ἔστιν ἐναντίον, οὐδέ γε τῷ ἀνθρώπῳ ἢ τῷ ζῷῳ οὐδέν ἔστιν ἐναντίον. οὐκ ἴδιον δὲ τῆς οὐσίας τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν οἷον ἐπὶ τοῦ ποσοῦ· τῷ γὰρ διπήχει οὐδέν ἔστιν 30 ἐναντίον, οὐδὲ τοῖς δέκα, οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδενί, εἰ μή τις

τὸ πολὺ τῷ ὄλιγῳ φαίη ἐναντίον εἶναι ἡ τὸ μέγα τῷ μικρῷ τῶν δὲ ἀφωρισμένων ποσῶν οὐδενὶ ἐναντίον ἔστιν.

Δοκεῖ δὲ ἡ οὐσία οὐκ ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥπτον λέγω δὲ οὐχ ὅτι οὐσία οὐσίας οὐκ ἔστι μᾶλλον οὐσία, —τοῦτο μὲν γάρ εἴρηται ὅτι ἔστιν,— ἀλλ’ ὅτι ἐκάστη 35 οὐσία τοῦθ’ ὅπερ ἔστιν οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥπτον οἷον εἰ ἔστιν αὕτη ἡ οὐσία ἄνθρωπος, οὐκ ἔσται μᾶλλον καὶ ἥπτον ἄνθρωπος, οὔτε αὐτὸς αὐτοῦ οὔτε ἔτερος ἔτέρου. οὐ γάρ ἔστιν ἔτερος ἔτέρου μᾶλλον ἄνθρωπος, ὥσπερ τὸ λευκόν ἔστιν ἔτερον ἔτέρου μᾶλλον λευκόν, καὶ κα- 4a λὸν ἔτερον ἔτέρου μᾶλλον καὶ αὐτὸς δὲ αὐτοῦ μᾶλλον καὶ ἥπτον λέγεται, οἷον τὸ σῶμα λευκὸν ὃν μᾶλλον λευκὸν λέγεται νῦν ἡ πρότερον, καὶ θερμὸν ὃν μᾶλλον θερμὸν καὶ ἥπτον λέγεται· ἡ δέ γε οὐσία οὐδὲν 5 λέγεται, —οὐδὲ γάρ ἄνθρωπος μᾶλλον νῦν ἄνθρωπος ἡ πρότερον λέγεται, οὐδὲ τῶν ἀλλων οὐδέν, ὅσα ἔστιν οὐσία·— ὥστε οὐκ ἂν ἐπιδέχοιτο ἡ οὐσία τὸ μᾶλλον καὶ ἥπτον.

Μάλιστα δὲ ἵδιον τῆς οὐσίας δοκεῖ εἶναι τὸ ταύτον καὶ τοῦ ἐν ἀριθμῷ ὃν τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικόν· οἷον ἐπὶ μὲν τῶν ἀλλων οὐδενὸς ἀν ἔχοι τις προενεγκεῖν [ὅσα μή ἔστιν οὐσία], ὁ ἐν ἀριθμῷ ὃν τῶν ἐναντίων δεκτικόν ἔστιν· οἷον τὸ χρῶμα, ὃ ἔστιν ἐν καὶ ταύτον ἀριθμῷ, οὐκ ἔσται λευκὸν καὶ μέλαν, οὐδὲ ἡ αὐτὴ πρᾶξις καὶ μία τῷ ἀριθμῷ 15

οὐκ ἔσται φαύλη καὶ σπουδαία, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
ἄλλων, ὅσα μή ἔστιν οὐσία. ἡ δέ γε οὐσία ἐν καὶ
ταῦτὸν ἀριθμῷ ὃν δεκτικὸν τῶν ἐναντίων ἔστιν· οἶνον ὁ τὶς
ἀνθρωπος, εἰς καὶ ὁ αὐτὸς ὥν, ὅτε μὲν λευκὸς ὅτε δὲ μέ-
20 λας γίγνεται, καὶ θερμὸς καὶ ψυχρός, καὶ φαῦλος καὶ
σπουδαῖος. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων οὐδενὸς φαίνεται τὸ τοιοῦ-
τον, εἰ μή τις ἐνίσταιτο τὸν λόγον καὶ τὴν δόξαν φά-
σκων τῶν τοιούτων εἶναι· ὁ γὰρ αὐτὸς λόγος ἀληθής τε
καὶ ψευδής εἶναι δοκεῖ, οἶνον εἰ ἀληθής εἴη ὁ λόγος τὸ κα-
25 θῆσθαι τινα, ἀναστάντος αὐτοῦ ὁ αὐτὸς οὗτος ψευ-
δής ἔσται· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης· εἰ γάρ τις ἀληθῶς
δοξάζοι τὸ καθῆσθαι τινα, ἀναστάντος αὐτοῦ ψευδῶς δοξάσει
τὴν αὐτὴν ἔχων περὶ αὐτοῦ δόξαν. εἰ δέ τις καὶ τοῦτο πα-
ραδέχοιτο, ἀλλὰ τῷ γε τρόπῳ διαφέρει· τὰ μὲν γὰρ ἐπὶ
30 τῶν οὐσιῶν αὐτὰ μεταβάλλοντα δεκτικὰ τῶν ἐναντίων ἔστιν, —
ψυχρὸν γὰρ ἐκ θερμοῦ γενόμενον μετέβαλεν (ἢ λλοίωται
γάρ), καὶ μέλαν ἐκ λευκοῦ καὶ σπουδαῖον ἐκ φαύλου, ὡσ-
αύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἔκαστον αὐτὸ μεταβολὴν
δεχόμενον τῶν ἐναντίων δεκτικόν ἔστιν· ὁ δὲ λόγος καὶ ἡ
35 δόξα αὐτὰ μὲν ἀκίνητα πάντῃ πάντως διαμένει, τοῦ δὲ
πράγματος κινουμένου τὸ ἐναντίον περὶ αὐτὰ γίγνεται· ὁ μὲν
γὰρ λόγος διαμένει ὁ αὐτὸς τὸ καθῆσθαι τινα, τοῦ δὲ πρά-
4b γματος κινηθέντος ὅτε μὲν ἀληθής ὅτε δὲ ψευδής γίγνεται·
ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς δόξης. ὥστε τῷ τρόπῳ γε ἴδιον
ἄν εἴη τῆς οὐσίας τὸ κατὰ τὴν αὐτῆς μεταβολὴν δεκτικὴν
τῶν ἐναντίων εἶναι, —εἰ δή τις καὶ ταῦτα παραδέχοιτο, τὴν

δόξαν καὶ τὸν λόγον δεκτικὰ τῶν ἐναντίων εἶναι. οὐκ ἔστι 5
 δὲ ἀληθὲς τοῦτο· ὁ γὰρ λόγος καὶ ἡ δόξα οὐ τῷ αὐτῷ δέχε-
 σθαι τι τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὰ λέγεται, ἀλλὰ τῷ περὶ
 ἔτερόν τι τὸ πάθος γεγενῆσθαι· τῷ γὰρ τὸ πρᾶγμα εἶναι
 ἡ μὴ εἶναι, τούτῳ καὶ ὁ λόγος ἀληθῆς ἡ ψευδῆς εἶναι λέ-
 γεται, οὐ τῷ αὐτὸν δεκτικὸν εἶναι τῶν ἐναντίων· ἀπλῶς γὰρ ιο
 οὐδὲν ὑπ' οὐδενὸς οὔτε ὁ λόγος κινεῖται οὔτε ἡ δόξα, ὥστε
 οὐκ ἂν εἴη δεκτικὰ τῶν ἐναντίων μηδενὸς ἐν αὐτοῖς γιγνο-
 μένου·—ἡ δέ γε οὐσία τῷ αὐτὴν τὰ ἐναντία δέχεσθαι, τούτῳ
 δεκτικὴ τῶν ἐναντίων λέγεται· νόσον γὰρ καὶ ὑγίειαν
 δέχεται, καὶ λευκότητα καὶ μελανίαν, καὶ ἔκαστον τῶν ι5
 τοιούτων αὐτὴ δεχομένη τῶν ἐναντίων εἶναι δεκτικὴ λέγεται.
 ὥστε ἴδιον ἂν οὐσίας εἴη τὸ ταύτον καὶ ἐν ἀριθμῷ ὃν δεκτι-
 κὸν εἶναι τῶν ἐναντίων. περὶ μὲν οὖν οὐσίας τοσαῦτα εἰ-
 ρήσθω.

6 Τοῦ δὲ ποσοῦ τὸ μέν ἔστι διωρισμένον, τὸ δὲ συνεχές· 20
 καὶ τὸ μὲν ἐκ θέσιν ἔχόντων πρὸς ἄλληλα τῶν ἐν αὐτοῖς
 μορίων συνέστηκε, τὸ δὲ οὐκ ἐξ ἔχόντων θέσιν. ἔστι δὲ διω-
 ρισμένον μὲν οἷον ἀριθμὸς καὶ λόγος, συνεχές δὲ γραμμή,
 ἐπιφάνεια, σῶμα, ἔτι δὲ παρὰ ταῦτα χρόνος καὶ τό-
 πος.—τῶν μὲν γὰρ τοῦ ἀριθμοῦ μορίων οὐδείς ἔστι κοινὸς 25
 ὅρος, πρὸς ὃν συνάπτει τὰ μόρια αὐτοῦ· οἷον τὰ πέντε εἰ
 ἔστι τῶν δέκα μόριον, πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτει τὰ
 πέντε καὶ τὰ πέντε, ἀλλὰ διώρισται· καὶ τὰ τρία γε καὶ

τὰ ἔπτὰ πρὸς οὐδένα κοινὸν ὅρον συνάπτει· οὐδ' ὅλως ἀν
30 ἔχοις ἐπ' ἀριθμοῦ λαβεῖν κοινὸν ὅρον τῶν μορίων, ἀλλ'
ἀεὶ διώρισται· ὥστε ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν διωρισμένων ἐστίν.
ώσαύτως δὲ καὶ ὁ λόγος τῶν διωρισμένων ἐστίν· (ὅτι μὲν
γὰρ ποσόν ἐστιν ὁ λόγος φανερόν· καταμετρεῖται γὰρ συλλαβῇ
μακρᾷ καὶ βραχείᾳ· λέγω δὲ αὐτὸν τὸν μετὰ φωνῆς λό-
35 γον γιγνόμενον). πρὸς οὐδένα γὰρ κοινὸν ὅρον αὐτοῦ τὰ
μόρια συνάπτει· οὐ γὰρ ἔστι κοινὸς ὅρος πρὸς ὃν αἱ συλλαβαὶ
συνάπτουσιν, ἀλλ' ἐκάστη διώρισται αὐτὴ καθ' αὐτήν.

5^a —ἡ δὲ γραμμὴ συνεχέστιν· ἔστι γὰρ λαβεῖν κοινὸν ὅρον
πρὸς ὃν τὰ μόρια αὐτῆς συνάπτει, στιγμήν· καὶ τῆς ἐπι-
φανείας γραμμήν, —τὰ γὰρ τοῦ ἐπιπέδου μόρια πρὸς τινα
κοινὸν ὅρον συνάπτει. —ώσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ σώματος
5 ἔχοις ἀν λαβεῖν κοινὸν ὅρον, γραμμὴν ἢ ἐπιφάνειαν, πρὸς
ἥν τὰ τοῦ σώματος μόρια συνάπτει. ἔστι δὲ καὶ ὁ χρόνος
καὶ ὁ τόπος τῶν τοιούτων· ὁ γὰρ νῦν χρόνος συνάπτει πρὸς
τε τὸν παρεληλυθότα καὶ τὸν μέλλοντα. πάλιν δὲ τόπος τῶν
συνεχῶν ἔστιν· τόπον γάρ τινα τὰ τοῦ σώματος μόρια κατ-
ιούσθει, ἀ πρὸς τινα κοινὸν ὅρον συνάπτει· οὐκοῦν καὶ τὰ τοῦ
τόπου μόρια, ἀ κατέχει ἔκαστον τῶν τοῦ σώματος μορίων,
πρὸς τὸν αὐτὸν ὅρον συνάπτει πρὸς ὃν καὶ τὰ τοῦ σώμα-
τος μόρια· ὥστε συνεχὲς ἀν εἴη καὶ ὁ τόπος· πρὸς γὰρ
ἔνα κοινὸν ὅρον αὐτοῦ τὰ μόρια συνάπτει.

15 "Ετι τὰ μὲν ἐκ θέσιν ἔχοντων πρὸς ἄλληλα τῶν ἐν
αὐτοῖς μορίων συνέστηκεν, τὰ δὲ οὐκ ἐξ ἔχοντων θέσιν·
οἷον τὰ μὲν τῆς γραμμῆς μόρια θέσιν ἔχει πρὸς ἄλληλα, —
ἔκαστον γὰρ αὐτῶν κεῖται που, καὶ ἔχοις ἀν διαλαβεῖν καὶ
ἀποδοῦναι οὐ ἔκαστον κεῖται ἐν τῷ ἐπιπέδῳ καὶ πρὸς



ποῖον μόριον τῶν λοιπῶν συνάπτει – ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ 20
τοῦ ἐπιπέδου μόρια θέσιν ἔχει τινά, –όμοίως γὰρ ἂν ἀπο-
δοθείη ἔκαστον οὖ κεῖται, καὶ ποῖα συνάπτει πρὸς ἄλληλα. –
καὶ τὰ τοῦ στερεοῦ δὲ ὡσαύτως καὶ τὰ τοῦ τόπου. ἐπὶ δέ
γε τοῦ ἀριθμοῦ οὐκ ἂν ἔχοι τις ἐπιβλέψαι ὡς τὰ μόρια
θέσιν τινὰ ἔχει πρὸς ἄλληλα ἢ κεῖται που, ἢ ποιά γε 25
πρὸς ἄλληλα συνάπτει τῶν μορίων οὐδὲ τὰ τοῦ χρόνου·
ὑπομένει γὰρ οὐδὲν τῶν τοῦ χρόνου μορίων, ὃ δὲ μή ἐστιν
ὑπομένον, πῶς ἂν τοῦτο θέσιν τινὰ ἔχοι; ἀλλὰ μᾶλλον
τάξιν τινὰ εἴποις ἂν ἔχειν τῷ τὸ μὲν πρότερον εἶναι τοῦ
χρόνου τὸ δ' ὕστερον. καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ δὲ ὡσαύτως, τῷ 30
πρότερον ἀριθμεῖσθαι τὸ ἐν τῶν δύο καὶ τὰ δύο τῶν τριῶν·
καὶ οὕτω τάξιν ἂν τινα ἔχοι, θέσιν δὲ οὐ πάνυ λάβοις
ἄν. καὶ ὁ λόγος δὲ ὡσαύτως οὐδὲν γὰρ ὑπομένει τῶν
μορίων αὐτοῦ, ἀλλ' εἴρηται τε καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι τοῦτο
λαβεῖν, ὥστε οὐκ ἂν εἴη θέσις τῶν μορίων αὐτοῦ, εἴγε μηδὲν 35
ὑπομένει. — τὰ μὲν οὖν ἐκ θέσιν ἔχόντων τῶν μορίων συν-
έστηκε, τὰ δὲ οὐκ ἐξ ἔχόντων θέσιν.

Κυρίως δὲ ποσὰ ταῦτα μόνα λέγεται τὰ εἰρημένα,
τὰ δὲ ἄλλα πάντα κατὰ συμβεβηκός· εἰς ταῦτα γὰρ
βλέποντες καὶ τᾶλλα ποσὰ λέγομεν, οἷον πολὺ τὸ λευκὸν 5^b
λέγεται τῷ τὴν ἐπιφάνειαν πολλὴν εἶναι, καὶ ἡ πρᾶξις μακρὰ
τῷ γε τὸν χρόνον πολὺν εἶναι, καὶ ἡ κίνησις πολλή· οὐ γὰρ
καθ' αὐτὸν ἔκαστον τούτων ποσὸν λέγεται· οἷον ἐὰν ἀποδιδῷ
τις πόση τις ἡ πρᾶξίς ἐστι, τῷ χρόνῳ ὅριεῖ ἐνιαυσίαν ἢ 5
οὕτω πως ἀποδιδούς, καὶ τὸ λευκὸν ποσόν τι ἀποδιδοὺς τῇ
ἐπιφανείᾳ ὅριεῖ, – ὅση γὰρ ἂν ἡ ἐπιφάνεια ἦ, τοσοῦτον καὶ

τὸ λευκὸν φήσει εἶναι·— ὥστε μόνα κυρίως καὶ καθ' αὐτὰ ποσὰ λέγεται τὰ εἰρημένα, τῶν δὲ ἄλλων οὐδὲν αὐτὸς καθ' αὐτό, οἱ ἀλλ' εἰ ἄρα κατὰ συμβεβηκός.

"Ετι τῷ ποσῷ οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, (ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ἀφωρισμένων φανερὸν ὅτι οὐδέν ἐστιν ἐναντίον, οἷον τῷ διπήχει ἢ τριπήχει ἢ τῇ ἐπιφανείᾳ ἢ τῶν τοιούτων τινί, —οὐδὲν γάρ ἐστιν ἐναντίον), εἰ μὴ τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ 15 φαίη τις εἶναι ἐναντίον ἢ τὸ μέγα τῷ μικρῷ. τούτων δὲ οὐδέν ἐστι ποσὸν ἄλλὰ τῶν πρός τι οὐδὲν γὰρ αὐτὸς καθ' αὐτὸς μέγα λέγεται ἢ μικρόν, ἄλλὰ πρὸς ἔτερον ἀναφέρεται, οἷον ὅρος μὲν μικρὸν λέγεται, κέγχρος δὲ μεγάλη τῷ τὴν μὲν τῶν ὁμογενῶν μεῖζον εἶναι, τὸ δὲ ἔλατον τῶν τῶν ὁμογενῶν οὐκοῦν πρὸς ἔτερον ἢ ἀναφορά, ἐπεὶ εἴγε καθ' αὐτὸς μικρὸν ἢ μέγα ἐλέγετο, οὐκ ἂν ποτε τὸ μὲν ὅρος μικρὸν ἐλέγετο, ἢ δὲ κέγχρος μεγάλη. πάλιν ἐν μὲν τῇ κώμῃ πολλούς φαμεν ἀνθρώπους εἶναι, ἐν Ἀθήναις δὲ ὀλίγους πολλαπλασίους αὐτῶν ὄντας, καὶ ἐν μὲν τῇ οἰκίᾳ 25 πολλούς, ἐν δὲ τῷ θεάτρῳ ὀλίγους πολλῷ πλείους ὄντας.— ἔτι τὸ μὲν δίπηχυ καὶ τρίπηχυ καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων ποσὸν σημαίνει, τὸ δὲ μέγα ἢ μικρὸν οὐ σημαίνει ποσὸν ἄλλα μᾶλλον πρός τι πρὸς γὰρ ἔτερον θεωρεῖται τὸ μέγα καὶ τὸ μικρόν· ὥστε φανερὸν ὅτι ταῦτα τῶν πρός τί ἐστιν.— 30 ἔτι ἐάν τε τιθῇ τις αὐτὰ ποσὰ εἶναι ἐάν τε μὴ τιθῇ, οὐκ ἐστιν αὐτοῖς ἐναντίον οὐδέν· δι γὰρ μὴ ἐστιν αὐτὸς καθ' αὐτὸς λαβεῖν ἄλλὰ πρὸς ἔτερον ἀναφέροντα, πῶς ἂν εἴη τού-

τῷ τι ἐναντίον;—ἔτι εἰ ἔσται τὸ μέγα καὶ τὸ μικρὸν ἐναντία, συμβήσεται τὸ αὐτὸ ἄμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι καὶ αὐτὰ αὐτοῖς εἶναι ἐναντία. συμβαίνει γὰρ ἄμα τὸ 35 αὐτὸ μέγα τε καὶ μικρὸν εἶναι, —ἔστι γὰρ πρὸς μὲν τοῦτο μικρόν, πρὸς ἔτερον δὲ τὸ αὐτὸ τοῦτο μέγα.— ὥστε τὸ αὐτὸ καὶ μέγα καὶ μικρὸν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἶναι συμβαίνει, ὥστε ἄμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι· ἀλλ’ οὐδὲν δοκεῖ ἄμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεσθαι· οἷον ἐπὶ τῆς οὐσίας, δεκτι- 6^a κὴ μὲν τῶν ἐναντίων δοκεῖ εἶναι, ἀλλ’ οὔτι γε ἄμα νοσεῖ καὶ ὑγιαινεῖ, οὐδὲ λευκὸν καὶ μέλαν ἔστιν ἄμα, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν ἄμα τὰ ἐναντία ἐπιδέχεται. καὶ αὐτὰ δ’ αὐτοῖς συμβαίνει ἐναντία εἶναι· εἰ γάρ ἔστι τὸ 5 μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, τὸ δ’ αὐτό ἔστιν ἄμα μέγα καὶ μικρόν, αὐτὸ αὐτῷ ἂν εἴη ἐναντίον· ἀλλὰ τῶν ἀδυνάτων ἔστιν αὐτὸ αὐτῷ εἶναι ἐναντίον.—οὐκ ἔστιν ἄρα τὸ μέγα τῷ μικρῷ ἐναντίον, οὐδὲ τὸ πολὺ τῷ ὀλίγῳ, ὥστε κἄν μὴ τῶν πρὸς τι ταῦτά τις ἔρει ἀλλὰ τοῦ ποσοῦ, οὐδὲν ιο ἐναντίον ἔξει.—μάλιστα δὲ ἡ ἐναντιότης τοῦ ποσοῦ περὶ τὸν τόπον δοκεῖ ὑπάρχειν· τὸ γὰρ ἄνω τῷ κάτω ἐναντίον τιθέασι, τὴν πρὸς τὸ μέσον χώραν κάτω λέγοντες διὰ τὸ πλείστην τῷ μέσῳ διάστασιν πρὸς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου εἶναι. ἔοίκασι 15 δὲ καὶ τὸν τῶν ἄλλων ἐναντίων ὅρισμὸν ἀπὸ τούτων ἐπιφέρειν· τὰ γὰρ πλεῖστον ἀλλήλων διεστηκότα τῶν ἐν τῷ αὐτῷ γένει ἐναντία ὅρίζονται.

Οὐ δοκεῖ δὲ τὸ ποσὸν ἐπιδέχεσθαι τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥπτον, οἷον τὸ δίπηχον, —οὐ γάρ ἔστιν ἔτερον ἐτέρου μᾶλλον 20

δίπηχυ·— οὐδ' ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ, οἷον τὰ τρία τῶν πέντε οὐδὲν μᾶλλον [πέντε ἦ] τρία λέγεται, οὐδὲ τὰ τρία τῶν τριῶν οὐδέ γε ὁ χρόνος ἔτερος ἔτερου μᾶλλον χρόνος λέγεται· οὐδ' ἐπὶ τῶν εἰρημένων ὅλως οὐδενὸς τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον λέγεται· ὥστε 25 τὸ ποσὸν οὐκ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον.

"Ιδιον δὲ μάλιστα τοῦ ποσοῦ τὸ ἵσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι. ἕκαστον γὰρ τῶν εἰρημένων ποσῶν καὶ ἵσον καὶ ἄνισον λέγεται, οἷον σῶμα καὶ ἵσον καὶ ἄνισον λέγεται, 28^a καὶ ἀριθμὸς καὶ ἵσος καὶ ἄνισος λέγεται, καὶ χρόνος καὶ ἵσος καὶ ἄνισος· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων 30 τῶν ρήθεντων ἕκαστον ἵσον τε καὶ ἄνισον λέγεται. τῶν δὲ λοιπῶν ὅσα μή ἔστι ποσόν, οὐ πάνυ ἀν δόξαι ἵσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι, οἷον ἡ διάθεσις ἵση τε καὶ ἄνισος οὐ πάνυ λέγεται ἀλλὰ μᾶλλον ὅμοία, καὶ τὸ λευκὸν ἵσον τε καὶ ἄνισον οὐ πάνυ, ἀλλ' ὅμοιον. ὥστε τοῦ ποσοῦ μάλιστα 35 ἀν εἴη ἴδιον τὸ ἵσον τε καὶ ἄνισον λέγεσθαι.

Πρός τι δὲ τὰ τοιαῦτα λέγεται, ὅσα αὐτὰ ἀπερ ἐστὶν 7 ἔτερων εἶναι λέγεται ἡ ὅπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἔτερον· οἷον τὸ μεῖζον τοῦθ' ὅπερ ἐστὶν ἔτερου λέγεται, —τινὸς γὰρ μεῖζον λέγεται,— καὶ τὸ διπλάσιον ἔτερου λέγεται τοῦθ' ὅπερ ἐστὶν, —τινὸς γὰρ διπλάσιον λέγεται— ὡσαύτως δὲ καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα. ἔστι δὲ καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν πρός τι οἷον ἔξις, διάθεσις, αἴσθησις, ἐπιστήμη, θέσις· πάντα γὰρ τὰ εἰρημένα

τοῦθ' ὅπερ ἔστιν ἑτέρων λέγεται καὶ οὐκ ἄλλο τι· ἡ γὰρ ἕξις τινὸς ἕξις λέγεται καὶ ἡ ἐπιστήμη τινὸς ἐπιστήμη 5 καὶ ἡ θέσις τινὸς θέσις, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὥσαύτως. πρός τι οὖν ἔστιν ὅσα αὐτὰ ἅπερ ἔστιν ἑτέρων λέγεται, ἡ ὅπωσοῦν ἄλλως πρὸς ἔτερον οἷον ὅρος μέγα λέγεται πρὸς ἔτερον, —πρός τι γὰρ μέγα λέγεται τὸ ὅρος,— καὶ τὸ ὅμοιον τινὶ ὅμοιον λέγεται, καὶ τὰ ἄλλα δὲ τὰ τοιαῦτα ὥσαύτως πρός τι λέγεται. ἔστι δὲ καὶ ἡ ἀνάκλισις καὶ ἡ στάσις καὶ ἡ καθέδρα θέσεις τινές, ἡ δὲ θέσις τῶν πρός τι· τὸ δὲ ἀνακε_(κλ)ίσθαι ἡ ἔσταναι ἡ καθῆσθαι αὐτὰ μὲν οὐκ εἰσὶ θέσεις, παρωνύμως δὲ ἀπὸ τῶν εἰρημένων θέσεων λέγεται.

‘Υπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης ἐν τοῖς πρός τι, οἷον 15 ἀρετὴ κακίᾳ ἐναντίον, ἐκάτερον αὐτῶν πρός τι ὅν, καὶ ἐπιστήμη ἀγνοίᾳ. οὐ πᾶσι δὲ τοῖς πρός τι ὑπάρχει ἐναντίον· τῷ γὰρ διπλασίῳ οὐδέν ἔστιν ἐναντίον οὐδὲ τῷ τριπλασίῳ οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδενί.—δοκεῖ δὲ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον ἐπιδέχεσθαι τὰ πρός τι ὅμοιον γὰρ 20 μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, καὶ ἄνισον μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεται, ἐκάτερον αὐτῶν πρός τι ὅν· τό τε γὰρ ὅμοιον τινὶ ὅμοιον λέγεται καὶ τὸ ἄνισον τινὶ ἄνισον. οὐ πάντα δὲ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον· τὸ γὰρ διπλάσιον 25 οὐ λέγεται μᾶλλον καὶ ἥττον διπλάσιον οὐδὲ τῶν τοιούτων οὐδέν.

Πάντα δὲ τὰ πρός τι πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, οἷον
 ὁ δοῦλος δεσπότου λέγεται δοῦλος καὶ ὁ δεσπότης δού-
 30 λου δεσπότης λέγεται, καὶ τὸ διπλάσιον ἡμίσεος διπλάσιον
 καὶ τὸ ἥμισυ διπλασίου ἥμισυ, καὶ τὸ μεῖζον ἐλάττονος μεῖζον
 καὶ τὸ ἐλάττον μείζονος ἐλάττον· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν
 ἄλλων· πλὴν τῇ πτώσει ἐνίστει κατὰ τὴν λέξιν, οἷον
 ἡ ἐπιστήμη ἐπιστητοῦ λέγεται ἐπιστήμη καὶ τὸ ἐπιστητὸν
 35 ἐπιστήμη ἐπιστητόν, καὶ ἡ αἰσθησις αἰσθητοῦ αἰσθησις καὶ
 τὸ αἰσθητὸν αἰσθῆσει αἰσθητόν. οὐ μὴν ἀλλ’ ἐνίστε οὐδόξει
 ἀντιστρέφειν, ἐὰν μὴ οἰκείως πρὸς ὃ λέγεται ἀποδοθῆ
 ἀλλὰ διαμάρτη ὁ ἀποδιδούς· οἷον τὸ πτερὸν ἐὰν ἀποδοθῆ
 ὅρνιθος, οὐκ ἀντιστρέφει ὅρνις πτεροῦ· οὐ γὰρ οἰκείως τὸ
 7^α πρῶτον ἀποδέδοται πτερὸν ὅρνιθος, —οὐ γὰρ ἦ ὅρνις, ταύτη
 τὸ πτερὸν αὐτῆς λέγεται, ἀλλ’ ἢ πτερωτόν ἐστιν· πολλῶν
 γὰρ καὶ ἄλλων πτερά ἐστιν ἀ οὐκ εἰσὶν ὅρνιθες· — ὥστε ἐὰν
 ἀποδοθῆ οἰκείως, καὶ ἀντιστρέφει, οἷον τὸ πτερὸν πτερωτοῦ
 5 πτερὸν καὶ τὸ πτερωτὸν πτερῷ πτερωτόν.—ἐνίστε δὲ καὶ ὀνο-
 ματοποιεῖν ἵσως ἀναγκαῖον, ἐὰν μὴ κείμενον ἢ ὄνομα πρὸς ὃ
 οἰκείως ἀν ἀποδοθεῖ· οἷον τὸ πηδάλιον πλοίου ἐὰν ἀπο-
 δοθῆ, οὐκ οἰκεία ἡ ἀπόδοσις, —οὐ γὰρ ἢ πλοῖον
 ταύτη αὐτοῦ τὸ πηδάλιον λέγεται· ἔστι γὰρ πλοῖα ὡν οὐκ
 10 ἔστι πηδάλια· — διὸ οὐκ ἀντιστρέφει· τὸ γὰρ πλοῖον οὐ λέγε-
 ται πηδαλίου πλοῖον. ἀλλ’ ἵσως οἰκειοτέρα ἀν ἡ ἀπόδοσις
 εἴη, εἰ οὕτω πως ἀποδοθείη τὸ πηδάλιον πηδαλιωτοῦ πηδά-
 λιον ἢ ὅπωσοῦν ἄλλως, —ὄνομα γὰρ οὐ κεῖται· — καὶ ἀντι-
 στρέφει γε, ἐὰν οἰκείως ἀποδοθῆ· τὸ γὰρ πηδαλιωτὸν
 15 πηδαλίῳ πηδαλιωτόν. ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων,
 οἷον ἡ κεφαλὴ οἰκειοτέρως ἀν ἀποδοθείη κεφαλωτοῦ ἢ ζῷου
 ἀποδιδομένη· οὐ γὰρ ἢ ζῶον κεφαλὴν ἔχει· πολλὰ γὰρ

τῶν ζώων κεφαλὴν οὐκ ἔχει. οὗτω δὲ ρᾶστα ἀν ἵσως τις λαμβάνοι οἷς μὴ κεῖται ὄνόματα, εἰ ἀπὸ τῶν πρώτων καὶ τοῖς πρὸς αὐτὰ ἀντιστρέφουσι τιθείη τὰ ὄνόματα, ὥσπερ 20 ἐπὶ τῶν προειρημένων ἀπὸ τοῦ πτεροῦ τὸ πτερωτὸν καὶ ἀπὸ τοῦ πηδαλίου τὸ πηδαλιωτόν. πάντα οὖν τὰ πρός τι, ἐάν-περ οἰκείως ἀποδιδῶται, πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται· ἐπεί, ἐάν γε πρὸς τὸ τυχὸν ἀποδιδῶται καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ ὁ λέγεται, οὐκ ἀντιστρέφει.—λέγω δὲ ὅτι οὐδὲ τῶν ὁμολο- 25 γουμένως πρὸς ἀντιστρέφοντα λεγομένων καὶ ὀνομάτων αὐτοῖς κειμένων οὐδὲν ἀντιστρέφει, ἐὰν πρός τι τῶν συμβεβηκότων ἀποδιδῶται καὶ μὴ πρὸς αὐτὸ ὁ λέγεται· οἶν οὐ δοῦλος ἐὰν μὴ δεσπότου ἀποδοθῇ ἀλλ' ἀνθρώπου ἢ δίποδος ἢ ὅτουοῦν τῶν τοιούτων, οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ οἰκεία 30 ἡ ἀπόδοσις.—ἔτι ἐὰν μὲν οἰκείως ἀποδεδομένον ἥ πρὸς ὁ λέγεται, πάντων περιαιρουμένων τῶν ἄλλων ὅσα συμ- βεβηκότα ἔστιν, καταλειπομένου δὲ τούτου μόνου πρὸς ὁ ἀπεδόθη οἰκείως, ἀεὶ πρὸς αὐτὸ ρῆθήσεται· οἶν εἰ ο δοῦλος πρὸς δεσπότην λέγεται, περιαιρουμένων ἀπάντων 35 ὅσα συμβεβηκότα ἔστι τῷ δεσπότῃ, οἶν τὸ δίποδι εἶναι, τὸ ἐπιστήμης δεκτικῷ, τὸ ἀνθρώπῳ, καταλειπο- μένου δὲ μόνου τοῦ δεσπότην εἶναι, ἀεὶ ο δοῦλος πρὸς αὐτὸ ρῆθήσεται· ο γὰρ δοῦλος δεσπότου δοῦλος λέ- γεται. ἐὰν δέ γε μὴ οἰκείως ἀποδοθῇ πρὸς ὁ ποτε λέγε- 7^b ται, περιαιρουμένων μὲν τῶν ἄλλων καταλειπομένου δὲ μόνου τοῦ πρὸς ὁ ἀπεδόθη, οὐ ρῆθήσεται πρὸς αὐτό· ἀπο-

δεδόσθω γὰρ ὁ δοῦλος ἀνθρώπου καὶ τὸ πτερὸν ὅρνιθος,
 5 καὶ περιηρήσθω τοῦ ἀνθρώπου τὸ δεσπότη αὐτῷ εἶναι· οὐ
 γὰρ ἔτι ὁ δοῦλος πρὸς ἄνθρωπον ρῆθήσεται, —μὴ γὰρ ὅντος
 δεσπότου οὐδὲ δοῦλος ἐστιν·— ὡσαύτως δὲ καὶ τοῦ ὅρνιθος περι-
 ηρήσθω τὸ πτερωτῷ εἶναι· οὐ γὰρ ἔτι ἔσται τὸ πτερὸν τῶν
 πρὸς τι· μὴ γὰρ ὅντος πτερωτοῦ οὐδὲ πτερὸν ἔσται τινός.—
 Ιο ὥστε δεῖ μὲν ἀποδιδόναι πρὸς ὅ ποτε οἰκείως λέγεται· καν
 μὲν ὄνομα ἦ κείμενον ράδία ἡ ἀπόδοσις γίγνεται, μὴ ὅν-
 τος δὲ ἀναγκαῖον ἵσως ὀνοματοποιεῖν. οὕτω δὲ ἀποδιδο-
 μένων φανερὸν ὅτι πάντα τὰ πρὸς τι πρὸς ἀντιστρέφοντα
 ρῆθήσεται.

15 Δοκεῖ δὲ τὰ πρὸς τι ἄμα τῇ φύσει εἶναι. καὶ ἐπὶ μὲν
 τῶν πλείστων ἀληθές ἐστιν· ἄμα γὰρ διπλάσιόν τέ ἐστι
 καὶ ἡμισυ, καὶ ἡμίσεος ὅντος διπλάσιόν ἐστιν, καὶ δού-
 λου ὅντος δεσπότης ἐστίν· ὁμοίως δὲ τούτοις καὶ τὰ
 ἄλλα. καὶ συναναιρεῖ δὲ ταῦτα ἄλληλα· μὴ γὰρ ὅντος
 20 διπλασίου οὐκ ἐστιν ἡμισυ, καὶ ἡμίσεος μὴ ὅντος οὐκ
 ἐστι διπλάσιον· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὅσα
 τοιαῦτα.—οὐκ ἐπὶ πάντων δὲ τῶν πρὸς τι ἀληθές δοκεῖ
 τὸ ἄμα τῇ φύσει εἶναι· τὸ γὰρ ἐπιστητὸν τῆς ἐπιστήμης
 πρότερον ἂν δόξειεν εἶναι· ὡς γὰρ ἐπὶ τὸ πολὺ προϋπαρ-
 25 χόντων τῶν πραγμάτων τὰς ἐπιστήμας λαμβάνομεν· ἐπ’
 ὀλίγων γὰρ ἣ ἐπ’ οὐδενὸς ἵδοι τις ἂν ἄμα τῷ ἐπιστητῷ τὴν
 ἐπιστήμην γιγνομένην. ἔτι τὸ μὲν ἐπιστητὸν ἀναιρεθὲν συν-
 αναιρεῖ τὴν ἐπιστήμην, ἡ δὲ ἐπιστήμη τὸ ἐπιστητὸν οὐ συν-
 αναιρεῖ· ἐπιστητοῦ γὰρ μὴ ὅντος οὐκ ἐστιν ἐπιστήμη, —οὐ-
 30 δενὸς γὰρ ἔτι ἔσται ἐπιστήμη,— ἐπιστήμης δὲ μὴ οὕσης οὐδὲν
 κωλύει ἐπιστητὸν εἶναι· οἷον καὶ ὁ τοῦ κύκλου τετραγω-

νισμὸς εἴγε ἔστιν ἐπιστητόν, ἐπιστήμη μὲν αὐτοῦ οὐκ ἔστιν οὐδέπω, αὐτὸ δὲ τὸ ἐπιστητὸν ἔστιν. ἔτι ζώου μὲν ἀναιρεθέντος οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη, τῶν δ' ἐπιστητῶν πολλὰ ἐνδέχεται εἶναι.—ὅμοίως δὲ τούτοις καὶ τὰ ἐπὶ τῆς αἰσθήσεως ἔχει· 35 τὸ γὰρ αἰσθητὸν πρότερον τῆς αἰσθήσεως δοκεῖ εἶναι· τὸ μὲν γὰρ αἰσθητὸν ἀναιρεθὲν συναναιρεῖ τὴν αἴσθησιν, ή δὲ αἴσθησις τὸ αἰσθητὸν οὐ συναναιρεῖ. αἱ γὰρ αἰσθήσεις περὶ σῶμα καὶ ἐν σώματί εἰσιν, αἰσθητοῦ δὲ ἀναιρεθέντος ἀνήρηται καὶ σῶμα, —τῶν γὰρ αἰσθητῶν καὶ τὸ σῶμα,— σώ- 8^a ματος δὲ μὴ ὅντος ἀνήρηται καὶ ή αἴσθησις, ὥστε συναναιρεῖ τὸ αἰσθητὸν τὴν αἴσθησιν. ή δέ γε αἴσθησις τὸ αἰσθητὸν οὕτη ζώου γὰρ ἀναιρεθέντος αἴσθησις μὲν ἀνήρηται, αἰσθητὸν δὲ ἔσται, οἶνον σῶμα, θερμόν, γλυκύ, 5 πικρόν, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ὅσα ἔστιν αἰσθητά. ἔτι ή μὲν αἴσθησις ἄμα τῷ αἰσθητικῷ γίγνεται, —ἄμα γὰρ ζῷόν τε γίγνεται καὶ αἴσθησις,— τὸ δέ γε αἰσθητὸν ἔστι καὶ πρὸ τοῦ αἴσθησιν εἶναι, —πῦρ γὰρ καὶ ὕδωρ καὶ τὰ τοιαῦτα, ἐξ ὧν καὶ τὸ ζῷον συνίσταται, ἔστι καὶ πρὸ τοῦ ζῷον ὅλως ιο εἶναι ή αἴσθησιν,— ὥστε πρότερον ἀν τῆς αἰσθήσεως τὸ αἰσθητὸν εἶναι δόξειεν.

"Ἐχει δὲ ἀπορίαν πότερον οὐδεμία οὐσία τῶν πρὸς τι λέγεται, καθάπερ δοκεῖ, η τοῦτο ἐνδέχεται κατά τινας τῶν δευτέρων οὐσιῶν. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν πρώτων οὐσιῶν ἀλη- 15 θέσ ἔστιν οὕτε γὰρ τὰ ὅλα οὕτε τὰ μέρη πρὸς τι λέγεται· δ γὰρ τὶς ἄνθρωπος οὐ λέγεται τινός τις ἄνθρωπος, οὐδὲ δ τὶς βοῦς τινός τις βοῦς· ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ μέρη· ή

γὰρ τὶς χεὶρ οὐ λέγεται τινός τις χεὶρ ἀλλὰ τινὸς χεὶρ,
 20 καὶ ἡ τὶς κεφαλὴ οὐ λέγεται τινός τις κεφαλὴ ἀλλὰ
 τινὸς κεφαλή. ὥσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν δευτέρων οὐσιῶν,
 ἐπὶ γε τῶν πλείστων· οἷον ὁ ἄνθρωπος οὐ λέγεται τινὸς ἄν-
 θρωπος, οὐδὲ ὁ βοῦς τινὸς βοῦς, οὐδὲ τὸ ξύλον τινὸς ξύλον,
 ἀλλὰ τινὸς κτῆμα λέγεται. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν τοιούτων φα-
 25 νερὸν ὅτι οὐκ ἔστι τῶν πρός τι, ἐπ' ἐνίων δὲ τῶν δευτέρων
 οὐσιῶν ἔχει ἀμφισβήτησιν· οἷον ἡ κεφαλὴ τινὸς λέγεται
 κεφαλὴ καὶ ἡ χεὶρ τινὸς λέγεται χεὶρ καὶ ἔκαστον τῶν
 τοιούτων, ὥστε ταῦτα τῶν πρός τι δόξειεν ἂν εἶναι.—εἰ
 μὲν οὖν ἵκανως ὁ τῶν πρός τι δρισμὸς ἀποδέδοται, ἡ τῶν πάνυ
 30 χαλεπῶν ἡ τῶν ἀδυνάτων ἔστι τὸ λῦσαι ὡς οὐδεμία οὐσία
 τῶν πρός τι λέγεται· εἰ δὲ μὴ ἵκανως, ἀλλ' ἔστι τὰ πρός τι
 οἷς τὸ εἶναι ταῦτόν ἔστι τῷ πρός τί πως ἔχειν, ἵσως ἂν
 ῥηθείη τι πρὸς αὐτά. ὁ δὲ πρότερος δρισμὸς παρακολουθεῖ
 μὲν πᾶσι τοῖς πρός τι, οὐ μὴν τοῦτό γέ ἔστι τὸ πρός τι
 35 αὐτοῖς εἶναι τὸ αὐτὰ ἅπερ ἔστιν ἑτέρων λέγεσθαι. ἐκ δὲ
 τούτων δῆλόν ἔστιν ὅτι ἐάν τις εἰδῇ τι ὠρισμένως τῶν πρός τι,
 κάκεῦνο πρὸς ὃ λέγεται ὠρισμένως εἴσεται. φανερὸν
 μὲν οὖν καὶ ἔξ αὐτοῦ ἔστιν· εἰ γὰρ οἶδε τις τόδε τι ὅτι
 τῶν πρός τί ἔστιν, ἔστι δὲ τὸ εἶναι τοῖς πρός τι ταῦτὸ τῷ
 40 πρός τί πως ἔχειν, κάκεῦνο οἶδε πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει.
 εἰ γὰρ οὐκ οἶδεν ὅλως πρὸς ὃ τοῦτό πως ἔχει, οὐδ' εἰ
 πρός τί πως ἔχει εἴσεται. καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἔκαστα δὲ δῆ-
 λον τὸ τοιοῦτον· οἷον τόδε τι εἰ οἶδεν ἀφωρισμένως ὅτι ἔστι
 5 διπλάσιον, καὶ ὅτου διπλάσιόν ἔστιν εὐθὺς ἀφωρισμένως οἶ-
 δεν, —εἰ γὰρ μηδενὸς τῶν ἀφωρισμένων οἶδεν αὐτὸ διπλά-
 σιον, οὐδ' εἰ ἔστι διπλάσιον ὅλως οἶδεν— ὥσαύτως δὲ καὶ

τόδε τι εἰ οὖδεν ὅτι κάλλιόν ἔστι, καὶ ὅτου κάλλιόν ἔστιν ἀφωρισμένως ἀναγκαῖον εἰδέναι διὰ ταῦτα, (οὐκ ἀορίστως δὲ εἴσεται ὅτι τοῦτό ἔστι χείρονος κάλλιον· ὑπόληψις τοῦ γὰρ τὸ τοιοῦτο γίγνεται, οὐκ ἐπιστήμη· οὐ γὰρ ἔτι εἴσεται ἀκριβῶς ὅτι ἔστι χείρονος κάλλιον· εἰ γὰρ οὕτως ἔτυχεν, οὐδέν ἔστι χεῖρον αὐτοῦ). ὥστε φανερὸν ὅτι ἀναγκαῖον ἔστιν, δὸν εἰδῆ τις τῶν πρὸς τι ὡρισμένως, κἀκεῖνο πρὸς δὸν λέγεται ὡρισμένως εἰδέναι. τὴν δέ γε κεφαλὴν καὶ τὴν 15 χεῖρα καὶ ἕκαστον τῶν τοιούτων αἱ εἰσιν οὐσίαι αὐτὸ μὲν ὅπερ ἔστιν ὡρισμένως ἔστιν εἰδέναι, πρὸς δὸν δὲ λέγεται οὐκ ἀναγκαῖον· τίνος γὰρ αὗτη ἡ κεφαλὴ ἢ τίνος ἡ χεὶρ οὐκ ἔστιν εἰδέναι ὡρισμένως· ὥστε οὐκ ἄν εἴη ταῦτα τῶν πρὸς τι· εἰ δὲ μή ἔστι τῶν πρὸς τι, ἀληθὲς ἄν εἴη λέγειν ὅτι 20 οὐδεμία οὐσία τῶν πρὸς τί ἔστιν. ἵσως δὲ χαλεπὸν περὶ τῶν τοιούτων σφοδρῶς ἀποφαίνεσθαι μὴ πολλάκις ἐπεσκευμμένον, τὸ μέντοι διηπορηκέναι ἐφ' ἕκαστον αὐτῶν οὐκ ἄχρηστόν ἔστιν.

8 Ποιότητα δὲ λέγω καθ' ἣν ποιοί τινες λέγονται· ἔστι 25 δὲ ἡ ποιότης τῶν πλεοναχῶς λεγομένων. ἐν μὲν οὖν εἶδος ποιότητος ἔξις καὶ διάθεσις λεγέσθωσαν. διαφέρει δὲ ἔξις διαθέσεως τῷ μονιμώτερον καὶ πολυχρονιώτερον εἶναι· τοιαῦται δὲ αἱ τε ἐπιστήμαι καὶ αἱ ἀρεταί· ἡ τε γὰρ ἐπιστήμη δοκεῖ τῶν παραμονίμων εἶναι καὶ δυσκινήτων, ἐὰν καὶ 30 μετρίως τις ἐπιστήμην λάβῃ, ἐάνπερ μὴ μεγάλη μεταβολὴ γένηται ὑπὸ νόσου ἡ ἄλλου τινὸς τοιούτου· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ ἀρετή· οἷον ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ σωφροσύνη καὶ

ἔκαστον τῶν τοιούτων οὐκ εὔκίνητον δοκεῖ εἶναι οὐδ' εὐ-
 35 μετάβολον. διαθέσεις δὲ λέγονται ἃ ἔστιν εὔκίνητα καὶ ταχὺ³⁵
 μεταβάλλοντα, οἷον θερμότης καὶ κατάψυξις καὶ νόσος
 καὶ ύγιεια καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα· διάκειται μὲν γάρ
 πως κατὰ ταύτας ὁ ἄνθρωπος, ταχὺ δὲ μεταβάλλει ἐκ
 θερμοῦ ψυχρὸς γιγνόμενος καὶ ἐκ τοῦ ύγιαινειν εἰς τὸ νο-
 9^a σεῖν· ὠσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, εἰ μή τις καὶ αὐ-
 τῶν τούτων τυγχάνοι διὰ χρόνου πλῆθος ἥδη πεφυσιωμένη
 καὶ ἀνίατος ἡ πάνυ δυσκίνητος οὖσα, ἦν ἄν τις ἵσως ἔξιν
 ἥδη προσαγορεύοι. φανερὸν δὲ ὅτι ταῦτα βούλονται ἔξεις
 5 λέγειν ἃ ἔστι πολυχρονιώτερα καὶ δυσκινητότερα· τοὺς γὰρ
 τῶν ἐπιστημῶν μὴ πάνυ κατέχοντας ἀλλ' εὔκινήτους ὅντας
 οὐ φασιν ἔξιν ἔχειν, καίτοι διάκεινται γέ πως κατὰ τὴν
 ἐπιστήμην ἡ χεῖρον ἡ βέλτιον. ὥστε διαφέρει ἔξις διαθέσεως
 τῷ τὸ μὲν εὔκινητον εἶναι τὸ δὲ πολυχρονιώτερόν τε καὶ
 ἂν δυσκινητότερον.—εἰσὶ δὲ αἱ μὲν ἔξεις καὶ διαθέσεις, αἱ δὲ
 διαθέσεις οὐκ ἔξι ἀνάγκης ἔξεις· οἵ μὲν γὰρ ἔξεις ἔχοντες
 καὶ διάκεινται πως κατὰ ταύτας, οἵ δὲ διακείμενοι οὐ
 πάντως καὶ ἔξιν ἔχουσιν.

"Ετερον δὲ γένος ποιότητος καθ' ὃ πυκτικοὺς ἡ δρομι-
 15 κοὺς ἡ ύγιεινοὺς ἡ νοσώδεις λέγομεν, καὶ ἀπλῶς ὅσα
 κατὰ δύναμιν φυσικὴν ἡ ἀδυναμίαν λέγεται. οὐ γὰρ τῷ
 διακεῖσθαι πως ἔκαστον τῶν τοιούτων λέγεται, ἀλλὰ
 τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν τοῦ ποιῆσαι τι ράδίως
 ἡ μηδὲν πάσχειν οἷον πυκτικοὶ ἡ δρομικοὶ λέγονται
 20 οὐ τῷ διακεῖσθαι πως ἀλλὰ τῷ δύναμιν ἔχειν φυσικὴν
 τοῦ ποιῆσαι τι ράδίως, ύγιεινοὶ δὲ λέγονται τῷ δύναμιν

ἔχειν φυσικὴν τοῦ μηδὲν πάσχειν ὑπὸ τῶν τυχόντων ράδίως, νοσώδεις δὲ τῷ ἀδυναμίᾳν ᔹχειν τοῦ μηδὲν πάσχειν. ὅμοίως δὲ τούτοις καὶ τὸ σκληρὸν καὶ τὸ μαλακὸν ᔹχει τὸ μὲν γὰρ σκληρὸν λέγεται τῷ δύναμιν ᔹχειν 25 τοῦ μὴ ράδίως διαιρεῖσθαι, τὸ δὲ μαλακὸν τῷ ἀδυναμίᾳν ᔹχειν τοῦ αὐτοῦ τούτου.

Τρίτον δὲ γένος ποιότητος παθητικὰ ποιότητες καὶ πάθη. ᔹστι δὲ τὰ τοιάδε οἶνον γλυκύτης τε καὶ πικρότης καὶ στρυφνότης καὶ πάντα τὰ τούτοις συγγενῆ, ᔹτι δὲ θερμότης 30 καὶ ψυχρότης καὶ λευκότης καὶ μελανία. ὅτι μὲν οὖν αὗται ποιότητές εἰσιν φανερόν· τὰ γὰρ δεδεγμένα ποιὰ λέγεται κατ' αὐτάς οἶνον τὸ μέλι τῷ γλυκύτητα δεδέχθαι λέγεται γλυκύ, καὶ τὸ σῶμα λευκὸν τῷ λευκότητα δεδέχθαι· ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ᔹχει. παθητικὰ 35 δὲ ποιότητες λέγονται οὐ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα τὰς ποιότητας πεπονθέναι τι· οὔτε γὰρ τὸ μέλι τῷ πεπονθέναι τι 9b λέγεται γλυκύ, οὔτε τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων οὐδέν. ὅμοίως δὲ τούτοις καὶ ἡ θερμότης καὶ ἡ ψυχρότης παθητικὰ ποιότητές λέγονται οὐ τῷ αὐτὰ τὰ δεδεγμένα πεπονθέναι τι, τῷ δὲ κατὰ τὰς αἰσθήσεις ἔκαστην τῶν εἰρη- 5 μένων ποιοτήτων πάθους εἶναι ποιητικὴν παθητικὰ ποιότητες λέγονται· ἡ τε γὰρ γλυκύτης πάθος τι κατὰ τὴν γεῦσιν ἐμποιεῖ καὶ ἡ θερμότης κατὰ τὴν ἀφήν, ὅμοίως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι. λευκότης δὲ καὶ μελανία καὶ αἱ ἄλλαι χροιαὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον τοῖς εἰρημένοις παθητικὰ ποιότητες 10 λέγονται, ἀλλὰ τῷ αὐτὰς ἀπὸ πάθους γεγενῆσθαι. ὅτι μὲν οὖν γίγνονται διὰ πάθος πολλαὶ μεταβολαὶ χρωμάτων, δῆλον· αἰσχυνθεὶς γάρ τις ἐρυθρὸς ἐγένετο καὶ φοβηθεὶς

ώχρος καὶ ἔκαστον τῶν τοιούτων ὥστε καὶ εἴ τις φύσει
 15 τῶν τοιούτων τι παθῶν πέπονθεν, τὴν ὁμοίαν χροιὰν
 εἰκός ἐστιν ἔχειν αὐτὸν· ηὗτις γὰρ νῦν ἐν τῷ αἰσχυνθῆ-
 ναι διάθεσις τῶν περὶ τὸ σῶμα ἐγένετο, καὶ κατὰ φυσι-
 κὴν σύστασιν ἡ αὐτὴ γένοιται· ἀν διάθεσις, ὥστε φύσει καὶ
 τὴν χροιὰν ὁμοίαν γίγνεσθαι.—ὅσα μὲν οὖν τῶν τοιού-
 των συμπτωμάτων ἀπό τινων παθῶν δυσκινήτων καὶ παρα-
 μονίμων τὴν ἀρχὴν εἴληφε ποιότητες λέγονται· εἴτε
 γὰρ ἐν τῇ κατὰ φύσιν συστάσει ὠχρότης ἢ μελανία
 γεγένηται, ποιότης λέγεται, —ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας λε-
 γόμεθα,— εἴτε διὰ νόσου μακρὰν ἢ διὰ καῦμα [τὸ αὐτὸ]
 25 συμβέβηκεν ὠχρότης ἢ μελανία, καὶ μὴ ῥᾳδίως ἀποκαθ-
 ἴστανται ἢ καὶ διὰ βίου παραμένουσι, ποιότητες καὶ αὐ-
 ταὶ λέγονται, —ὁμοίως γὰρ ποιοὶ κατὰ ταύτας λεγόμεθα.—
 ὅσα δὲ ἀπὸ ῥᾳδίως διαλυομένων καὶ ταχὺ ἀποκαθισταμένων
 γίγνεται πάθη λέγεται· οὐ γὰρ λέγονται ποιοί τινες
 30 κατὰ ταῦτα· οὔτε γὰρ ὁ ἐρυθριῶν διὰ τὸ αἰσχυνθῆναι
 ἐρυθρίας λέγεται, οὔτε ὁ ὠχριῶν διὰ τὸ φοβεῖσθαι
 ὠχρίας, ἀλλὰ μᾶλλον πεπονθέναι τι· ὥστε πάθη μὲν τὰ
 τοιαῦτα λέγεται, ποιότητες δὲ οὔ.—ὁμοίως δὲ τούτοις
 καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν παθητικὰ ποιότητες καὶ πάθη λέ-
 35 γεται. ὅσα τε γὰρ ἐν τῇ γενέσει εὐθὺς ἀπό τινων πα-
 θῶν γεγένηται ποιότητες λέγονται, οἶον ἢ τε μανικὴ
 10^a ἔκστασις καὶ ἡ ὄργὴ καὶ τὰ τοιαῦτα· ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύ-
 τας λέγονται, ὄργιλοι τε καὶ μανικοί. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσαι
 ἔκστάσεις μὴ φυσικαί, ἀλλ' ἀπό τινων ἄλλων συμπτωμάτων

γεγένηται δυσαπάλλακτοι ἢ καὶ ὅλως ἀκίνητοι, ποιότητες καὶ τὰ τοιαῦτα ποιοὶ γὰρ κατὰ ταύτας λέγονται. 5 ὅσα δὲ ἀπὸ ταχὺ καθισταμένων γίγνεται πάθη λέγεται, οἷον εἰ λυπούμενος ὀργιλώτερός ἐστιν οὐ γὰρ λέγεται ὀργίλος ὁ ἐν τῷ τοιούτῳ πάθει ὀργιλώτερος ὅν, ἀλλὰ μᾶλλον πεπονθέναι τι ὥστε πάθη μὲν λέγεται τὰ τοιαῦτα, ποιότητες δὲ οὐ.

10

Τέταρτον δὲ γένος ποιότητος σχῆμα τε καὶ ἡ περὶ ἔκαστον ὑπάρχουσα μορφή, ἕτι δὲ πρὸς τούτοις εὐθύτης καὶ καμπυλότης καὶ εἴ τι τούτοις ὅμοιόν ἐστιν καθ' ἔκαστον γὰρ τούτων ποιόν τι λέγεται τῷ γὰρ τρίγωνον ἢ τετράγωνον εἶναι ποιόν τι λέγεται, καὶ τῷ εὐθὺ ἢ καμπύλον. 15 καὶ κατὰ τὴν μορφὴν δὲ ἔκαστον ποιόν τι λέγεται. τὸ δὲ μανὸν καὶ τὸ πυκνὸν καὶ τὸ τραχὺ καὶ τὸ λεῖον δόξειε μὲν ἄν ποιὸν σημαίνειν, ἔοικε δὲ ἀλλότρια τὰ τοιαῦτα εἶναι τῆς περὶ τὸ ποιὸν διαιρέσεως. θέσιν γάρ τινα μᾶλλον φαίνεται τῶν μορίων ἔκάτερον δηλοῦν πυκνὸν μὲν γὰρ τῷ 20 τὰ μόρια σύνεγγυς εἶναι ἀλλήλοις, μανὸν δὲ τῷ διεστάναι ἀπ' ἀλλήλων καὶ λεῖον μὲν τῷ ἐπ' εὐθείας πως τὰ μόρια κεῖσθαι, τραχὺ δὲ τῷ μὲν ὑπερέχειν τὸ δὲ ἐλλείπειν.— ἵσως μὲν οὖν καὶ ἄλλος ἄν τις φανείη τρόπος ποιότητος, ἀλλ' 25 οἵ γε μάλιστα λεγόμενοι σχεδὸν τοσοῦτοί εἰσιν.

Ποιότητες μὲν οὖν εἰσὶν αἱ εἰρημέναι, ποιὰ δὲ τὰ κατὰ ταύτας παρωνύμως λεγόμενα ἢ ὅπωσοῦν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν πλείστων καὶ σχεδὸν ἐπὶ πάντων παρωνύμως λέγεται, οἷον ἀπὸ τῆς λευκότητος ὁ λευκὸς καὶ ἀπὸ 30 τῆς γραμματικῆς ὁ γραμματικὸς καὶ ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης ὁ

δίκαιος, ώσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων. ἐπ' ἐνίων δὲ διὰ τὸ μὴ κεῖσθαι ταῖς ποιότησιν ὀνόματα οὐκ ἔνδέχεται παρωνύμως ἀπ' αὐτῶν λέγεσθαι· οἶν ὁ δρομικὸς ἢ ὁ πυκτικὸς 35 ὁ κατὰ δύναμιν φυσικὴν λεγόμενος ἀπ' οὐδεμιᾶς ποιότητος 10^b παρωνύμως λέγεται· οὐ γὰρ κεῖται ὀνόματα ταῖς δυνάμεσι καθ' ἃς οὗτοι ποιοὶ λέγονται, ὥσπερ καὶ ταῖς ἐπιστήμαις καθ' ἃς πυκτικοὶ ἢ παλαιστρικοὶ οἱ κατὰ διάθεσιν λέγονται, —πυκτικὴ γὰρ ἐπιστήμη λέγεται καὶ παλαιστρική, ποιοὶ δὲ ἀπὸ 5 τούτων παρωνύμως οἱ διακείμενοι λέγονται.— ἐνίοτε δὲ καὶ ὀνόματος κειμένου οὐ λέγεται παρωνύμως τὸ κατ' αὐτὴν ποιὸν λεγόμενον, οἶν ἀπὸ τῆς ἀρετῆς ὁ σπουδαῖος· τῷ γὰρ ἀρετὴν ἔχειν σπουδαῖος λέγεται, ἀλλ' οὐ παρωνύμως ἀπὸ τῆς ἀρετῆς· οὐκ ἐπὶ πολλῶν δὲ τὸ τοιοῦτόν ἐστιν. ποιὰ οὖν 10 λέγεται τὰ παρωνύμως ἀπὸ τῶν εἰρημένων ποιοτήτων λεγόμενα ἢ ὅπωσοῦν ἄλλως ἀπ' αὐτῶν.

'Υπάρχει δὲ καὶ ἐναντιότης κατὰ τὸ ποιόν, οἶν δικαιοσύνη ἀδικίᾳ ἐναντίον καὶ λευκότης μελανίᾳ καὶ τάλλα ώσαύτως, καὶ τὰ κατ' αὐτὰς δὲ ποιὰ λεγόμενα, οἶν τὸ 15 ἀδικον τῷ δικαίῳ καὶ τὸ λευκὸν τῷ μέλαινι. οὐκ ἐπὶ πάντων δὲ τὸ τοιοῦτον τῷ γὰρ πυρρῷ ἢ ὡχρῷ ἢ ταῖς τοιαύταις χροιαῖς οὐδέν ἐστιν ἐναντίον ποιοῖς οὖσιν.—ἔτι ἐὰν τῶν ἐναντίων θάτερον ἢ ποιόν, καὶ τὸ λοιπὸν ἐσται ποιόν. τοῦτο δὲ δῆλον προχειριζομένῳ τὰς ἄλλας κατηγορίας, οἶν εἰ ἐστιν 20 ἡ δικαιοσύνη τῇ ἀδικίᾳ ἐναντίον, ποιὸν δὲ ἡ δικαιοσύνη, ποιὸν ἄρα καὶ ἡ ἀδικίᾳ οὐδεμίᾳ γὰρ τῶν ἄλλων κατηγοριῶν ἐφαρμόζει τῇ ἀδικίᾳ, οὔτε ποσὸν οὔτε πρός τι

οὐτε πού, οὐδ' ὅλως τι τῶν τοιούτων οὐδὲν ἀλλ' ἢ ποιόν· ώσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων κατὰ τὸ ποιὸν ἔναντίων.

25

Ἐπιδέχεται δὲ καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον τὰ ποιά· λευκὸν γὰρ μᾶλλον καὶ ἥττον ἔτερον ἔτέρου λέγεται, καὶ δίκαιον ἔτερον ἔτέρου μᾶλλον. καὶ αὐτὸ δὲ ἐπίδοσιν λαμβάνει, —λευκὸν γὰρ ὃν ἔτι ἐνδέχεται λευκότερον γενέσθαι·— οὐ πάντα δέ, ἀλλὰ τὰ πλεῖστα· δικαιοσύνη γὰρ δικαιοσύνης 30 εἰ λέγεται μᾶλλον ἀπορήσειν ἀν τις, ὅμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων διαθέσεων. ἔνιοι γὰρ διαμφισβητοῦσι περὶ τῶν τοιούτων δικαιοσύνην μὲν γὰρ δικαιοσύνης οὐ πάνυ φασὶ μᾶλλον καὶ ἥττον λέγεσθαι, οὐδὲ ὑγίειαν ὑγιείας, ἥττον μέντοι ἔχειν ἔτερον ἔτέρου ὑγίειάν φασι, καὶ δικαιοσύ- 35 νην ἥττον ἔτερον ἔτέρου, ώσαύτως δὲ καὶ γραμματικὴν καὶ τὰς 11^a ἄλλας διαθέσεις. ἀλλ' οὖν τά γε κατὰ ταύτας λεγόμενα ἀναμφισβητήτως ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον· γραμματικώτερος γὰρ ἔτερος ἔτέρου λέγεται καὶ δικαιότερος καὶ ὑγιεινότερος, καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ώσαύτως. τρίγωνον δὲ καὶ 5 τετράγωνον οὐ δοκεῖ τὸ μᾶλλον ἐπιδέχεσθαι, οὐδὲ τῶν ἄλλων σχημάτων οὐδέν· τὰ μὲν γὰρ ἐπιδεχόμενα τὸν τοῦ τριγώνου λόγον καὶ τὸν τοῦ κύκλου πάνθ' ὅμοίως τρίγωνα ἢ κύκλοι εἰσίν, τῶν δὲ μὴ ἐπιδεχομένων οὐδὲν ἔτερον ἔτέρου μᾶλλον ρήθήσεται· οὐδὲν γὰρ μᾶλλον τὸ τετράγωνον τοῦ ἔτε- 10

ρομήκους κύκλος ἔστιν· οὐδέτερον γὰρ ἐπιδέχεται τὸν τοῦ κύκλου λόγον. ἀπλῶς δέ, ἐὰν μὴ ἐπιδέχηται ἀμφότερα τὸν τοῦ προκειμένου λόγον, οὐ ρῆθήσεται τὸ ἔτερον τοῦ ἔτέρου μᾶλλον. οὐ πάντα οὖν τὰ ποιὰ ἐπιδέχεται τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥπτον.

15 Τῶν μὲν οὖν εἰρημένων οὐδὲν ἴδιον ποιότητος, ὅμοια δὲ καὶ ἀνόμοια κατὰ μόνας τὰς ποιότητας λέγεται· ὅμοιον γὰρ ἔτερον ἔτέρω οὐκ ἔστι κατ' ἄλλο οὐδὲν ἢ καθ' ὃ ποιόν ἔστιν. ὥστε ἴδιον ἂν εἴη ποιότητος τὸ ὅμοιον ἢ ἀνόμοιον λέγεσθαι κατ' αὐτήν.

20 Οὐ δεῖ δὲ ταράττεσθαι μή τις ἡμᾶς φήσῃ ὑπὲρ ποιότητος τὴν πρόθεσιν ποιησαμένους πολλὰ τῶν πρός τι συγκαταριθμεῖσθαι· τὰς γὰρ ἔξεις καὶ τὰς διαθέσεις τῶν πρός τι εἶναι. σχεδὸν γὰρ ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων τὰ γένη πρός τι λέγεται, τῶν δὲ καθ' ἔκαστα οὐδέν· ἢ μὲν γὰρ ἐπιστήμη, γένος οὖσα, αὐτὸ δῆπερ ἔστιν ἔτέρου λέγεται, —τινὸς γὰρ ἐπιστήμη λέγεται.— τῶν δὲ καθ' ἔκαστα οὐδὲν αὐτὸ δῆπερ ἔστιν ἔτέρου λέγεται, οἷον ἢ γραμματικὴ οὐ λέγεται τινὸς γραμματικὴ οὐδ' ἢ μουσικὴ τινὸς μουσική, ἀλλ' εἰ ἄρα κατὰ τὸ γένος καὶ αὗται πρός τι λέγεται οἷον ἢ γραμματικὴ λέγεται τινὸς ἐπιστήμη, οὐ τινὸς γραμματική, καὶ ἢ μουσικὴ τινὸς ἐπιστήμη, οὐ τινὸς μουσική· ὥστε αἱ καθ' ἔκαστα οὐκ εἰσὶ τῶν πρός τι. λεγόμεθα δὲ ποιοὶ ταῖς καθ' ἔκαστα ταύτας γὰρ καὶ ἔχομεν, —ἐπιστήμονες γὰρ λεγόμεθα τῷ ἔχειν τῶν καθ' ἔκαστα ἐπιστημῶν τινά.— ὥστε 35 αὗται ἂν καὶ ποιότητες εἴησαν αἱ καθ' ἔκαστα, καθ' αἱ ποτε καὶ ποιοὶ λεγόμεθα· αὗται δὲ οὐκ εἰσὶ τῶν πρός τι.—

ἔτι εὶ τυγχάνει τὸ αὐτὸ ποιὸν καὶ πρός τι ὅν, οὐδὲν ἄτοπον
ἐν ἀμφοτέροις τοῖς γένεσιν αὐτὸ καταριθμεῖσθαι.

< . >

9 'Επιδέχεται δὲ καὶ τὸ ποιεῦν καὶ πάσχειν ἐναντιό- 11^b
τητα καὶ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον τὸ γὰρ θερμαίνειν
τῷ ψύχειν ἐναντίον καὶ τὸ θερμαίνεσθαι τῷ ψύχεσθαι καὶ
τὸ ἥδεσθαι τῷ λυπεῖσθαι· ὥστε ἐπιδέχεται ἐναντιότητα. καὶ
τὸ μᾶλλον δὲ καὶ τὸ ἥττον θερμαίνειν γὰρ μᾶλλον καὶ ἥτ- 5
τον ἔστι, καὶ θερμαίνεσθαι μᾶλλον καὶ ἥττον, καὶ λυπεῖσθαι
μᾶλλον καὶ ἥττον· ἐπιδέχεται οὖν τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥττον
τὸ ποιεῦν καὶ τὸ πάσχειν.

< . >

[Ὑπὲρ μὲν οὖν τούτων τοσαῦτα λέγεται· εἴρηται δὲ καὶ ὑπὲρ τοῦ κεῖσθαι ιο
ἐν τοῖς πρός τι, ὅτι παρωνύμως ἀπὸ τῶν θέσεων λέγεται. ὑπὲρ δὲ τῶν λοιπῶν,
τοῦ τε ποτὲ καὶ τοῦ ποὺ καὶ τοῦ ἔχειν, διὰ τὸ προφανῆ εἶναι οὐδὲν ὑπὲρ
αὐτῶν ἄλλο λέγεται ἢ ὅσα ἐν ἀρχῇ ἐρρήθη, ὅτι τὸ ἔχειν μὲν σημαίνει τὸ
ὑποδεδέσθαι, τὸ ὠπλίσθαι, τὸ δὲ ποὺ οἷον ἐν Λυκείῳ, καὶ τὰ ἄλλα δὲ ὅσα
ΙΟ ὑπὲρ αὐτῶν ἐρρήθη.—ὑπὲρ μὲν οὖν τῶν προτεθέντων γενῶν ἰκανὰ τὰ εἴρη- 15
μένα· περὶ δὲ τῶν ἀντικειμένων, ποσαχῶς εἴωθε ἀντιτίθεσθαι, ῥῆτέον.]

Λέγεται δὲ ἔτερον ἔτέρω ἀντικεῖσθαι τετραχῶς, ἢ
ώς τὰ πρός τι, ἢ ώς τὰ ἐναντία, ἢ ώς στέρησις καὶ ἔξι,
ἢ ώς κατάφασις καὶ ἀπόφασις. ἀντίκειται δὲ ἔκαστον τῶν
τοιούτων, ώς τύπῳ εἰπεῖν, ώς μὲν τὰ πρός τι οἷον τὸ διπλά- 20
σιον τῷ ἡμίσει, ώς δὲ τὰ ἐναντία οἷον τὸ κακὸν τῷ ἀγαθῷ,
ώς δὲ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξι οἷον τυφλότητος καὶ ὅψις,
ώς δὲ κατάφασις καὶ ἀπόφασις οἷον κάθηται — οὐ κάθηται.

"Οσα μὲν οὖν ὡς τὰ πρός τι ἀντίκειται αὐτὰ ἅπερ ἔστι
 25 τῶν ἀντικειμένων λέγεται ἢ ὁ πωσοῦν ἄλλως πρὸς αὐτά·
 οἷον τὸ διπλάσιον τοῦ ἡμίσεος αὐτὸ δῆπερ ἔστι διπλάσιον
 λέγεται· καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲ τῷ ἐπιστητῷ ὡς τὰ πρός τι
 ἀντίκειται, καὶ λέγεται γε ἡ ἐπιστήμη αὐτὸ δῆπερ ἔστι
 τοῦ ἐπιστητοῦ· καὶ τὸ ἐπιστητὸν δὲ αὐτὸ δῆπερ ἔστι πρὸς τὸ
 30 ἀντικείμενον λέγεται τὴν ἐπιστήμην· τὸ γὰρ ἐπιστητὸν τινὶ
 λέγεται ἐπιστητὸν τῇ ἐπιστήμῃ.

"Οσα οὖν ἀντίκειται ὡς τὰ πρός τι αὐτὰ ἅπερ ἔστι τῶν ἀντι-
 κειμένων ἢ ὁ πωσδήποτε πρὸς ἄλληλα λέγεται· τὰ δὲ ὡς
 τὰ ἐναντία, αὐτὰ μὲν ἅπερ ἔστιν οὐδαμῶς πρὸς ἄλληλα λέ-
 35 γεται, ἐναντία μέντοι ἄλλήλων λέγεται· οὔτε γὰρ τὸ ἀγα-
 θὸν τοῦ κακοῦ λέγεται ἀγαθόν, ἀλλ' ἐναντίον, οὔτε τὸ λευκὸν
 τοῦ μέλανος λευκόν, ἀλλ' ἐναντίον. ὥστε διαφέρουσιν αὗται
 αἱ ἀντιθέσεις ἄλλήλων.—ὅσα δὲ τῶν ἐναντίων τοιαῦτά ἔστιν
12^a ὥστε ἐν οἷς πέφυκε γίγνεσθαι ἢ ὃν κατηγορεῖται ἀναγκαῖον
 αὐτῶν θάτερον ὑπάρχειν, τούτων οὐδέν ἔστιν ἀνὰ μέσον· [ὃν δέ
 γε μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, τούτων ἔστι τι ἀνὰ μέσον
 πάντως.] οἷον νόσος καὶ ὑγίεια ἐν σώματι ζώου πέφυκε
 5 γίγνεσθαι, καὶ ἀναγκαῖόν γε θάτερον ὑπάρχειν τῷ τοῦ ζώου
 σώματι ἢ νόσον ἢ ὑγίειαν καὶ περιττὸν δὲ καὶ ἄρτιον ἀριθ-
 μοῦ κατηγορεῖται, καὶ ἀναγκαῖόν γε θάτερον τῷ ἀριθμῷ
 ὑπάρχειν ἢ περιττὸν ἢ ἄρτιον· καὶ οὐκ ἔστι γε τούτων οὐδὲν
 ἀνὰ μέσον, οὔτε νόσου καὶ ὑγιείας οὔτε περιττοῦ καὶ ἄρτιου. ὃν
 ιο δέ γε μὴ ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, τούτων ἔστι τι ἀνὰ
 μέσον· οἷον μέλαν καὶ λευκὸν ἐν σώματι πέφυκε γίγνεσθαι,

καὶ οὐκ ἀναγκαιόν γε θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν τῷ σώματι, — οὐ γὰρ πᾶν ἦτοι λευκὸν ἢ μέλαν ἐστίν· — καὶ φαῦλον δὲ καὶ σπουδαῖον κατηγορεῖται μὲν καὶ κατ' ἄνθρωπου καὶ κατ' ἄλλων πολλῶν, οὐκ ἀναγκαιόν δὲ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν 15 ἐκείνοις ὥν κατηγορεῖται· οὐ γὰρ πάντα ἦτοι φαῦλα ἢ σπουδαῖα ἐστιν. καὶ ἔστι γέ τι τούτων ἀνὰ μέσον, οἷον τοῦ μὲν λευκοῦ καὶ τοῦ μέλανος τὸ φαιὸν καὶ ωχρὸν καὶ ὅσα ἄλλα χρώματα, τοῦ δὲ φαῦλου καὶ τοῦ σπουδαίου τὸ οὔτε φαῦλον οὔτε σπουδαῖον. ἐπ' ἐνίων μὲν οὖν ὀνόματα κεῖται τοῖς ἀνὰ μέσον, 20 οἷον λευκοῦ καὶ μέλανος τὸ φαιὸν καὶ ωχρόν· ἐπ' ἐνίων δὲ ὀνόματι μὲν οὐκ εὔπορον τὸ ἀνὰ μέσον ἀποδοῦναι, τῇ δὲ ἐκατέρου τῶν ἄκρων ἀποφάσει τὸ ἀνὰ μέσον ὀρίζεται, οἷον τὸ οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν καὶ οὔτε δίκαιον οὔτε ἄδικον.

25

Στέρησις δὲ καὶ ἔξις λέγεται μὲν περὶ ταύτον τι, οἷον ἡ ὄψις καὶ ἡ τυφλότης περὶ ὀφθαλμόν· καθόλου δὲ εἰπεῖν, ἐν ᾧ πέφυκεν ἡ ἔξις γίγνεσθαι, περὶ τοῦτο λέγεται ἕκατερον αὐτῶν. ἐστερῆσθαι δὲ τότε λέγομεν ἔκαστον τῶν τῆς ἔξεως δεκτικῶν, ὅταν ἐν ᾧ πέφυκεν ὑπάρχειν καὶ ὅτε πέφυκεν 30 ἔχειν μηδαμῶς ὑπάρχῃ· νωδόν τε γὰρ λέγομεν οὐ τὸ μὴ ἔχον ὀδόντας, καὶ τυφλὸν οὐ τὸ μὴ ἔχον ὄψιν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἔχον ὅτε πέφυκεν ἔχειν· τινὰ γὰρ ἐκ γενετῆς οὔτε ὄψιν οὔτε ὀδόντας ἔχει, ἀλλ' οὐ λέγεται νωδὰ οὐδὲ τυφλά. τὸ δὲ ἐστερῆσθαι καὶ τὸ ἔχειν τὴν ἔξιν οὐκ ἔστι στέρησις καὶ 35 ἔξις· ἔξις μὲν γάρ ἐστιν ἡ ὄψις, στέρησις δὲ ἡ τυφλότης,

35

τὸ δὲ ἔχειν τὴν ὄψιν οὐκ ἔστιν ὄψις, οὐδὲ τὸ τυφλὸν εἶναι τυφλότης· στέρησις γάρ τις ἡ τυφλότης ἔστιν, τὸ δὲ τυφλὸν εἶναι ἐστερῆσθαι, οὐ στέρησίς ἔστιν. ἔτι εἰ ἦν ἡ τυφλότης 40 ταῦτὸν τῷ τυφλὸν εἶναι, κατηγορεῖτο ἀν ἀμφότερα κατὰ τοῦ αὐτοῦ· ἀλλὰ τυφλὸς μὲν λέγεται ὁ ἄνθρωπος, τυφλότης 12^b δὲ ὁ ἄνθρωπος οὐδαμῶς λέγεται. ἀντικεῖσθαι δὲ καὶ ταῦτα δοκεῖ, τὸ ἐστερῆσθαι καὶ τὸ τὴν ἔξιν ἔχειν ως στέρησις καὶ ἔξις· ὁ γὰρ τρόπος τῆς ἀντιθέσεως ὁ αὐτός ως γὰρ ἡ τυφλότης τῇ ὄψει ἀντίκειται, οὕτω καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι τῷ 5 ὄψιν ἔχειν ἀντίκειται. (οὐκ ἔστι δὲ οὐδὲ τὸ ὑπὸ τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν κατάφασις καὶ ἀπόφασις· ἡ μὲν γὰρ κατάφασις λόγος ἔστι καταφατικὸς καὶ ἡ ἀπόφασις λόγος ἀποφατικός, τῶν δὲ ὑπὸ τὴν κατάφασιν ἡ ἀπόφασιν οὐδέν ἔστι 10 λόγος. λέγεται δὲ καὶ ταῦτα ἀντικεῖσθαι ἀλλήλοις ως κατάφασις καὶ ἀπόφασις· καὶ γὰρ ἐπὶ τούτων ὁ τρόπος τῆς ἀντιθέσεως ὁ αὐτός ως γάρ ποτε ἡ κατάφασις πρὸς τὴν ἀπόφασιν ἀντίκειται, οἷον τὸ κάθηται – οὐ κάθηται, οὕτω 15 καὶ τὸ ὑφ' ἔκάτερον πρᾶγμα ἀντίκειται, τὸ καθῆσθαι – μὴ καθῆσθαι.)—ὅτι δὲ ἡ στέρησις καὶ ἡ ἔξις οὐκ ἀντίκειται ως τὰ πρὸς τι, φανερόν· οὐ γὰρ λέγεται αὐτὸ ὅπερ ἔστι τοῦ ἀντικειμένου· ἡ γὰρ ὄψις οὐκ ἔστι τυφλότητος ὄψις, οὐδὲ ἄλλως οὐδαμῶς πρὸς αὐτὸ λέγεται· ώσαύτως δὲ οὐδὲ ἡ τυφλότης 20 λέγοιτ· ἀν τυφλότης ὄψεως, ἀλλὰ στέρησις μὲν ὄψεως ἡ τυφλότης λέγεται, τυφλότης δὲ ὄψεως οὐ λέγεται. ἔτι τὰ πρὸς τι πάντα πρὸς ἀντιστρέφοντα λέγεται, ώστε καὶ ἡ τυ-

φλότης εἴπερ ἦν τῶν πρός τι, ἀντέστρεφεν ἂν κάκεῖνο πρὸς
οὐκ λέγεται ἀλλ' οὐκ ἀντιστρέφει· οὐ γὰρ λέγεται ἡ ὄψις
τυφλότητος ὄψις.

25

"Οτι δὲ οὐδ' ὡς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ κατὰ στέρη-
σιν λεγόμενα καὶ ἔξιν ἐκ τῶνδε δῆλον. τῶν μὲν γὰρ ἐναν-
τίων, ὅν μηδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον, ἀναγκαῖον, ἐν οἷς πέφυκε
γίγνεσθαι ἡ ὅν κατηγορεῖται, θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν ἀεί·
τούτων γὰρ οὐδὲν ἥν ἀνὰ μέσον, ὅν θάτερον ἀναγκαῖον ἥν τῷ 30
δεκτικῷ ὑπάρχειν, οἷον ἐπὶ νόσου καὶ ὑγιείας καὶ περιπτοῦ
καὶ ἀρτίου· ὅν δὲ ἐστι τι ἀνὰ μέσον, οὐδέποτε ἀνάγκη παντὶ^{13^a}
ὑπάρχειν θάτερον· οὔτε γὰρ λευκὸν ἡ μέλαινα ἀνάγκη πᾶν
εἶναι τὸ δεκτικόν, οὔτε θερμὸν ἡ ψυχρόν, —τούτων γὰρ
ἀνὰ μέσον τι οὐδὲν κωλύει ὑπάρχειν· — ἔτι δὲ καὶ τού- 35
των ἥν τι ἀνὰ μέσον ὅν μὴ ἀναγκαῖον ἥν θάτερον ὑπάρχειν
τῷ δεκτικῷ, εἰ μὴ οἷς φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει, οἷον τῷ
πυρὶ τὸ θερμῷ εἶναι καὶ τῇ χιόνι τὸ λευκῇ· —ἐπὶ δὲ
τούτων ἀφωρισμένως ἀναγκαῖον θάτερον ὑπάρχειν, καὶ οὐχ
όπότερον ἔτυχεν· οὐ γὰρ ἐνδέχεται τὸ πῦρ ψυχρὸν εἶναι 40
οὐδὲ τὴν χιόνα μέλαιναν· — ὥστε παντὶ μὲν οὐκ ἀνάγκη
τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν, ἀλλὰ μόνον οἷς φύ-
σει τὸ ἐν ὑπάρχει, καὶ τούτοις ἀφωρισμένως τὸ ἐν καὶ οὐχ
όπότερον ἔτυχεν. ἐπὶ δὲ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἔξεως οὐδέ-
τερον τῶν εἱρημένων ἀληθέες· οὐδὲ γὰρ ἀεὶ τῷ δεκτικῷ ἀναγ-
καῖον θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν, —τὸ γὰρ μήπω πεφυκὸς 5
ὄψιν ἔχειν οὔτε τυφλὸν οὔτε ὄψιν ἔχειν λέγεται, ὥστε οὐκ ἂν
εἴη ταῦτα τῶν τοιούτων ἐναντίων ὅν οὐδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον·
ἀλλ' οὐδὲ ὅν τι ἐστιν ἀνὰ μέσον· ἀναγκαῖον γάρ ποτε παντὶ

τῷ δεκτικῷ θάτερον αὐτῶν ὑπάρχειν· ὅταν γὰρ ἥδη πει-
το φυκὸς ἢ ἔχειν ὄψιν, τότε ἢ τυφλὸν ἢ ἔχον ὄψιν ρήθήσεται,
καὶ τούτων οὐκ ἀφωρισμένως θάτερον, ἀλλ’ ὅπότερον ἔτυχεν,
οὐ γὰρ ἀναγκαῖον ἢ τυφλὸν ἢ ὄψιν ἔχον εἶναι, ἀλλ’ ὅπό-
τερον ἔτυχεν·—ἐπὶ δέ γε τῶν ἐναντίων, ὃν ἔστιν ἀνὰ μέσον τι,
οὐδέποτε ἀναγκαῖον ἢν παντὶ θάτερον ὑπάρχειν, ἀλλὰ τισίν,
15 καὶ τούτοις ἀφωρισμένως τὸ ἔν. ὥστε δῆλον ὅτι κατ’ οὐδέτερον
τῶν τρόπων ὡς τὰ ἐναντία ἀντίκειται τὰ κατὰ στέρησιν καὶ
ἔξιν ἀντικείμενα.—ἔπι ἐπὶ μὲν τῶν ἐναντίων ὑπάρχοντος τοῦ
δεκτικοῦ δυνατὸν εἰς ἄλληλα μεταβολὴν γενέσθαι, εἰ μή
20 τινι φύσει τὸ ἐν ὑπάρχει, οἷον τῷ πυρὶ τὸ θερμῷ εἶναι· καὶ γὰρ
τὸ ὑγιαῖνον δυνατὸν νοσῆσαι καὶ τὸ λευκὸν μέλαν γενέσθαι
καὶ τὸ ψυχρὸν θερμόν, καὶ ἐκ σπουδαίου γε φαῦλον καὶ ἐκ
φαύλου σπουδαῖον δυνατὸν γενέσθαι·—ό γὰρ φαῦλος εἰς βελ-
τίους διατριβὰς ἀγόμενος καὶ λόγους κἄν μικρόν γέ τι ἐπι-
25 δοίη εἰς τὸ βελτίω εἶναι· ἐὰν δὲ ἄπαξ κἄν μικρὰν ἐπίδοσιν
λάβῃ, φανερὸν ὅτι ἢ τελείως ἄν μεταβάλοι ἢ πάνυ πολλὴν ἄν
ἐπίδοσιν λάβοι· ἀεὶ γὰρ εὐκινητότερος πρὸς ἀρετὴν γίγνεται,
κἄν ἡντινοῦν ἐπίδοσιν εἰληφὼς ἐξ ἀρχῆς ἢ, ὥστε καὶ πλείω
εἰκὸς ἐπίδοσιν λαμβάνειν· καὶ τοῦτο ἀεὶ γιγνόμενον τε-
30 λείως εἰς τὴν ἐναντίαν ἔξιν ἀποκαθίστησιν, ἐάνπερ μὴ χρόνῳ
ἔξείργηται·—ἐπὶ δέ γε τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἔξεως ἀδύνα-
τον εἰς ἄλληλα μεταβολὴν γενέσθαι· ἀπὸ μὲν γὰρ τῆς ἔξεως
ἐπὶ τὴν στέρησιν γίγνεται μεταβολή, ἀπὸ δὲ τῆς στε-
ρήσεως ἐπὶ τὴν ἔξιν ἀδύνατον· οὐτε γὰρ τυφλὸς γενόμενός

τις πάλιν ἔβλεψεν, οὔτε φαλακρὸς ὃν κομῆτης ἐγένετο, οὔτε 35
νωδὸς ὃν ὀδόντας ἔφυσεν.

"Οσα δὲ ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἀντίκειται, φανερὸν ὅτι κατ' οὐδένα τῶν εἰρημένων τρόπων ἀντίκειται· 13^b
ἐπὶ μόνων γὰρ τούτων ἀναγκαῖον ἀεὶ τὸ μὲν ἀληθὲς τὸ δὲ
ψεῦδος αὐτῶν εἶναι. οὔτε γὰρ ἐπὶ τῶν ἐναντίων ἀναγκαῖον
ἀεὶ θάτερον μὲν ἀληθὲς εἶναι θάτερον δὲ ψεῦδος, οὔτε ἐπὶ τῶν
πρός τι, οὔτε ἐπὶ τῆς ἔξεως καὶ στερήσεως· οἷον ύγίεια 5
καὶ νόσος ἐναντία, καὶ οὐδέτερόν γε οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδος
ἔστιν· ὥσαύτως δὲ καὶ τὸ διπλάσιον καὶ τὸ ἥμισυ ὡς τὰ πρός τι
ἀντίκειται, καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῶν οὐδέτερον οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦ-
δος· οὐδέ γε τὰ κατὰ στέρησιν καὶ ἔξιν, οἷον ἡ ὄψις καὶ ἡ
τυφλότης· ὅλως δὲ τῶν κατὰ μηδεμίαν συμπλοκὴν λεγομένων το-
οὐδὲν οὔτε ἀληθὲς οὔτε ψεῦδος ἔστιν· πάντα δὲ τὰ εἰρη-
μένα ἄνευ συμπλοκῆς λέγεται. οὐ μὴν ἀλλὰ μάλιστα δό-
ξειεν ἂν τὸ τοιοῦτο συμβαίνειν ἐπὶ τῶν κατὰ συμπλοκὴν ἐναν-
τίων λεγομένων, —τὸ γὰρ ὑγιαίνειν Σωκράτη τῷ νοσεῖν Σω-
κράτη ἐναντίον ἔστιν,— ἀλλ' οὐδ' ἐπὶ τούτων ἀναγκαῖον ἀεὶ 15
θάτερον μὲν ἀληθὲς θάτερον δὲ ψεῦδος εἶναι· ὅντος μὲν γὰρ
Σωκράτους ἔσται τὸ μὲν ἀληθὲς τὸ δὲ ψεῦδος, μὴ ὅντος δὲ
ἀμφότερα ψευδῆ· οὔτε γὰρ τὸ νοσεῖν Σωκράτη οὔτε τὸ
ὑγιαίνειν ἀληθὲς αὐτοῦ μὴ ὅντος ὅλως τοῦ Σωκράτους.
ἐπὶ δὲ τῆς στερήσεως καὶ τῆς ἔξεως μὴ ὅντος γε ὅλως 20
οὐδέτερον ἀληθές, ὅντος δὲ οὐκ ἀεὶ θάτερον ἀληθές·
τὸ γὰρ ὄψιν ἔχειν Σωκράτη τῷ τυφλὸν εἶναι Σωκράτη ἀντί-
κειται ὡς στέρησις καὶ ἔξις, καὶ ὅντος γε οὐκ ἀναγ-

καὶ οὐκέτερον ἀληθὲς εἶναι ἡ ψεῦδος, —ὅτε γὰρ μήπω
 25 πέφυκεν ἔχειν, ἀμφότερα ψευδῆ,— μὴ ὅντος δὲ ὅλως τοῦ
 Σωκράτους καὶ οὕτω ψευδῆ ἀμφότερα, καὶ τὸ ὄψιν αὐτὸν
 ἔχειν καὶ τὸ τυφλὸν εἶναι. ἐπὶ δέ γε τῆς καταφάσεως
 καὶ τῆς ἀποφάσεως ἀεί, ἐάν τε ἦ ἐάν τε μὴ ἦ, τὸ μὲν ἔτε-
 ρον ἔσται ψεῦδος τὸ δὲ ἔτερον ἀληθές· τὸ γὰρ νοσεῖν Σωκρά-
 30 τη καὶ τὸ μὴ νοσεῖν Σωκράτη, ὅντος τε αὐτοῦ φανερὸν ὅτι
 τὸ ἔτερον αὐτῶν ἀληθὲς ἡ ψεῦδος, καὶ μὴ ὅντος ὅμοίως·
 τὸ μὲν γὰρ νοσεῖν μὴ ὅντος ψεῦδος, τὸ δὲ μὴ νοσεῖν ἀλη-
 θές· ὥστε ἐπὶ μόνων τούτων ἵδιον ἀν εἴη τὸ ἀεὶ θάτερον αὐ-
 τῶν ἀληθὲς ἡ ψεῦδος εἶναι, ὅσα ὡς κατάφασις καὶ ἀπόφα-
 35 σις ἀντίκειται.

Ἐναντίον δέ ἔστιν ἀγαθῷ μὲν ἐξ ἀνάγκης κακόν, —τοῦτο δὲ II
 δῆλον τῇ καθ' ἔκαστον ἐπαγωγῇ, οἷον ὑγιείᾳ νόσος καὶ δικαιοσύνῃ
 14^a ἀδικία καὶ ἀνδρείᾳ δειλία, ὅμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων,— κακῷ
 δὲ ὅτε μὲν ἀγαθὸν ἐναντίον ἔστιν, ὅτε δὲ κακόν· τῇ γὰρ ἐνδείᾳ
 κακῷ ὅντι ἡ ὑπερβολὴ ἐναντίον κακὸν ὅν· ὅμοίως δὲ καὶ ἡ
 μεσότης ἐναντία ἐκατέρω οὖσα ἀγαθόν. ἐπ' ὀλίγων δ' ἀν
 5 τὸ τοιοῦτον ἵδοι τις, ἐπὶ δὲ τῶν πλείστων ἀεὶ τῷ κακῷ τὸ
 ἀγαθὸν ἐναντίον ἔστιν.—ἔτι τῶν ἐναντίων οὐκ ἀναγκαῖον, ἐὰν
 θάτερον ἦ, καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι ὑγιαινόντων γὰρ ἀπάντων ὑγίεια
 μὲν ἔσται, νόσος δὲ οὐ· ὅμοίως δὲ καὶ λευκῶν ὅντων ἀπάν-
 το των λευκότης μὲν ἔσται, μελανία δὲ οὐ. ἔτι εἰ τὸ Σωκράτη
 ὑγιαινεῖν τῷ Σωκράτη νοσεῖν ἐναντίον ἔστιν, μὴ ἐνδέχεται
 δὲ ἀμα ἀμφότερα τῷ αὐτῷ ὑπάρχειν, οὐκ ἀν ἐνδέχοιτο τοῦ
 ἔτέρου τῶν ἐναντίων ὅντος καὶ τὸ λοιπὸν εἶναι ὅντος γὰρ τοῦ
 Σωκράτη ὑγιαινεῖν οὐκ ἀν εἴη τὸ νοσεῖν Σωκράτη.

Δῆλον δὲ ὅτι καὶ περὶ ταῦτὸν ἡ εἴδει ἡ γένει πέφυκε 15
 γίγνεσθαι τὰ ἐναντία· νόσος μὲν γὰρ καὶ ὑγίεια ἐν σώματι ζώου,
 λευκότης δὲ καὶ μελανία ἀπλῶς ἐν σώματι, δικαιοσύνη δὲ καὶ
 ἀδικία ἐν ψυχῇ. ἀνάγκη δὲ πάντα τὰ ἐναντία ἡ ἐν τῷ αὐτῷ γένει
 εἶναι ἡ ἐν τοῖς ἐναντίοις γένεσιν, ἡ αὐτὰ γένη εἶναι· λευκὸν 20
 μὲν γὰρ καὶ μέλαν ἐν τῷ αὐτῷ γένει, -χρῶμα γὰρ αὐτῶν
 τὸ γένος,- δικαιοσύνη δὲ καὶ ἀδικία ἐν τοῖς ἐναντίοις
 γένεσιν, -τοῦ μὲν γὰρ ἀρετή, τοῦ δὲ κακία τὸ γένος,- ἀγα-
 θὸν δὲ καὶ κακὸν οὐκ ἔστιν ἐν γένει, ἀλλ' αὐτὰ τυγχάνει γένη
 τινῶν ὅντα. 25

12 Πρότερον ἔτερον ἔτερον λέγεται τετραχῶς· πρῶτον μὲν
 καὶ κυριώτατα κατὰ χρόνον, καθ' ὃ πρεσβύτερον ἔτε-
 ρον ἔτερον καὶ παλαιότερον λέγεται, -τῷ γὰρ τὸν χρόνον πλείω
 εἶναι καὶ πρεσβύτερον καὶ παλαιότερον λέγεται· δεύτερον
 δὲ τὸ μὴ ἀντιστρέφον κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, οἷον 30
 τὸ ἐν τῶν δύο πρότερον· δυεῦν μὲν γὰρ ὅντων ἀκολουθεῖ
 εὐθὺς τὸ ἐν εἶναι, ἐνὸς δὲ ὅντος οὐκ ἀναγκαῖον δύο εἶναι,
 ὥστε οὐκ ἀντιστρέφει ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἡ ἀκολούθησις τοῦ εἶναι τὸ
 λοιπόν, πρότερον δὲ δοκεῖ τὸ τοιοῦτον εἶναι ἀφ' οὗ μὴ ἀντι-
 στρέφει ἡ τοῦ εἶναι ἀκολούθησις. τρίτον δὲ κατά τινα τάξιν 35
 πρότερον λέγεται, καθάπερ ἐπὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν λό-
 γων· ἐν τε γὰρ ταῖς ἀποδεικτικαῖς ἐπιστήμαις ὑπάρχει τὸ πρότε-
 ρον καὶ τὸ ὕστερον τῇ τάξει, -τὰ γὰρ στοιχεῖα πρότερα τῶν
 διαγραμμάτων τῇ τάξει, καὶ ἐπὶ τῆς γραμματικῆς τὰ στοιχεῖα 14^b
 πρότερα τῶν συλλαβῶν,- ἐπὶ τε τῶν λόγων ὅμοίως, -τὸ γὰρ
 προοίμιον τῆς διηγήσεως πρότερον τῇ τάξει ἔστιν.- ἔτι
 παρὰ τὰ εἰρημένα τὸ βέλτιον καὶ τὸ τιμιώτερον πρότερον

5 εἶναι τῇ φύσει δοκεῖ· εἰώθασι δὲ καὶ οἱ πολλοὶ τοὺς ἐντιμοτέρους καὶ μᾶλλον ἀγαπωμένους ὑπ' αὐτῶν προτέρους φάσκειν εἶναι· ἔστι μὲν δὴ σχεδὸν ἀλλοτριώτατος τῶν τρόπων οὗτος.

Οἱ μὲν οὖν λεγόμενοι τοῦ προτέρου τρόποι τοσοῦτοί ιο εἰσιν. δόξειε δ' ἂν καὶ παρὰ τοὺς εἰρημένους ἔτερος εἶναι προτέρου τρόπος· τῶν γὰρ ἀντιστρεφόντων κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν τὸ αἴτιον ὅπωσοῦν θατέρω τοῦ εἶναι πρότερον εἰκότως φύσει λέγοιτ' ἄν. ὅτι δ' ἔστι τινὰ τοιαῦτα, δῆλον· τὸ γὰρ εἶναι ἄνθρωπον ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἰ-
15 ναι ἀκολούθησιν πρὸς τὸν ἀληθῆ περὶ αὐτοῦ λόγον· εἰ γὰρ ἔστιν ἄνθρωπος, ἀληθὴς ὁ λόγος ὡς λέγομεν ὅτι ἔστιν ἄν-
θρωπος· καὶ ἀντιστρέφει γε, —εἰ γὰρ ἀληθὴς ὁ λόγος ὡς λέ-
γομεν ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος, ἔστιν ἄνθρωπος·— ἔστι δὲ ὁ μὲν ἀλη-
θῆς λόγος οὐδαμῶς αἴτιος τοῦ εἶναι τὸ πρᾶγμα, τὸ μέντοι
20 πρᾶγμα φαίνεται πως αἴτιον τοῦ εἶναι ἀληθῆ τὸν λόγον·
τῷ γὰρ εἶναι τὸ πρᾶγμα ἦ μὴ ἀληθῆς ὁ λόγος ἦ ψευ-
δῆς λέγεται. ὥστε κατὰ πέντε τρόπους πρότερον ἔτερον ἔτερον
λέγοιτ' ἄν.

"Αμα δὲ λέγεται ἀπλῶς μὲν καὶ κυριώτατα ὥν ἡ γέ- 13
25 νεσις ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ· οὐδέτερον γὰρ πρότερον οὐδὲ
ὕστερον ἔστιν· ἀμα δὲ κατὰ τὸν χρόνον ταῦτα λέγεται.
φύσει δὲ ἀμα ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι
ἀκολούθησιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον θάτερον θατέρω τοῦ εἶναι
ἔστιν, οἷον ἐπὶ τοῦ διπλασίου καὶ τοῦ ἡμίσεος· ἀντιστρέφει μὲν
30 γὰρ ταῦτα, —διπλασίου γὰρ ὄντος ἔστὶν ἡμισυ, καὶ ἡμίσεος

οὗτος διπλάσιόν ἐστιν,— οὐδέτερον δὲ οὐδετέρῳ αἴτιον τοῦ εἶναι ἐστιν. καὶ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους ἀντιδιηρημένα ἄλλήλοις ἅμα τῇ φύσει λέγεται. ἀντιδιηρῆσθαι δὲ λέγεται ἄλλήλοις τὰ κατὰ τὴν αὐτὴν διαιρεσιν, οἷον τὸ πτηνὸν τῷ 35 πεζῷ καὶ τῷ ἐνύδρῳ· ταῦτα γὰρ ἄλλήλοις ἀντιδιηρηται ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους οὗτα· τὸ γὰρ ζῶον διαιρεῖται εἰς ταῦτα, εἰς τε τὸ πτηνὸν καὶ τὸ πεζὸν καὶ τὸ ἔνυδρον, καὶ οὐδέν γε τούτων πρότερον ἦ στερόν ἐστιν, ἀλλ' ἅμα τῇ φύσει τὰ τοιαῦτα δοκεῖ εἶναι· (διαιρεθείη δ' ἂν καὶ ἕκαστον τούτων εἰς εἴδη πάλιν, οἷον τὸ πεζὸν καὶ τὸ πτηνὸν καὶ τὸ ἔνυδρον.) ἐσται οὖν κάκεῖνα ἅμα τῇ φύσει, ὅσα ἐκ τοῦ αὐτοῦ γένους κατὰ τὴν αὐτὴν διαιρεσίν ἐστιν· τὰ δὲ γένη τῶν εἰδῶν ἀεὶ πρότερα· οὐ γὰρ ἀντιστρέφει κατὰ τὴν τοῦ εἶναι 5 ἀκολούθησιν· οἷον ἐνύδρου μὲν οὗτος ἐστι ζῶον, ζῶου δὲ οὗτος οὐκ ἀνάγκη ἔνυδρον εἶναι.— ἅμα οὖν τῇ φύσει λέγεται ὅσα ἀντιστρέφει μὲν κατὰ τὴν τοῦ εἶναι ἀκολούθησιν, μηδαμῶς δὲ αἴτιον τὸ ἔτερον τῷ ἔτερῳ τοῦ εἶναι ἐστιν, καὶ τὰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ιο γένους ἀντιδιηρημένα ἄλλήλοις· ἀπλῶς δὲ ἅμα, ὃν ἡ γένεσις ἐν τῷ αὐτῷ χρόνῳ.

I4 Κινήσεως δέ ἐστιν εἴδη ἔξ. γένεσις, φθορά, αὔξησις, μείωσις, ἄλλοιώσις, κατὰ τόπον μεταβολή. αἱ μὲν οὖν ἄλλαι κινήσεις φανερὸν ὅτι ἔτεραι ἄλλήλων εἰσίν· οὐ γάρ ἐστιν ἡ 15 γένεσις φθορὰ οὐδέ γε ἡ αὔξησις μείωσις οὐδὲ ἡ κατὰ τόπον μεταβολή, ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ ἄλλαι· ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλοιώσεως ἔχει τινὰ ἀπορίαν, μήποτε ἀναγκαῖον ἥ τὸ ἄλλοιούμενον κατά τινα τῶν λοιπῶν κινήσεων ἄλλοιοῦσθαι. τοῦτο δὲ οὐκ ἀληθές ἐστιν· σχεδὸν 20 γὰρ κατὰ πάντα τὰ πάθη ἥ τὰ πλεῖστα ἄλλοιοῦσθαι συμβέβηκεν ἡμῖν οὐδεμιᾶς τῶν ἄλλων κινήσεων κοινωνοῦσιν· οὔτε

γὰρ αὐξεσθαι ἀναγκαῖον τὸ κατὰ πάθος κινούμενον οὔτε
μειοῦσθαι, ὡσαύτως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων, ὥσθ' ἔτέρα ἂν
25 εἴη παρὰ τὰς ἄλλας κινήσεις ἡ ἄλλοιώσις· εἰ γὰρ ἦν ἡ
αὐτή, ἔδει τὸ ἄλλοιούμενον εὐθὺς καὶ αὐξεσθαι ἢ μειοῦσθαι
ἢ τινα τῶν ἄλλων ἀκολουθεῖν κινήσεων· ἀλλ' οὐκ ἀνάγκη.
ώσαύτως δὲ καὶ τὸ αὐξόμενον ἡ τινα ἄλλην κίνησιν κι-
νούμενον ἄλλοιοῦσθαι· ἀλλ' ἔστι τινὰ αὐξανόμενα ἃ οὐκ
30 ἄλλοιοῦται· οἷον τὸ τετράγωνον γνώμονος περιτεθέντος ηὕ-
ξηται μέν, ἄλλοιότερον δὲ οὐδὲν γεγένηται· ὡσαύτως δὲ καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων. ὥσθ' ἔτεραι ἂν εἴησαν αἱ κι-
νήσεις ἄλληλων.

15^b "Ἐστι δὲ ἀπλῶς μὲν κίνησις ἡρεμίᾳ ἐναντίον· ταῖς δὲ
καθ' ἔκαστα, γενέσει μὲν φθορά, αὐξήσει δὲ μείωσις·
τῇ δὲ κατὰ τόπον μεταβολῇ ἡ κατὰ τόπον ἡρεμία μά-
λιστα ἔοικεν ἀντικεῖσθαι, καὶ εἰ ἄρα ἡ εἰς τὸν ἐναντίον
5 τόπον μεταβολή, οἷον τῇ κάτωθεν ἡ ἄνω, τῇ ἄνωθεν ἡ
κάτω. τῇ δὲ λοιπῇ τῶν ἀποδοθεισῶν κινήσεων οὐ ράδιον
ἀποδοῦναι τί ποτέ ἔστιν ἐναντίον, ἔοικε δὲ οὐδὲν εἶναι αὐτῇ
ἐναντίον, εἰ μή τις καὶ ἐπὶ ταύτης τὴν κατὰ τὸ ποιὸν ἡρε-
μίαν ἀντιθείη <ἢ> τὴν <ν> εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολήν <ν>,
το καθάπερ καὶ ἐπὶ τῆς κατὰ τόπον μεταβολῆς τὴν κατὰ
τόπον ἡρεμίαν ἡ τὴν εἰς τὸ ἐναντίον τόπον μεταβολήν, —ἔστι
γὰρ ἡ ἄλλοιώσις μεταβολὴ κατὰ τὸ ποιόν· ὥστε ἀντίκει-
ται τῇ <κατὰ τὸ ποιὸν κινήσει ἡ> κατὰ τὸ ποιὸν ἡρεμία

(ἢ) ή εἰς τὸ ἐναντίον τοῦ ποιοῦ μεταβολή, οἷον τὸ λευκὸν γίγνεσθαι τῷ μέλαν γίγνεσθαι· ἀλλοιοῦται γὰρ εἰς τὰ ἐναντία 15 τοῦ ποιοῦ μεταβολῆς γιγνομένης.

15 *Tὸ ἔχειν κατὰ πλείονας τρόπους λέγεται· ἢ γὰρ ὡς ἔξιν καὶ διάθεσιν ἢ ἄλλην τινὰ ποιότητα, -λεγόμεθα γὰρ ἐπιστήμην ἔχειν καὶ ἀρετήν· - ἢ ὡς ποσόν, οἷον δὲ τυγχάνει τις ἔχων μέγεθος, -λέγεται γὰρ τρίπη- 20 χυ μέγεθος ἔχειν ἢ τετράπηχυ· - ἢ ὡς τὰ περὶ τὸ σῶμα, οἷον ἴμάτιον ἢ χιτῶνα· ἢ ὡς ἐν μορίῳ, οἷον ἐν χειρὶ δακτύλιον· ἢ ὡς μέρος, οἷον χεῖρα ἢ πόδα· ἢ ὡς ἐν ἀγγείῳ, οἷον δὲ μέδιμνος τοὺς πυροὺς ἢ τὸ κεράμιον τὸν οἶνον, -οἶνον γὰρ ἔχειν τὸ κεράμιον λέγεται, καὶ δὲ μέδιμνος πυρούς· 25 ταῦτ' οὖν ἔχειν λέγεται ὡς ἐν ἀγγείῳ· - ἢ ὡς κτῆμα· ἔχειν γὰρ οἰκίαν καὶ ἀγρὸν λεγόμεθα. λεγόμεθα δὲ καὶ γυναικα ἔχειν καὶ ἡ γυνὴ ἄνδρα· ἔοικε δὲ ἀλλοτριώτατος δὲ νῦν ῥῆθεὶς τρόπος τοῦ ἔχειν εἶναι οὐδὲν γὰρ ἄλλο τῷ ἔχειν γυναικα σημαίνομεν ἢ ὅτι συνοικεῖ. ἵσως δέ ἀν καὶ ἄλλοι τινὲς 30 φανείησαν τοῦ ἔχειν τρόποι, οἵ δὲ εἰωθότες λέγεσθαι σχεδὸν ἄπαντες κατηρίθμηται.*

LIBER
DE INTERPRETATIONE

[ΠΕΡΙ ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ]

Ι Πρῶτον δεῖ θέσθαι τί ὄνομα καὶ τί ρῆμα, ἔπειτα τί^{16a} ἔστιν ἀπόφασις καὶ κατάφασις καὶ ἀπόφανσις καὶ λόγος.

"Εστι μὲν οὖν τὰ ἐν τῇ φωνῇ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ παθημάτων σύμβολα, καὶ τὰ γραφόμενα τῶν ἐν τῇ φωνῇ. καὶ ὥσπερ οὐδὲ γράμματα πᾶσι τὰ αὐτά, οὐδὲ φωναὶ αἱ 5 αὐταί· ὡν μέντοι ταῦτα σημεῖα πρώτων, ταῦτὰ πᾶσι παθήματα τῆς ψυχῆς, καὶ ὡν ταῦτα ὅμοιώματα πράγματα ἥδη ταῦτά. περὶ μὲν οὖν τούτων εἴρηται ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς, -ἄλλης γὰρ πραγματείας. - ἔστι δέ, ὥσπερ ἐν τῇ ψυχῇ ὅτε μὲν νόημα ἄνευ τοῦ ἀληθεύειν ἢ ψεύδεσθαι ὅτε δὲ ἥδη 10 ὡ ἀνάγκη τούτων ὑπάρχειν θάτερον, οὕτω καὶ ἐν τῇ φωνῇ. περὶ γὰρ σύνθεσιν καὶ διαιρεσίν ἔστι τὸ ψεῦδος τε καὶ τὸ ἀληθές. τὰ μὲν οὖν ὄνόματα αὐτὰ καὶ τὰ ρήματα ἔοικε τῷ ἄνευ συνθέσεως καὶ διαιρέσεως νοήματι, οἷον τὸ ἄνθρωπος ἢ λευκόν, ὅταν μὴ προστεθῇ τι· οὔτε γὰρ ψεῦδος 15 οὔτε ἀληθές πω. σημεῖον δ' ἔστι τοῦδε· καὶ γὰρ ὁ τραγέλαφος σημαίνει μέν τι, οὕπω δὲ ἀληθὲς ἢ ψεῦδος, ἐὰν μὴ τὸ εἶναι ἢ μὴ εἶναι προστεθῇ ἢ ἀπλῶς ἢ κατὰ χρόνον.

2 "Όνομα μὲν οὖν ἔστι φωνὴ σημαντικὴ κατὰ συνθήκην ἄνευ χρόνου, ἃς μηδὲν μέρος ἔστι σημαντικὸν κεχωρι- 20 σμένον· ἐν γὰρ τῷ Κάλλιππος τὸ ιππος οὐδὲν καθ' αὐτὸ σημαίνει, ὥσπερ ἐν τῷ λόγῳ τῷ καλὸς ἵππος. οὐ μὴν οὐδ' ὥσπερ ἐν τοῖς ἀπλοῖς ὄνόμασιν, οὕτως ἔχει καὶ ἐν τοῖς

πεπλεγμένοις· ἐν ἐκείνοις μὲν γὰρ οὐδαμῶς τὸ μέρος ση-
 25 μαντικόν, ἐν δὲ τούτοις βούλεται μέν, ἀλλ' οὐδενὸς κεχωρι-
 σμένον, οἷον ἐν τῷ ἐπακτροκέλης τὸ κελης. τὸ δὲ κατὰ
 συνθήκην, ὅτι φύσει τῶν ὄνομάτων οὐδέν ἐστιν, ἀλλ'
 ὅταν γένηται σύμβολον· ἐπεὶ δηλοῦσί γέ τι καὶ οἱ ἀγράμ-
 ματοι ψόφοι, οἷον θηρίων, ὃν οὐδέν ἐστιν ὄνομα.—τὸ
 30 δ' οὐκ ἄνθρωπος οὐκ ὄνομα· οὐ μὴν οὐδὲ κεῖται ὄνομα ὁ
 τι δεῖ καλεῖν αὐτό, —οὔτε γὰρ λόγος οὕτε ἀπόφασίς ἐστιν.—
 ἀλλ' ἔστω ὄνομα ἀόριστον. τὸ δὲ Φίλωνος ἢ Φίλωνι καὶ ὅσα
 16^b τοιαῦτα οὐκ ὄνόματα ἀλλὰ πτώσεις ὄνόματος. λόγος δέ
 ἐστιν αὐτοῦ τὰ μὲν ἄλλα κατὰ τὰ αὐτά, ὅτι δὲ μετὰ τοῦ
 ἐστιν ἢ ἦν ἢ ἔσται οὐκ ἀληθεύει ἢ ψεύδεται, —τὸ δ' ὄνομα
 ἀεί,— οἷον Φίλωνός ἐστιν ἢ οὐκ ἔστιν· οὐδὲν γάρ πω οὔτε ἀλη-
 5 θεύει οὔτε ψεύδεται.

‘Ρῆμα δέ ἐστι τὸ προσημαῖνον χρόνον, οὐ μέρος οὐδὲν 3
 σημαίνει χωρίς· ἐστι δὲ τῶν καθ' ἔτέρου λεγομένων σημεῖον.
 λέγω δ' ὅτι προσημαίνει χρόνον, οἷον ὑγίεια μὲν ὄνομα, τὸ
 δ' ὑγιαίνει ρῆμα· προσημαίνει γὰρ τὸ νῦν ὑπάρχειν. καὶ ἀεὶ¹⁰
 το τῶν ὑπαρχόντων σημεῖόν ἐστιν, οἷον τῶν καθ' ὑποκειμένου.
 —τὸ δὲ οὐχ ὑγιαίνει καὶ τὸ οὐ κάμνει οὐ ρῆμα λέγω·
 προσημαίνει μὲν γὰρ χρόνον καὶ ἀεὶ κατά τινος ὑπάρχει,
 τῇ διαφορᾷ δὲ ὄνομα οὐ κεῖται· ἀλλ' ἔστω ἀόριστον ρῆμα,
 15 ὅτι ὅμοίως ἐφ' ὅτουοῦν ὑπάρχει καὶ ὄντος καὶ μὴ ὄντος.
 ὅμοίως δὲ καὶ τὸ ὑγίανεν ἢ τὸ ὑγιανεῖ οὐ ρῆμα, ἀλλὰ
 πτῶσις ρήματος· διαφέρει δὲ τοῦ ρήματος, ὅτι τὸ μὲν
 τὸν παρόντα προσημαίνει χρόνον, τὰ δὲ τὸν πέριξ.—
 αὐτὰ μὲν οὖν καθ' αὐτὰ λεγόμενα τὰ ρήματα ὄνόματά
 20 ἐστι καὶ σημαίνει τι, —ἴστησι γὰρ ὁ λέγων τὴν διάνοιαν,

καὶ ὁ ἀκούσας ἡρέμησεν,— ἀλλ' εἰ ἔστιν ἦ μή οὕπω σημαίνει· οὐ γὰρ τὸ εἶναι ἦ μὴ εἶναι σημεῖόν ἔστι τοῦ πράγματος, οὐδὲ ἐὰν τὸ ὅν εἴπῃς ψιλόν. αὐτὸ μὲν γὰρ οὐδέν ἔστιν, προσσημαίνει δὲ σύνθεσίν τινα, ἥν ἄνευ τῶν συγκειμένων οὐκ ἔστι νοῆσαι.

25

4 Λόγος δέ ἔστι φωνὴ σημαντική, ἵσ τῶν μερῶν τι σημαντικόν ἔστι κεχωρισμένον, ὡς φάσις ἀλλ' οὐχ ὡς κατάφασις. λέγω δέ, οἷον ἄνθρωπος σημαίνει τι, ἀλλ' οὐχ ὅτι ἔστιν ἦ οὐκ ἔστιν (ἀλλ' ἔσται κατάφασις ἦ ἀπόφασις ἐάν τι προστεθῇ). ἀλλ' οὐχ ἦ τοῦ ἀνθρώπου συλλαβὴ μία· οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ μῦσ τὸ υἱ σημαντικόν, ἀλλὰ φωνή ἔστι νῦν μόνον. ἐν δὲ τοῖς διπλοῖς σημαίνει μέν, ἀλλ' οὐ καθ' αὐτό, ὥσπερ εἴρηται. ἔστι δὲ λόγος ἄπας μὲν σημαντικός, οὐχ ὡς ὄργανον δέ, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται κατὰ 17^a συνθήκην· ἀποφαντικὸς δὲ οὐ πᾶς, ἀλλ' ἐν ᾧ τὸ ἀληθεύειν ἦ ψεύδεσθαι ὑπάρχει· οὐκ ἐν ἄπασι δὲ ὑπάρχει, οἷον ἦ εὔχὴ λόγος μέν, ἀλλ' οὕτ' ἀληθῆς οὔτε ψευδῆς. οἵ μὲν οὖν ἄλλοι ἀφείσθωσαν, —ρήτορικῆς γὰρ ἦ ποιητικῆς οἰκειοτέρα ἦ σκέψις,— ὁ δὲ ἀποφαντικὸς τῆς νῦν θεωρίας.

5 "Εστι δὲ εἰς πρῶτος λόγος ἀποφαντικὸς κατάφασις, εἶτα ἀπόφασις· οἵ δὲ ἄλλοι συνδέσμῳ εἰς. ἀνάγκη δὲ πάντα λόγον ἀποφαντικὸν ἐκ ρήματος εἶναι ἷ πτώσεως· ιο καὶ γὰρ ὁ τοῦ ἀνθρώπου λόγος, ἐὰν μὴ τὸ ἔστιν ἷ ἔσται ἷ ἥν ἷ τι τοιοῦτο προστεθῇ, οὕπω λόγος ἀποφαντικός (διότι δὲ ἐν τί ἔστιν ἀλλ' οὐ πολλὰ τὸ ζῷον πεζὸν δίπουν,

—οὐ γὰρ δὴ τῷ σύνεγγυς εἰρῆσθαι εἰς ἔσται,— ἔστι δὲ ἄλλης 15 τοῦτο πραγματείας εἰπεῖν). ἔστι δὲ εἰς λόγος ἀποφαντικὸς ἢ ὁ ἐν δηλῶν ἢ ὁ συνδέσμω εἰς, πολλοὶ δὲ οἱ πολλὰ καὶ μὴ ἐν ἣ οἱ ἀσύνδετοι. τὸ μὲν οὖν ὄνομα καὶ τὸ ρῆμα φάσις 20 ἔστω μόνον, ἐπεὶ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν οὕτω δηλοῦντά τι τῇ φωνῇ ὥστ' ἀποφαίνεσθαι, ἢ ἐρωτῶντός τινος, ἢ μὴ ἀλλ' αὐτὸν προαιρουμένον. τούτων δ' η μὲν ἀπλῆ ἔστιν ἀπόφανσις, οἷον τὶ κατὰ τινὸς ἢ τὶ ἀπὸ τινός, η δ' ἐκ τούτων συγκειμένη, οἷον λόγος τις ἥδη σύνθετος.

"Ἐστι δ' η μὲν ἀπλῆ ἀπόφανσις φωνὴ σημαντικὴ περὶ τοῦ εἰς ὑπάρχει τι ἢ μὴ ὑπάρχει, ὡς οἱ χρόνοι διῆρηνται· 25 κατάφασις δέ ἔστιν ἀπόφανσις τινὸς κατὰ τινός, ἀπό- 6 φασις δέ ἔστιν ἀπόφανσις τινὸς ἀπὸ τινός. ἐπεὶ δὲ ἔστι καὶ τὸ ὑπάρχον ἀποφαίνεσθαι ὡς μὴ ὑπάρχον καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον ὡς ὑπάρχον καὶ τὸ ὑπάρχον ὡς ὑπάρχον καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον ὡς μὴ ὑπάρχον, καὶ περὶ τοὺς ἔκτὸς δὲ 30 τοῦ νῦν χρόνους ὡσαύτως, ἅπαν ἂν ἐνδέχοιτο καὶ ὁ κατέφησέ τις ἀποφῆσαι καὶ ὁ ἀπέφησε καταφῆσαι· ὥστε δῆλον ὅτι πάσῃ καταφάσει ἔστιν ἀπόφασις ἀντικειμένη καὶ πάσῃ ἀποφάσει κατάφασις. καὶ ἔστω ἀντίφασις τοῦτο, κατάφα- 35 σις καὶ ἀπόφασις αἱ ἀντικειμέναι· λέγω δὲ ἀντικεῖσθαι τὴν τοῦ αὐτοῦ κατὰ τοῦ αὐτοῦ, —μὴ ὅμωνύμως δέ, καὶ ὅσα ἄλλα τῶν τοιούτων προσδιοριζόμεθα πρὸς τὰς σοφιστικὰς ἐνοχλήσεις.

'Ἐπεὶ δέ ἔστι τὰ μὲν καθόλου τῶν πραγμάτων τὰ δὲ 7 καθ' ἔκαστον, —λέγω δὲ καθόλου μὲν ὁ ἐπὶ πλειόνων πέφυκε 40 κατηγορεῖσθαι, καθ' ἔκαστον δὲ ὁ μή, οἷον ἄνθρωπος μὲν 17^b τῶν καθόλου Καλλίας δὲ τῶν καθ' ἔκαστον,— ἀνάγκη δ'

ἀποφαίνεσθαι ως ὑπάρχει τι ἢ μή, ὅτε μὲν τῶν καθόλου τινί, ὅτε δὲ τῶν καθ' ἕκαστον. ἐὰν μὲν οὖν καθόλου ἀποφαίνηται ἐπὶ τοῦ καθόλου ὅτι ὑπάρχει ἢ μή, ἔσονται ἐναντίαι ἀποφάνσεις, — λέγω δὲ ἐπὶ τοῦ καθόλου ἀποφαίνεσθαι καθόλου, οἷον πᾶς ἄνθρωπος λευκός, οὐδεὶς ἄνθρωπος λευκός. — ὅταν δὲ ἐπὶ τῶν καθόλου μέν, μὴ καθόλου δέ, οὐκ εἰσὶν ἐναντίαι, τὰ μέντοι δηλούμενα ἔστιν εἶναι ἐναντία, — λέγω δὲ τὸ μὴ καθόλου ἀποφαίνεσθαι ἐπὶ τῶν καθόλου, οἷον ἔστι λευκὸς ἄνθρωπος, οὐκ ἔστι λευκὸς ἄνθρωπος· καθόλου γὰρ ὅντος τοῦ ἄνθρωπος οὐχ ως καθόλου χρῆται τῇ ἀποφάνσει· τὸ γὰρ πᾶς οὐ τὸ καθόλου σημαίνει ἀλλ' ὅτι καθόλου. — ἐπὶ δὲ τοῦ κατηγορουμένου τὸ καθόλου κατηγορεῦν καθόλου οὐκ ἔστιν ἀληθές· οὐδεμίᾳ γὰρ κατάφασις ἔσται, ἐν ᾧ τοῦ κατηγορουμένου καθόλου τὸ καθόλου κατηγορηθήσεται, οἷον ἔστι πᾶς ἄνθρωπος πᾶν ζῶον.

16

Ἄντικεῖσθαι μὲν οὖν κατάφασιν ἀπο- 16
φάσει λέγω ἀντιφατικῶς τὴν τὸ καθόλου σημαίνουσαν τῷ αὐτῷ ὅτι οὐ καθόλου, οἷον πᾶς ἄνθρωπος λευκός — οὐ πᾶς ἄνθρωπος λευκός, οὐδεὶς ἄνθρωπος λευκός — ἔστι τις ἄνθρωπος λευκός· ἐναντίως δὲ τὴν τοῦ καθόλου κατάφασιν καὶ 20 τὴν τοῦ καθόλου ἀπόφασιν, οἷον πᾶς ἄνθρωπος δίκαιος — οὐδεὶς ἄνθρωπος δίκαιος· διὸ ταύτας μὲν οὐχ οἶόν τε ἄμα ἀληθεῖς εἶναι, τὰς δὲ ἀντικειμένας αὐταῖς ἐνδέχεται ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, οἷον οὐ πᾶς ἄνθρωπος λευκός, καὶ ἔστι τις ἄνθρωπος 25 λευκός. ὅσαι μὲν οὖν ἀντιφάσεις τῶν καθόλου εἰσὶ καθόλου, ἀνάγκη τὴν ἐτέραν ἀληθῆ εἶναι ἢ ψευδῆ, καὶ

ὅσαι ἐπὶ τῶν καθ' ἔκαστα, οἷον ἔστι Σωκράτης λευκός – οὐκ ἔστι Σωκράτης λευκός· ὅσαι δ' ἐπὶ τῶν καθόλου μὴ καθ-
30 όλου, οὐκ ἀεὶ ἡ μὲν ἀληθὴς ἡ δὲ ψευδής· – ἂμα γὰρ ἀλη-
θές ἔστιν εἰπεῖν ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος λευκὸς καὶ ὅτι οὐκ ἔστιν
ἄνθρωπος λευκός, καὶ ἔστιν ἄνθρωπος καλὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἄν-
θρωπος καλός· εἰ γὰρ αἰσχρός, καὶ οὐ καλός· καὶ εἰ γίγνεται
τι, καὶ οὐκ ἔστιν. – δόξειε δ' ἂν ἐξαίφνης ἄτοπον εἶναι διὰ τὸ
35 φαίνεσθαι σημαίνειν τὸ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός ἄμα καὶ ὅτι
οὐδεὶς ἄνθρωπος λευκός· τὸ δὲ οὗτε ταῦτὸν σημαίνει οὕθ' ἄμα
ἔξ ἀνάγκης. — φανερὸν δ' ὅτι καὶ μία ἀπόφασις μιᾶς καταφάσεως·
τὸ γὰρ αὐτὸ δεῖ ἀποφῆσαι τὴν ἀπόφασιν ὅπερ κατέφησεν
40 ἡ κατάφασις, καὶ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, ἡ τῶν καθ' ἔκαστά
18^a τινος ἡ ἀπὸ τῶν καθόλου τινός, ἡ ὡς καθόλου ἡ ὡς μὴ καθόλου·
λέγω δὲ οἷον ἔστι Σωκράτης λευκός – οὐκ ἔστι Σωκράτης λευ-
κός (εἰὰν δὲ ἄλλο τι ἡ ἀπὸ ἄλλου τὸ αὐτό, οὐχ ἡ ἀντικει-
μένη ἄλλ' ἔσται ἐκείνης ἐτέρα), τῇ δὲ πᾶς ἄνθρωπος λευκός
5 ἡ οὐ πᾶς ἄνθρωπος λευκός, τῇ δὲ τὶς ἄνθρωπος λευκός ἡ οὐ-
δεὶς ἄνθρωπος λευκός, τῇ δὲ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός ἡ οὐκ ἔστιν
ἄνθρωπος λευκός.

“Οτι μὲν οὖν μία κατάφασις μιᾶς ἀποφάσει ἀντίκειται
ἀντιφατικῶς, καὶ τίνες εἰσὶν αὗται, εἴρηται, καὶ ὅτι αἱ
το ἐναντίαι ἄλλαι, καὶ τίνες εἰσὶν αὗται, καὶ ὅτι πᾶσα
ἀληθὴς ἡ ψευδὴς ἀντίφασις, καὶ διὰ τί, καὶ πότε ἀληθὴς
ἡ ψευδὴς. μία δέ ἔστι κατάφασις καὶ ἀπόφασις ἡ ἐν καθ' ἐνὸς 8
σημαίνουσα, ἡ καθόλου ὄντος καθόλου ἡ μὴ ὁμοίως, οἷον πᾶς
15 ἄνθρωπος λευκός ἔστιν – οὐκ ἔστι πᾶς ἄνθρωπος λευκός, ἔστιν
ἄνθρωπος λευκός – οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός, οὐδεὶς ἄνθρωπος
λευκός – ἔστι τις ἄνθρωπος λευκός, εἰ τὸ λευκὸν ἐν σημαίνει.
εἰ δὲ δυεῖν ἐν ὄνομα κεῖται, ἐξ ὧν μή ἔστιν ἐν, οὐ μία κατά-

φασις· οἶον εἴ τις θεῖτο ὄνομα ἴμάτιον ἵππω καὶ ἀνθρώπω, τὸ ἔστιν ἴμάτιον λευκόν, αὕτη οὐ μία κατάφασις 20 [οὐδὲ ἀπόφασις μία]· οὐδὲν γὰρ διαφέρει τοῦτο εἰπεῖν ἦ ἔστιν ἵππος καὶ ἄνθρωπος λευκός, τοῦτο δ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ εἰπεῖν ἔστιν ἵππος λευκός καὶ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός. εἰ οὖν αὗται πολλὰ σημαίνουσι καὶ εἰσὶ πολλαί, δῆλον ὅτι καὶ ἡ πρώτη ἥτοι πολλὰ ἦ οὐδὲν σημαίνει, —οὐ γάρ ἔστιν τὶς 25 ἄνθρωπος ἵππος·— ὥστε οὐδὲν ἐν ταύταις ἀνάγκη τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ εἶναι ἀντίφασιν.

9 Ἐπὶ μὲν οὖν τῶν ὄντων καὶ γενομένων ἀνάγκη τὴν κατάφασιν ἦ τὴν ἀπόφασιν ἀληθῆ ἦ ψευδῆ εἶναι· καὶ ἐπὶ μὲν τῶν καθόλου ὡς καθόλου ἀεὶ τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ 30 καὶ ἐπὶ τῶν καθ' ἔκαστα, ὥσπερ εἴρηται· ἐπὶ δὲ τῶν καθόλου μὴ καθόλου λεχθέντων οὐκ ἀνάγκη εἴρηται δὲ καὶ περὶ τούτων.—Ἐπὶ δὲ τῶν καθ' ἔκαστα καὶ μελλόντων οὐχ ὅμοίως. εἰ γὰρ πᾶσα κατάφασις ἦ ἀπόφασις ἀληθῆς ἦ ψευδῆς, καὶ ἄπαν ἀνάγκη ἦ ὑπάρχειν ἦ μὴ ὑπάρχειν· εἰ γὰρ ὁ μὲν 35 φήσει ἔσεσθαι τι ὁ δὲ μὴ φήσει τὸ αὐτὸ τοῦτο, δῆλον ὅτι ἀνάγκη ἀληθεύειν τὸν ἔτερον αὐτῶν, εἰ πᾶσα κατάφασις ἀληθῆς ἷ ψευδῆς· ἄμφω γὰρ οὐχ ὑπάρξει ἄμα ἐπὶ τοῖς τοιούτοις. εἰ γὰρ ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι λευκὸν ἷ οὐ λευκόν ἔστιν, ἀνάγκη εἶναι λευκὸν ἷ οὐ λευκόν, καὶ εἰ 18^b ἔστι λευκὸν ἷ οὐ λευκόν, ἀληθὲς ἦν φάναι ἷ ἀποφάναι· καὶ εἰ μὴ ὑπάρχει, ψεύδεται, καὶ εἰ ψεύδεται, οὐχ ὑπάρχει· ὥστ' ἀνάγκη τὴν κατάφασιν ἷ τὴν ἀπόφασιν ἀληθῆ εἶναι. οὐδὲν ἄρα οὔτε ἔστιν οὔτε γίγνεται οὔτε ἀπὸ τύχης οὕθ' 5 ὁπότερ' ἔτυχεν, οὐδὲ ἔσται ἷ οὐκ ἔσται, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης ἄπαν-

τα καὶ οὐχ ὅπότερ' ἔτυχεν (ἢ γὰρ ὁ φὰς ἀληθεύει ἢ ὁ ἀποφάσ). ὁμοίως γὰρ ἂν ἐγίγνετο ἢ οὐκ ἐγίγνετο· τὸ γὰρ ὅπότερ' ἔτυχεν οὐδὲν μᾶλλον οὕτως ἢ μὴ οὕτως ἔχει ἢ ἔξει.—ἔτι εἰ ἔστι ιο λευκὸν νῦν, ἀληθὲς ἦν εἰπεῖν πρότερον ὅτι ἔσται λευκόν, ὥστε ἀεὶ ἀληθὲς ἦν εἰπεῖν ὅτιοῦν τῶν γενομένων ὅτι ἔσται· εἰ δὲ ἀεὶ ἀληθὲς ἦν εἰπεῖν ὅτι ἔστιν ἢ ἔσται, οὐχ οἶόν τε τοῦτο μὴ εἶναι οὐδὲ μὴ ἔσεσθαι. ὁ δὲ μὴ οἶόν τε μὴ γενέσθαι, ἀδύνατον μὴ γενέσθαι· ὁ δὲ ἀδύνατον μὴ γενέσθαι, ἀνάγκη γενέσθαι· ἄπαντα 15 οὖν τὰ ἐσόμενα ἀναγκαῖον γενέσθαι. οὐδὲν ἄρα ὅπότερ' ἔτυχεν οὐδὲν ἀπὸ τύχης ἔσται· εἰ γὰρ ἀπὸ τύχης, οὐκ ἔξ ανάγκης.—ἀλλὰ μὴν οὐδὲν ὡς οὐδέτερον γε ἀληθὲς ἐνδέχεται λέγειν, οἶον ὅτι οὕτ' ἔσται οὔτε οὐκ ἔσται· πρῶτον μὲν γὰρ οὕσης τῆς καταφάσεως ψευδοῦς ἡ ἀπόφασις οὐκ ἀληθής, καὶ ταύτης ψευδοῦς 20 οὕσης τὴν κατάφασιν συμβαίνει μὴ ἀληθῆ εἶναι. καὶ πρὸς τούτους, εἰ ἀληθὲς εἰπεῖν ὅτι λευκὸν καὶ μέλαν, δεῖ ἄμφω ὑπάρχειν, εἰ δὲ ὑπάρξειν εἰς αὔριον, ὑπάρξει εἰς αὔριον· εἰ δὲ μήτ' ἔσται μήτε μὴ ἔσται αὔριον, οὐκ ἂν εἴη τὸ ὅπότερ' ἔτυχεν, οἶον ναυ- 25 μαχία· δέοι γὰρ ἂν μήτε γενέσθαι ναυμαχίαν μήτε μὴ γενέσθαι.

Tὰ μὲν δὴ συμβαίνοντα ἄτοπα ταῦτα καὶ τοιαῦθ' ἔτερα, εἰπερ πάσης καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως, ἢ ἐπὶ τῶν καθόλου λεγομένων ὡς καθόλου ἢ ἐπὶ τῶν καθ' ἔκαστα, ἀνάγκη τῶν ἀντικειμένων εἶναι τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ, μηδὲν 30 δὲ ὅπότερ' ἔτυχεν εἶναι ἐν τοῖς γιγνομένοις, ἀλλὰ πάντα εἶναι καὶ γίγνεσθαι ἔξ ανάγκης. ὥστε οὔτε βουλεύεσθαι δέοι ἂν οὔτε πραγματεύεσθαι, ὡς ἐὰν μὲν τοδὶ ποιήσωμεν, ἔσται τοδί, ἐὰν δὲ μὴ τοδί, οὐκ ἔσται. οὐδὲν γὰρ κωλύει εἰς μυριοστὸν ἔτος τὸν μὲν φάναι τοῦτ' ἔσεσθαι τὸν δὲ μὴ φά-

ναι, ὥστε ἐξ ἀνάγκης ἔσεσθαι ὅπότερον αὐτῶν ἀληθὲς ἦν 35
 εἰπεῖν τότε. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τοῦτο διαφέρει, εἴ τινες εἶπον
 τὴν ἀντίφασιν ἢ μὴ εἶπον· δῆλον γὰρ ὅτι οὕτως ἔχει τὰ
 πράγματα, κανὸν μὴ ὁ μὲν καταφήσῃ ὁ δὲ ἀποφήσῃ· οὐ γὰρ
 διὰ τὸ καταφάναι ἢ ἀποφάναι ἔσται ἢ οὐκ ἔσται, οὐδὲ εἰς
 μυριοστὸν ἔτος μᾶλλον ἢ ἐν ὅποσῳ ὄντως χρόνῳ. ὥστ' εὶς ἐν ἀπαντὶ 19^a
 τῷ χρόνῳ οὕτως εἶχεν ὥστε τὸ ἔτερον ἀληθεύεσθαι, ἀναγκαῖον
 ἦν τοῦτο γενέσθαι, καὶ ἔκαστον τῶν γενομένων ἀεὶ οὕτως ἔχειν
 ὥστε ἐξ ἀνάγκης γενέσθαι· ὃ τε γὰρ ἀληθῶς εἶπέ τις ὅτι
 ἔσται, οὐχ οἶον τε μὴ γενέσθαι· καὶ τὸ γενόμενον ἀληθὲς ἦν 5
 εἰπεῖν ἀεὶ ὅτι ἔσται.

Εἰ δὴ ταῦτα ἀδύνατα, —όρωμεν γὰρ ὅτι ἔστιν ἀρχὴ
 τῶν ἐσομένων καὶ ἀπὸ τοῦ βουλεύεσθαι καὶ ἀπὸ τοῦ πρᾶξαι
 τι, καὶ ὅτι ὅλως ἔστιν ἐν τοῖς μὴ ἀεὶ ἐνεργοῦσι τὸ δυνατὸν
 εἶναι καὶ μή, ἐν οἷς ἀμφω ἐνδέχεται καὶ τὸ εἶναι καὶ τὸ οὐ
 μὴ εἶναι, ὥστε καὶ τὸ γενέσθαι καὶ τὸ μὴ γενέσθαι·
 καὶ πολλὰ ἡμῖν δῆλά ἔστιν οὕτως ἔχοντα, οἷον ὅτι τουτὶ τὸ
 ἴματιον δυνατόν ἔστι διατμηθῆναι καὶ οὐ διατμηθήσεται, ἀλλ'
 ἐμπροσθεν κατατριβήσεται· ὅμοίως δὲ καὶ τὸ μὴ διατμη-
 θῆναι δυνατόν οὐ γὰρ ἂν ὑπῆρχε τὸ ἐμπροσθεν αὐτὸν κατα- 15
 τριβῆναι, εἴγε μὴ δυνατὸν ἦν τὸ μὴ διατμηθῆναι· ὥστε καὶ
 ἐπὶ τῶν ἄλλων γενέσεων, ὅσαι κατὰ δύναμιν λέγονται τὴν
 τοιαύτην· φανερὸν ἄρα ὅτι οὐχ ἀπαντα ἐξ ἀνάγκης οὔτ' ἔστιν
 οὔτε γίγνεται, ἀλλὰ τὰ μὲν ὅπότερ' ἔτυχε καὶ οὐδὲν μᾶλλον
 ἢ ἡ κατάφασις ἢ ἡ ἀπόφασις ἀληθής, τὰ δὲ μᾶλλον μὲν καὶ 20
 ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ θάτερον, οὐ μὴν ἀλλ' ἐνδέχεται γενέσθαι καὶ
 θάτερον, θάτερον δὲ μή.

Τὸ μὲν οὖν εἶναι τὸ δὲ ὅταν ἦ, καὶ τὸ μὴ δὲ μὴ εἶναι

ὅταν μὴ ἦ, ἀνάγκη· οὐ μέντοι οὔτε τὸ ὃν ἄπαν ἀνάγκη εἶναι οὔτε
 25 τὸ μὴ ὃν μὴ εἶναι· –οὐ γὰρ ταῦτόν ἐστι τὸ ὃν ἄπαν εἶναι ἐξ
 ἀνάγκης ὅτε ἔστιν, καὶ τὸ ἀπλῶς εἶναι ἐξ ἀνάγκης· – δόμοίως
 δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ ὄντος. καὶ ἐπὶ τῆς ἀντιφάσεως ὁ αὐτὸς
 λόγος· εἶναι μὲν ἦ μὴ εἶναι ἄπαν ἀνάγκη, καὶ ἔσεσθαι γε
 ἦ μή· οὐ μέντοι διελόντα γε εἰπεῖν θάτερον ἀναγκαῖον. λέγω
 30 δὲ οἷον ἀνάγκη μὲν ἔσεσθαι ναυμαχίαν αὔριον ἦ μὴ ἔσεσθαι,
 οὐ μέντοι γενέσθαι αὔριον ναυμαχίαν ἀναγκαῖον οὐδὲ μὴ
 γενέσθαι· γενέσθαι μέντοι ἦ μὴ γενέσθαι ἀναγκαῖον. ὥστε,
 ἐπεὶ δόμοίως οἱ λόγοι ἀληθεῖς ὥσπερ τὰ πράγματα, δῆλον ὅτι
 ὅσα οὔτως ἔχει ὥστε ὅπότερ' ἔτυχε καὶ τὰ ἐναντία ἐνδέχεσθαι,
 35 ἀνάγκη δόμοίως ἔχειν καὶ τὴν ἀντίφασιν· ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ
 τοῖς μὴ ἀεὶ οὖσιν ἦ μὴ ἀεὶ μὴ οὖσιν· τούτων γὰρ ἀνάγκη μὲν
 θάτερον μόριον τῆς ἀντιφάσεως ἀληθὲς εἶναι ἦ ψεῦδος, οὐ
 μέντοι τόδε ἦ τόδε ἀλλ' ὅπότερ' ἔτυχεν, καὶ μᾶλλον μὲν
 ἀληθῆ τὴν ἔτέραν, οὐ μέντοι ἡδη ἀληθῆ ἦ ψευδῆ. ὥστε δῆλον
 19^b ὅτι οὐκ ἀνάγκη πάσης καταφάσεως καὶ ἀποφάσεως τῶν ἀντι-
 κειμένων τὴν μὲν ἀληθῆ τὴν δὲ ψευδῆ εἶναι· οὐ γὰρ ὥσπερ
 ἐπὶ τῶν ὄντων οὔτως ἔχει καὶ ἐπὶ τῶν μὴ ὄντων, δυνατῶν
 δὲ εἶναι ἦ μὴ εἶναι, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται.

5 Ἐπεὶ δέ ἐστι τὶ κατὰ τινὸς ἡ κατάφασις σημαίνουσα, 10
 τοῦτο δ' ἐστὶν ἦ ὄνομα ἡ τὸ ἀνώνυμον, ἐν δὲ δεῖ εἶναι καὶ καθ'
 ἑνὸς τὸ ἐν τῇ καταφάσει (τὸ δὲ ὄνομα εἴρηται καὶ τὸ ἀνώνυμον
 πρότερον· τὸ γὰρ οὐκ ἄνθρωπος ὄνομα μὲν οὐ λέγω ἀλλὰ ἀό-
 ριστον ὄνομα, –ἐν γάρ πως σημαίνει ἀόριστον, – ὥσπερ
 ιο καὶ τὸ οὐχ ὑγιαίνει οὐ ρήμα), ἔσται πᾶσα κατάφασις
 ἦ ἐξ ὄνόματος καὶ ρήματος ἦ ἐξ ἀορίστου ὄνόματος καὶ

ρήματος. ἂνευ δὲ ρήματος οὐδεμία κατάφασις οὐδ' ἀπόφασις· τὸ γὰρ ἔστιν ἢ ἔσται ἢ ἦν ἢ γίγνεται ἢ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ρήματα ἐκ τῶν κειμένων ἔστιν· προσσημαίνει γὰρ χρόνον. ὥστε πρώτη κατάφασις καὶ ἀπόφασις τὸ ἔστιν ἄνθρωπος – οὐκ 15 ἔστιν ἄνθρωπος, εἶτα ἔστιν οὐκ ἄνθρωπος – οὐκ ἔστιν οὐκ ἄνθρωπος, πάλιν ἔστι πᾶς ἄνθρωπος – οὐκ ἔστι πᾶς ἄνθρωπος, ἔστι πᾶς οὐκ ἄνθρωπος – οὐκ ἔστι πᾶς οὐκ ἄνθρωπος· καὶ ἐπὶ τῶν ἐκτὸς δὲ χρόνων ὁ αὐτὸς λόγος.

19

"Οταν δὲ τὸ ἔστι τρίτον προσκατηγο- 19
ρηθῆ, διχῶς λέγονται αἱ ἀντιθέσεις. λέγω δὲ οἷον ἔστι 20
δίκαιος ἄνθρωπος, τὸ ἔστι τρίτον φημὶ συγκεῖσθαι ὄνομα ἢ
ρῆμα ἐν τῇ καταφάσει. ὥστε διὰ τοῦτο τέτταρα ἔσται ταῦτα,
ῶν τὰ μὲν δύο πρὸς τὴν κατάφασιν καὶ ἀπόφασιν ἔξει κατὰ
τὸ στοιχοῦν ὡς αἱ στερήσεις, τὰ δὲ δύο οὖ· λέγω δὲ διὰ τὸ ἔστιν
ἢ τῷ δικαίῳ προσκείσεται ἢ τῷ οὐ δικαίῳ, ὥστε καὶ ἡ ἀπό- 25
φασις. τέτταρα οὖν ἔσται. νοῶμεν δὲ τὸ λεγόμενον ἐκ τῶν ὑπο-
γεγραμμένων· ἔστι δίκαιος ἄνθρωπος – ἀπόφασις τούτου, οὐκ
ἔστι δίκαιος ἄνθρωπος· ἔστιν οὐ δίκαιος ἄνθρωπος – τούτου ἀπό-
φασις, οὐκ ἔστιν οὐ δίκαιος ἄνθρωπος. τὸ γὰρ ἔστιν ἐνταῦθα καὶ
τὸ οὐκ ἔστιν τῷ δικαίῳ καὶ τῷ οὐ δικαίῳ πρόσκειται. ταῦτα μὲν 30
οὖν, ὥσπερ ἐν τοῖς Ἀναλυτικοῖς λέγεται, οὕτω τέτακται.
ὅμοίως δὲ ἔχει κἄν καθόλου τοῦ ὀνόματος ἢ ἡ κατάφασις, οἷον
πᾶς ἔστιν ἄνθρωπος δίκαιος – [ἀπόφασις] οὐ πᾶς ἔστιν ἄνθρωπος
δίκαιος, πᾶς ἔστιν ἄνθρωπος οὐ δίκαιος – οὐ πᾶς ἔστιν ἄνθρωπος
οὐ δίκαιος. πλὴν οὐχ ὅμοίως τὰς κατὰ διάμετρον ἐνδέχεται 35
συναληθεύεσθαι, ἐνδέχεται δὲ ποτέ. αὗται μὲν οὖν δύο ἀντί-

κεινται, ἄλλαι δὲ πρὸς τὸ οὐκ ἄνθρωπος ὡς ὑποκείμενόν τι προστεθέντος· ἔστι δίκαιος οὐκ ἄνθρωπος – οὐκ ἔστι δίκαιος οὐκ ἄνθρωπος, ἔστιν οὐ δίκαιος οὐκ ἄνθρωπος – οὐκ ἔστιν οὐ δίκαιος **20^a** οὐκ ἄνθρωπος. πλείους δὲ τούτων οὐκ ἔσονται ἀντιθέσεις· αὗται δὲ χωρὶς ἐκείνων αὐταὶ καθ' αὗτάς εἰσιν, ὡς ὀνόματι τῷ 3 οὐκ ἄνθρωπος χρώμεναι.

3

Ἐφ' ὅσων δὲ τὸ ἔστι μὴ ἀρμόττει, οἷον ἐπὶ τοῦ ὑγιαίνειν καὶ βαδίζειν, ἐπὶ τούτων τὸ αὐτὸ ποιεῖ 5 οὕτω τιθέμενα ὡς ἂν εἰ τὸ ἔστι προσήπτετο· οἷον ὑγιαίνει πᾶς ἄνθρωπος – οὐχ ὑγιαίνει πᾶς ἄνθρωπος, ὑγιαίνει πᾶς οὐκ ἄνθρωπος – οὐχ ὑγιαίνει πᾶς οὐκ ἄνθρωπος· οὐ γάρ ἔστι τὸ οὐ πᾶς ἄνθρωπος λεκτέον, ἀλλὰ τὸ οὐ, τὴν ἀπόφασιν, τῷ ἄνθρωπος προσθετέον· τὸ γάρ πᾶς οὐ τὸ καθόλου σημαίνει, ἀλλ' ὅτι καθιούλου· δῆλον δὲ ἐκ τοῦδε, ὑγιαίνει ἄνθρωπος – οὐχ ὑγιαίνει ἄνθρωπος, ὑγιαίνει οὐκ ἄνθρωπος – οὐχ ὑγιαίνει οὐκ ἄνθρωπος· ταῦτα γάρ ἐκείνων διαφέρει τῷ μὴ καθόλου· ὥστε τὸ πᾶς ἦ μηδείς οὐδέν ἄλλο προσσημαίνει ἦ ὅτι καθόλου τοῦ ὀνόματος κατάφησιν ἷ ἀπόφησιν· τὰ οὖν ἄλλα τὰ αὐτὰ δεῖ προστι- 15 θέναι.

Ἐπεὶ δ' ἐναντία ἀπόφασίς ἔστι τῇ ἄπαν ἔστὶ ζῶον δίκαιον ἷ σημαίνοντα ὅτι οὐδέν ἔστι ζῶον δίκαιον, αὗται μὲν φανερὸν ὅτι οὐδέποτε ἔσονται οὔτε ἀληθεῖς ἀμα οὔτε ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ, αἱ δὲ ἀντικείμεναι ταύταις ἔσονται ποτε· οἷον οὐ πᾶν ζῶον 20 δίκαιον καὶ ἔστι τι ζῶον δίκαιον. ἀκολουθοῦσι δ' αὗται, τῇ μὲν πᾶς ἔστὶν ἄνθρωπος οὐ δίκαιος ἷ οὐδείς ἔστιν ἄνθρωπος δίκαιος,

τῇ δὲ ἔστι τις δίκαιος ἄνθρωπος ἡ ἀντικειμένη ὅτι οὐ πᾶς
ἔστιν ἄνθρωπος οὐ δίκαιος· ἀνάγκη γὰρ εἶναι τινα. φανερὸν δὲ
ὅτι καὶ ἐπὶ μὲν τῶν καθ' ἔκαστον, εἰ ἀληθὴς ἐρωτηθέντα ἀπο-
φῆσαι, ὅτι καὶ καταφῆσαι ἀληθές, οἷον ἀρά γε Σωκράτης 25
σοφός; οὐ· Σωκράτης ἄρα οὐ σοφός. ἐπὶ δὲ τῶν καθόλου οὐκ
ἀληθὴς ἡ ὁμοίως λεγομένη, ἀληθὴς δὲ ἡ ἀπόφασις, οἷον· ἀρά
γε πᾶς ἄνθρωπος σοφός; οὐ· πᾶς ἄρα ἄνθρωπος οὐ σοφός.
τοῦτο γὰρ ψεῦδος, ἀλλὰ τὸ οὐ πᾶς ἄρα ἄνθρωπος σοφός
ἀληθές· αὕτη δέ ἔστιν ἡ ἀντικειμένη, ἐκείνη δὲ ἡ ἐναντία. 30

Αἱ δὲ κατὰ τὰ ἀόριστα ἀντικείμεναι ὄνόματα καὶ ρή-
ματα, οἷον ἐπὶ τοῦ μὴ ἄνθρωπος καὶ μὴ δίκαιος, ὥσπερ ἀπο-
φάσεις ἄνευ ὄνόματος καὶ ρήματος δόξαιεν ἀν εἶναι· οὐκ εἰσὶ
δέ· ἀεὶ γὰρ ἀληθεύειν ἀνάγκη ἡ ψεύδεσθαι τὴν ἀπόφασιν,
ό δ' εἰπὼν οὐκ ἄνθρωπος οὐδὲν μᾶλλον τοῦ ἄνθρωπος 35
ἀλλὰ καὶ ἡττον ἡλήθευκέ τι ἡ ἔψευσται, ἐὰν μὴ τι προστεθῇ.
σημαίνει δὲ τὸ ἔστι πᾶς οὐκ ἄνθρωπος δίκαιος οὐδεμιᾶ ἐκείνων
ταύτον, οὐδ' ἡ ἀντικειμένη ταύτῃ ἡ οὐκ ἔστι πᾶς οὐκ ἄνθρωπος
δίκαιος· τὸ δὲ πᾶς οὐ δίκαιος οὐκ ἄνθρωπος τῷ οὐδεὶς δίκαιος
οὐκ ἄνθρωπος ταύτον σημαίνει. 40

Μετατιθέμενα δὲ τὰ ὄνόματα καὶ τὰ ρήματα ταύτον 20^b
σημαίνει, οἷον ἔστι λευκὸς ἄνθρωπος – ἔστιν ἄνθρωπος λευκός·
εἰ γὰρ μὴ τοῦτό ἔστιν, τοῦ αὐτοῦ πλείους ἔσονται ἀποφάσεις,
ἀλλ' ἐδέδεικτο ὅτι μία μιᾶς. τοῦ μὲν γὰρ ἔστι λευκὸς ἄνθρω-
πος ἀπόφασις τὸ οὐκ ἔστι λευκὸς ἄνθρωπος· τοῦ δὲ ἔστιν ἄν- 5
θρωπος λευκός, εἰ μὴ ἡ αὐτή ἔστι τῇ ἔστι λευκὸς ἄνθρωπος,
ἔσται ἀπόφασις ἡτοι τὸ οὐκ ἔστιν οὐκ ἄνθρωπος λευκός ἡ τὸ
οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος λευκός. ἀλλ' ἡ ἐτέρα μέν ἔστιν ἀπό-
φασις τοῦ ἔστιν οὐκ ἄνθρωπος λευκός, ἡ ἐτέρα δὲ τοῦ
ἔστι λευκὸς ἄνθρωπος, ὥστε ἔσονται δύο μιᾶς. ὅτι μὲν ιο

οῦν μετατιθεμένου τοῦ ὄνόματος καὶ τοῦ ρήματος ἡ αὐτὴ γίγνεται κατάφασις καὶ ἀπόφασις, δῆλον. τὸ δὲ ἐν κατὰ II πολλῶν ἡ πολλὰ καθ' ἑνὸς καταφάναι ἡ ἀποφάναι, ἐὰν μὴ ἐν τι ἥ τὸ ἐκ τῶν πολλῶν συγκείμενον, οὐκ ἔστι 15 κατάφασις μία οὐδὲ ἀπόφασις. λέγω δὲ ἐν οὐκ ἐὰν ὄνομα ἐν ἥ κείμενον, μὴ ἥ δὲ ἐν τι ἐξ ἐκείνων, οἷον ὁ ἄνθρωπος ἵσως ἔστι καὶ ζῶον καὶ δίπουν καὶ ἥμερον, ἀλλὰ καὶ ἐν τι γίγνεται ἐκ τούτων ἐκ δὲ τοῦ λευκοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ βαδίζειν οὐχ ἐν. ὥστε οὕτ' ἐὰν ἐν τι κατὰ τούτων 20 καταφήσῃ τις μία κατάφασις, ἀλλὰ φωνὴ μὲν μία καταφάσεις δὲ πολλαί, οὕτ' ἐὰν καθ' ἑνὸς ταῦτα, ἀλλ' ὅμοίως πολλαί. εἰ οὖν ἡ ἐρώτησις ἡ διαλεκτικὴ ἀποκρίσεώς ἔστιν αἴτησις, ἡ τῆς προτάσεως ἡ θατέρου μορίου τῆς ἀντιφάσεως, ἡ δὲ πρότασις ἀντιφάσεως μιᾶς μόριον, οὐκ ἂν εἴη μία ἀπό- 25 κρισις πρὸς ταῦτα οὐδὲ γὰρ ἡ ἐρώτησις μία, οὐδ' ἂν ἥ ἀληθής. εἴρηται δὲ ἐν τοῖς Τοπικοῖς περὶ αὐτῶν. ἀμα δὲ δῆλον ὅτι οὐδὲ τὸ τί ἔστιν ἐρώτησίς ἔστι διαλεκτική· δεῖ γὰρ δεδόσθαι ἐκ τῆς ἐρωτήσεως ἐλέσθαι ὅπότερον βούλεται τῆς ἀντιφάσεως μόριον ἀποφήνασθαι. ἀλλὰ δεῖ τὸν ἐρωτῶντα προσδιορίσαι 30 πότερον τόδε ἔστιν ὁ ἄνθρωπος ἥ οὐ τοῦτο.

Ἐπεὶ δὲ τὰ μὲν κατηγορεῖται συντιθέμενα, ὡς ἐν τὸ πᾶν κατηγόρημα τῶν χωρὶς κατηγορουμένων, τὰ δὲ οὐ, τίς ἡ διαφορά; κατὰ γὰρ τοῦ ἀνθρώπου ἀληθὴς εἰπεῖν καὶ χωρὶς ζῶον καὶ χωρὶς δίπουν, καὶ ὡς ἐν, καὶ ἄνθρωπον καὶ 35 λευκόν, καὶ ταῦθ' ὡς ἐν ἀλλ' οὐχί, εἰ σκυτεὺς καὶ ἀγαθός, καὶ σκυτεὺς ἀγαθός. εἰ γάρ, ὅτι ἐκάτερον, καὶ τὸ συνάμφω, πολλὰ καὶ ἄτοπα ἔσται. κατὰ γὰρ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ ἄπαν· πάλιν εἰ τὸ λευκόν, καὶ τὸ ἄπαν, ὥστε ἔσται ἄν-

θρωπος λευκὸς λευκός, καὶ τοῦτο εἰς ἄπειρον· καὶ πάλιν 40
μουσικὸς λευκὸς βαδίζων, καὶ ταῦτα πολλάκις πεπλεγμένα. 21^a
ἔτι εὶ ὁ Σωκράτης Σωκράτης καὶ ἄνθρωπος, καὶ Σωκράτης
ἄνθρωπος, καὶ εὶ ἄνθρωπος καὶ δίπους, καὶ ἄνθρωπος δίπους.

"Οτι μὲν οὖν, εἴ τις ἀπλῶς θήσει τὰς συμπλοκὰς γί- 5
γνεσθαι, πολλὰ συμβαίνει λέγειν ἄτοπα, δῆλον· ὅπως δὲ θε-
τέον, λέγομεν νῦν. τῶν δὴ κατηγορουμένων, καὶ ἐφ' οἷς κατ-
ηγορεῖσθαι συμβαίνει, ὅσα μὲν λέγεται κατὰ συμβεβηκὸς ἢ
κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἢ θατέρου κατὰ θατέρου, ταῦτα οὐκ ἔσται
ἔν· οἷον ἄνθρωπος λευκός ἔστι καὶ μουσικός, ἀλλ' οὐχ ἐν τῷ ιο
λευκὸν καὶ τῷ μουσικόν· συμβεβηκότα γὰρ ἄμφω τῷ αὐτῷ.
οὐδ' εὶ τὸ λευκὸν μουσικὸν ἀληθὲς εἰπεῖν, ὅμως οὐκ ἔσται τὸ
μουσικὸν λευκὸν ἐν τῷ κατὰ συμβεβηκὸς γὰρ τὸ μουσικὸν λευ-
κόν, ὥστε οὐκ ἔσται τὸ λευκὸν μουσικόν. διὸ οὐδ' ὁ σκυτεὺς
ἀπλῶς ἀγαθός, ἀλλὰ ζῶον δίπουν· οὐ γὰρ κατὰ συμβεβη- 15
κός. ἔτι οὐδ' ὅσα ἐνυπάρχει ἐν τῷ ἑτέρῳ· διὸ οὕτε τὸ λευκὸν
πολλάκις οὕτε ὁ ἄνθρωπος ἄνθρωπος ζῶον ἢ δίπουν· ἐνυπ-
άρχει γὰρ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ δίπουν καὶ τὸ ζῶον. ἀληθὲς
δ' ἔστιν εἰπεῖν κατὰ τοῦ τινὸς καὶ ἀπλῶς, οἷον τὸν τινὰ
ἄνθρωπον ἄνθρωπον ἢ τὸν τινὰ λευκὸν ἄνθρωπον λευκόν· 20
οὐκ ἀεὶ δέ, ἀλλ' ὅταν μὲν ἐν τῷ προσκειμένῳ τῶν ἀντικει-
μένων τι ἐνυπάρχῃ οἷς ἔπειται ἀντίφασις, οὐκ ἀληθὲς ἀλλὰ
ψεῦδος, —οἷον τὸν τεθνεῶτα ἄνθρωπον ἄνθρωπον εἰπεῖν,— ὅταν
δὲ μὴ ἐνυπάρχῃ, ἀληθές. ἢ ὅταν μὲν ἐνυπάρχῃ, ἀεὶ οὐκ
ἀληθές, ὅταν δὲ μὴ ἐνυπάρχῃ, οὐκ ἀεὶ ἀληθές· ὥσπερ "Ομηρός 25
ἔστι τι, οἷον ποιητής· ἀρ' οὖν καὶ ἔστιν, ἢ οὐ; κατὰ συμβεβηκὸς

γὰρ κατηγορεῖται τὸ ἔστιν τοῦ Ὁμῆρου ὅτι γὰρ ποιητής ἔστιν,
ἀλλ' οὐ καθ' αὐτό, κατηγορεῖται κατὰ τοῦ Ὁμῆρου τὸ ἔστιν.
ῶστ' ἐν ὅσαις κατηγορίαις μήτε ἐναντιότης ἔνεστιν, ἐὰν λόγοι
30 ἀντ' ὀνομάτων λέγωνται, καὶ καθ' αὐτὰ κατηγορήται καὶ
μὴ κατὰ συμβεβηκός, ἐπὶ τούτων τὸ τὶ καὶ ἀπλῶς ἀληθὲς
ἔσται εἰπεῖν. τὸ δὲ μὴ ὅν, ὅτι δοξαστόν, οὐκ ἀληθὲς εἰπεῖν ὅν
τι· δόξα γὰρ αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὅτι ἔστιν, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἔστιν.

Τούτων δὲ διωρισμένων σκεπτέον ὅπως ἔχουσιν αἱ ἀπο- 12
35 φάσεις καὶ καταφάσεις πρὸς ἄλλήλας αἱ τοῦ δυνατὸν εἶναι
καὶ μὴ δυνατόν, καὶ ἐνδεχόμενον καὶ μὴ ἐνδεχόμενον, καὶ
περὶ τοῦ ἀδυνάτου τε καὶ ἀναγκαίου ἔχει γὰρ ἀπορίας τινάς.
εἰ γὰρ τῶν συμπλεκομένων αὗται ἄλλήλαις ἀντίκεινται αἱ ἀν-
τιφάσεις, ὅσαι κατὰ τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι τάττονται, οἷον
21^b τοῦ εἶναι ἄνθρωπον ἀπόφασις τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον, οὐ τὸ εἶναι
μὴ ἄνθρωπον, καὶ τοῦ εἶναι λευκὸν ἄνθρωπον τὸ μὴ εἶναι λευ-
κὸν ἄνθρωπον, ἀλλ' οὐ τὸ εἶναι μὴ λευκὸν ἄνθρωπον, —εἰ γὰρ
κατὰ παντὸς ἡ κατάφασις ἡ ἡ ἀπόφασις, τὸ ξύλον ἔσται
5 ἀληθὲς εἰπεῖν εἶναι μὴ λευκὸν ἄνθρωπον· εἰ δὲ οὕτως,
καὶ ὅσοις τὸ εἶναι μὴ προστίθεται, τὸ αὐτὸ ποιήσει τὸ ἀντὶ¹⁰
τοῦ εἶναι λεγόμενον, οἷον τοῦ ἄνθρωπος βαδίζει οὐ τὸ οὐκ ἄν-
θρωπος βαδίζει ἀπόφασις, ἀλλὰ τὸ οὐ βαδίζει ἄνθρωπος·
οὐδὲν γὰρ διαφέρει εἰπεῖν ἄνθρωπον βαδίζειν ἡ ἄνθρωπον βα-
δίζοντα εἶναι·— ὥστε εἰ οὕτω πανταχοῦ, καὶ τοῦ δυνατὸν εἶναι
ἀπόφασις τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι, ἀλλ' οὐ τὸ μὴ δυνατὸν
εἶναι. δοκεῖ δὲ τὸ αὐτὸ δύνασθαι καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι·
πᾶν γὰρ τὸ δυνατὸν τέμνεσθαι ἡ βαδίζειν καὶ μὴ βαδίζειν

καὶ μὴ τέμνεσθαι δυνατόν· λόγος δ' ὅτι ἄπαν τὸ οὗτω δυνατὸν οὐκ ἀεὶ ἐνεργεῖ, ὥστε ὑπάρξει αὐτῷ καὶ ἡ ἀπόφασις· 15 δύναται γὰρ καὶ μὴ βαδίζειν τὸ βαδιστικὸν καὶ μὴ δρᾶσθαι τὸ δρατόν. ἀλλὰ μὴν ἀδύνατον κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀληθεύεσθαι τὰς ἀντικειμένας φάσεις· οὐκ ἄρα αὕτη ἀπόφασις· συμβαίνει γὰρ ἐκ τούτων ἡ τὸ αὐτὸ φάναι καὶ ἀποφάναι ἂμα κατὰ τοῦ αὐτοῦ, 20 ἡ μὴ κατὰ τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι τὰ προστιθέμενα γίγνεσθαι φάσεις καὶ ἀποφάσεις. εἰ οὖν ἐκεῖνο ἀδύνατον, τοῦτ' ἀν εἴη αἱρετόν. ἔστιν ἄρα ἀπόφασις τοῦ δυνατὸν εἶναι τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι. ὁ δ' αὐτὸς λόγος καὶ περὶ τοῦ ἐνδεχόμενον εἶναι· καὶ γὰρ τούτου ἀπόφασις τὸ μὴ ἐνδεχόμενον εἶναι. καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλων 25 δὲ ὁμοιοτρόπως, οἷον ἀναγκαίου τε καὶ ἀδυνάτου. γίγνεται γάρ, ὥσπερ ἐπ' ἐκείνων τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι προσθέσεις, τὰ δ' ὑποκείμενα πράγματα τὸ μὲν λευκὸν τὸ δὲ ἄνθρωπος, οὗτως ἐνταῦθα τὸ μὲν εἶναι ως ὑποκείμενον γίγνεται, τὸ δὲ δύνασθαι καὶ ἐνδέχεσθαι προσθέσεις διορίζουσαι, ὥσπερ ἐπ' 30 ἐκείνων τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι τὸ ἀληθές, ὁμοίως αὗται ἐπὶ τοῦ εἶναι δυνατὸν καὶ εἶναι οὐ δυνατόν.

Τοῦ δὲ δυνατὸν μὴ εἶναι ἀπόφασις τὸ οὐ δυνατὸν μὴ εἶναι. διὸ καὶ ἀκολουθεῖν ἀν δόξαιεν ἀλλήλαις αἱ δυνατὸν εἶναι— 35 δυνατὸν μὴ εἶναι· τὸ γὰρ αὐτὸ δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ εἶναι· οὐ γὰρ ἀντιφάσεις ἀλλήλων αἱ τοιαῦται. ἀλλὰ τὸ δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ δυνατὸν εἶναι οὐδέποτε ἂμα· ἀντίκεινται γάρ. οὐδέ γε τὸ 22^a

δυνατὸν μὴ εἶναι καὶ οὐ δυνατὸν μὴ εἶναι οὐδέποτε ἄμα.
 ὅμοίως δὲ καὶ τοῦ ἀναγκαῖον εἶναι ἀπόφασις οὐ τὸ
 ἀναγκαῖον μὴ εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ ἀναγκαῖον εἶναι τοῦ
 5 δὲ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι τὸ μὴ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι. καὶ
 τοῦ ἀδύνατον εἶναι οὐ τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι, ἀλλὰ τὸ μὴ
 ἀδύνατον εἶναι τοῦ δὲ ἀδύνατον μὴ εἶναι τὸ οὐκ ἀδύνατον μὴ
 εἶναι.—καὶ καθόλου δέ, ὥσπερ εἴρηται, τὸ μὲν εἶναι καὶ μὴ
 εἶναι δεῖ τιθέναι ώς τὰ ὑποκείμενα, κατάφασιν δὲ καὶ ἀπό-
 10 φασιν ταῦτα ποιοῦντα πρὸς τὸ εἶναι καὶ μὴ εἶναι συνάπτειν.
 καὶ ταύτας οἵεσθαι χρὴ εἶναι τὰς ἀντικειμένας φάσεις, δυ-
 νατόν — οὐ δυνατόν, ἐνδεχόμενον — οὐκ ἐνδεχόμενον, ἀδύνατον —
 οὐκ ἀδύνατον, ἀναγκαῖον — οὐκ ἀναγκαῖον, ἀληθές — οὐκ ἀληθές.

Kai aἱ ἀκολουθήσεις δὲ κατὰ λόγον γίγνονται οὕτω τιθε- 13
 15 μένοις· τῷ μὲν γὰρ δυνατῷ εἶναι τὸ ἐνδέχεσθαι εἶναι, καὶ
 τοῦτο ἐκείνῳ ἀντιστρέφει, καὶ τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι καὶ τὸ μὴ
 ἀναγκαῖον εἶναι· τῷ δὲ δυνατῷ μὴ εἶναι καὶ ἐνδεχομένῳ μὴ
 εἶναι τό τε μὴ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι καὶ οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι,
 τῷ δὲ μὴ δυνατῷ εἶναι καὶ μὴ ἐνδεχομένῳ εἶναι τὸ ἀναγ-
 20 καῖον μὴ εἶναι καὶ τὸ ἀδύνατον εἶναι, τῷ δὲ μὴ δυνατῷ μὴ
 εἶναι καὶ μὴ ἐνδεχομένῳ μὴ εἶναι τὸ ἀναγκαῖον εἶναι καὶ
 τὸ ἀδύνατον μὴ εἶναι. θεωρείσθω δὲ ἐκ τῆς ὑπογραφῆς ώς
 λέγομεν.

	δυνατὸν εἶναι	οὐ δυνατὸν εἶναι
25	ἐνδεχόμενον εἶναι	οὐκ ἐνδεχόμενον εἶναι
	οὐκ ἀδύνατον εἶναι	ἀδύνατον εἶναι
	οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι	ἀναγκαῖον μὴ εἶναι
	δυνατὸν μὴ εἶναι	οὐ δυνατὸν μὴ εἶναι
30	ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι	οὐκ ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι
	οὐκ ἀδύνατον μὴ εἶναι	ἀδύνατον μὴ εἶναι
	οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι	ἀναγκαῖον εἶναι.

Tὸ μὲν οὖν ἀδύνατον καὶ οὐκ ἀδύνατον τῷ ἐνδεχομένῳ καὶ δυνατῷ καὶ οὐκ ἐνδεχομένῳ καὶ μὴ δυνατῷ ἀκολουθεῖ μὲν ἀντιφατικῶς, ἀντεστραμμένως δέ τῷ μὲν γὰρ δυνατῷ εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀδυνάτου, τῇ δὲ ἀποφάσει ἡ κατάφασις· 35 τῷ γὰρ οὐ δυνατῷ εἶναι τὸ ἀδύνατον εἶναι· κατάφασις γὰρ τὸ ἀδύνατον εἶναι, τὸ δὲ οὐκ ἀδύνατον ἀπόφασις.

Tὸ δ' ἀναγκαῖον πᾶς, ὁπτέον. φανερὸν δὴ ὅτι οὐχ οὕτως, ἀλλ' αἱ ἐναντίαι ἔπονται, αἱ δ' ἀντιφάσεις χωρίς. οὐ γάρ ἐστιν ἀπόφασις τοῦ ἀνάγκη μὴ εἶναι τὸ οὐκ ἀνάγκη εἶναι· ἐνδέχεται 22^b γὰρ ἀληθεύεσθαι ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀμφοτέρας· τὸ γὰρ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι οὐκ ἀναγκαῖον εἶναι. αἴτιον δὲ τοῦ μὴ ἀκολουθεῖν ὅμοίως τοῖς ἑτέροις ὅτι ἐναντίως τὸ ἀδύνατον τῷ ἀναγκαίῳ ἀποδίδοται, τὸ αὐτὸ δυνάμενον· εἰ γὰρ ἀδύνατον εἶναι, 5 ἀναγκαῖον τοῦτο οὐχὶ εἶναι ἀλλὰ μὴ εἶναι· εἰ δὲ ἀδύνατον μὴ εἶναι, τοῦτο ἀνάγκη εἶναι· ὥστ' εἰ ἐκεῖνα ὅμοίως τῷ δυνατῷ καὶ μή, ταῦτα ἐξ ἐναντίας, ἐπεὶ σημαίνει γε ταῦτὸν τό τε ἀναγκαῖον καὶ τὸ ἀδύνατον, ἀλλ' ὥσπερ εἴρηται, ἀντεστραμμένως. ἡ ἀδύνατον οὕτω κεῖσθαι τὰς τοῦ ἀναγκαίου ἀντι- 10 φάσεις; τὸ μὲν γὰρ ἀναγκαῖον εἶναι δυνατὸν εἶναι· εἰ γὰρ μή, ἡ ἀπόφασις ἀκολουθήσει ἀνάγκη γὰρ ἡ φάναι ἡ ἀποφάναι· ὥστ' εἰ μὴ δυνατὸν εἶναι, ἀδύνατον εἶναι· ἀδύνατον ἄρα εἶναι τὸ ἀναγκαῖον εἶναι, ὅπερ ἄτοπον. ἀλλὰ μὴν τῷ γε δυνατὸν εἶναι τὸ οὐκ ἀδύνατον εἶναι ἀκολουθεῖ, τούτῳ δὲ τὸ μὴ 15 ἀναγκαῖον εἶναι· ὥστε συμβαίνει τὸ ἀναγκαῖον εἶναι μὴ ἀναγκαῖον εἶναι, ὅπερ ἄτοπον. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ τὸ ἀναγκαῖον εἶναι

άκολουθεῖ τῷ δυνατὸν εἶναι, οὐδὲ τὸ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι τῷ μὲν γὰρ ἅμφω ἐνδέχεται συμβαίνειν, τούτων δ' ὅπότερον ἀν ἀληθὲς ἦ, οὐκέτι ἔσται ἐκεῖνα ἀληθῆ· ἂμα γὰρ δυνατὸν εἶναι καὶ μὴ εἶναι εἰ δ' ἀνάγκη εἶναι ἦ μὴ εἶναι, οὐκ ἔσται δυνατὸν ἅμφω. λείπεται τοίνυν τὸ οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι ἀκολουθεῖν τῷ δυνατὸν εἶναι· τοῦτο γὰρ ἀληθὲς καὶ κατὰ τοῦ ἀναγκαῖον εἶναι. καὶ γὰρ αὕτη γίγνεται ἀντίφασις τῇ ἐπομένῃ τῷ οὐ δυνατῷ εἶναι· ἐκείνῳ γὰρ ἀκολουθεῖ τὸ ἀδύνατον εἶναι καὶ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι, οὐδὲ ἀπόφασις τὸ οὐκ ἀναγκαῖον μὴ εἶναι. ἀκολουθοῦσιν ἄρα καὶ αὗται αἱ ἀντιφάσεις κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον, καὶ οὐδὲν ἀδύνατον συμβαίνει τιθεμένων οὕτως.

Ἄπορήσειε δ' ἀν τις εἰ τῷ ἀναγκαῖον εἶναι τὸ δυνατὸν εἶναι ἔπειται. εἴ τε γὰρ μὴ ἔπειται, ἡ ἀντίφασις ἀκολουθήσει, τὸ μὴ δυνατὸν εἶναι· καὶ εἴ τις ταύτην μὴ φήσειεν εἶναι ἀντίφασιν, ἀνάγκη λέγειν τὸ δυνατὸν μὴ εἶναι· ἅπερ ἅμφω ψευδῆ κατὰ τοῦ ἀναγκαῖον εἶναι. ἀλλὰ μὴν πάλιν τὸ αὐτὸν εἶναι δοκεῖ δυνατὸν τέμνεσθαι καὶ μὴ τέμνεσθαι, καὶ εἶναι καὶ μὴ εἶναι, ὥστε ἔσται τὸ ἀναγκαῖον εἶναι ἐνδεχόμενον μὴ εἶναι· τοῦτο δὲ ψεῦδος. φανερὸν δὴ ὅτι οὐ πᾶν τὸ δυνατὸν ἦ εἶναι ἦ βαδίζειν καὶ τὰ ἀντικείμενα δύναται, ἀλλ' ἔστιν ἐφ' ὃν οὐκ ἀληθέσ· πρῶτον μὲν ἐπὶ τῶν μὴ κατὰ λόγον δυνατῶν, οἷον τὸ πῦρ θερμαντικὸν καὶ ἔχει δύναμιν ἄλογον, —αἱ μὲν οὖν μετὰ λόγου 23^a δυνάμεις αἱ αὗται πλειόνων καὶ τῶν ἐναντίων, αἱ δ' ἄλογοι οὐ πᾶσαι, ἀλλ' ὥσπερ εἰρηται, τὸ πῦρ οὐ δυνατὸν θερμαίνειν καὶ μή, οὐδὲ ὅσα ἄλλα ἐνεργεῖ ἀεί· ἔνια μέντοι δύναται καὶ τῶν κατὰ τὰς ἀλόγους δυνάμεις ἂμα τὰ ἀντικείμενα· ἀλλὰ

τοῦτο μὲν τούτου χάριν εἴρηται, ὅτι οὐ πᾶσα δύναμις τῶν ἀντι- 5
 κειμένων, οὐδ' ὅσαι λέγονται κατὰ τὸ αὐτὸ οἶδος,— ἔναιαι δὲ
 δυνάμεις ὁμώνυμοί εἰσιν· τὸ γὰρ δυνατὸν οὐχ ἀπλῶς λέγεται,
 ἀλλὰ τὸ μὲν ὅτι ἀληθὲς ὡς ἐνεργείᾳ ὅν, οἷον δυνατὸν
 βαδίζειν ὅτι βαδίζει, καὶ ὅλως δυνατὸν εἶναι ὅτι ἥδη ἔστι
 κατ' ἐνέργειαν ὁ λέγεται δυνατόν, τὸ δὲ ὅτι ἐνεργήσειν ιο
 ἄν, οἷον δυνατὸν βαδίζειν ὅτι βαδίσειεν ἄν. καὶ αὕτη μὲν
 ἐπὶ τοῖς κινητοῖς ἔστι μόνοις ἡ δύναμις, ἐκείνη δὲ καὶ ἐπὶ¹⁵
 τοῖς ἀκινήτοις· ἅμφω δὲ ἀληθὲς εἰπεῖν τὸ μὴ ἀδύνατον εἶναι
 βαδίζειν ἢ εἶναι, καὶ τὸ βαδίζον ἥδη καὶ ἐνεργοῦν καὶ τὸ βα-
 διστικόν. τὸ μὲν οὖν οὗτο δυνατὸν οὐκ ἀληθὲς κατὰ τοῦ ἀναγ-
 καίου ἀπλῶς εἰπεῖν, θάτερον δὲ ἀληθές. ὥστε, ἐπεὶ τῷ ἐν μέ-
 ρει τὸ καθόλου ἔπειται, τῷ ἐξ ἀνάγκης ὅντι ἔπειται τὸ δύνα-
 σθαι εἶναι, οὐ μέντοι πᾶν. καὶ ἔστι δὴ ἀρχὴ ἵσως τὸ ἀναγ-
 καῖον καὶ μὴ ἀναγκαῖον πάντων ἢ εἶναι ἢ μὴ εἶναι, καὶ
 τὰ ἄλλα ὡς τούτοις ἀκολουθοῦντα ἐπισκοπεῖν δεῖ.²⁰

Φανερὸν δὴ ἐκ τῶν εἰρημένων ὅτι τὸ ἐξ ἀνάγκης ὃν κατ'
 ἐνέργειάν ἔστιν, ὥστε εἰ πρότερα τὰ ἀίδια, καὶ ἐνέργεια δυ-
 νάμεως προτέρα. καὶ τὰ μὲν ἄνευ δυνάμεως ἐνέργειαί εἰσιν,
 οἷον αἱ πρῶται οὐσίαι, τὰ δὲ μετὰ δυνάμεως, ἀ τῇ μὲν φύ-
 σει πρότερα, τῷ χρόνῳ δὲ ὕστερα, τὰ δὲ οὐδέποτε ἐνέργειαί²⁵
 εἰσιν ἄλλὰ δυνάμεις μόνον.

14 Πότερον δὲ ἐναντία ἔστιν ἡ κατάφασις τῇ ἀποφάσει ἢ
 ἡ κατάφασις τῇ καταφάσει, καὶ ὁ λόγος τῷ λόγῳ ὁ λέγων
 ὅτι πᾶς ἄνθρωπος δίκαιος τῷ οὐδεὶς ἄνθρωπος δίκαιος, ἢ τὸ
 πᾶς ἄνθρωπος δίκαιος τῷ πᾶς ἄνθρωπος ἄδικος; οἷον ἔστι³⁰
 Καλλίας δίκαιος — οὐκ ἔστι Καλλίας δίκαιος — Καλλίας ἄδικός

ἐστιν, ποτέρα ἐναντία τούτων;—εἰ γὰρ τὰ μὲν ἐν τῇ φωνῇ
ἀκολουθεῖ τοῖς ἐν τῇ διανοίᾳ, ἐκεῖ δ’ ἐναντία δόξα ἡ τοῦ
ἐναντίου, οἷον ὅτι πᾶς ἄνθρωπος δίκαιος τῇ πᾶς ἄνθρωπος ἄδικος,
35 καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ φωνῇ καταφάσεων ἀνάγκη ὅμοίως ἔχειν. εἰ
δὲ μηδὲ ἐκεῖ ἡ τοῦ ἐναντίου δόξα ἐναντία ἐστίν, οὐδ’ ἡ κατά-
φασις τῇ καταφάσει ἔσται ἐναντία, ἀλλ’ ἡ εἰρημένη ἀπόφασις.
ῶστε σκεπτέον ποία δόξα ἀληθῆς ψευδεῖ δόξῃ ἐναντία, πότε-
ρον ἡ τῆς ἀποφάσεως ἡ ἡ τὸ ἐναντίον εἶναι δοξάζουσα. λέγω
40 δὲ ὥδε· ἔστι τις δόξα ἀληθῆς τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν, ἄλλη δὲ
23^b ὅτι οὐκ ἀγαθὸν ψευδής, ἐτέρα δὲ ὅτι κακόν· ποτέρα δὴ τούτων
ἐναντία τῇ ἀληθεῖ; καὶ εἰ ἔστι μία, κατὰ ποτέραν ἐναντία;
(τὸ μὲν δὴ τούτῳ οἵεσθαι τὰς ἐναντίας δόξας ὥρισθαι, τῷ τῶν
ἐναντίων εἶναι, ψεῦδος· τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθὸν καὶ τοῦ
5 κακοῦ ὅτι κακὸν ἡ αὐτὴ ἵσως καὶ ἀληθῆς, εἴτε πλείους εἴτε
μία ἔστιν· ἐναντία δὲ ταῦτα· ἄλλ’ οὐ τῷ ἐναντίων εἶναι ἐναντίαι,
· τὸ ἄλλὰ μᾶλλον τῷ ἐναντίως.)

7

Εἰ δὴ ἔστι μὲν τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἔστιν
ἀγαθὸν δόξα, ἔστι δ’ ὅτι οὐκ ἀγαθόν, ἔστι δὲ ὅτι ἄλλο τι ὁ οὐχ
ὑπάρχει οὐδ’ οἶόν τε ὑπάρξαι (τῶν μὲν δὴ ἄλλων οὐδεμίαν
ιο θετέον, οὐθ’ ὅσαι ὑπάρχειν τὸ μὴ ὑπάρχον δοξάζουσιν οὐθ’ ὅσαι
μὴ ὑπάρχειν τὸ ὑπάρχον, —ἄπειροι γὰρ ἀμφότεραι, καὶ ὅσαι
ὑπάρχειν δοξάζουσι τὸ μὴ ὑπάρχον καὶ ὅσαι μὴ ὑπάρχειν τὸ
ὑπάρχον,— ἄλλ’ ἐν ὅσαις ἔστιν ἡ ἀπάτη· αὗται δὲ ἐξ ὧν αἱ
γενέσεις· ἐκ τῶν ἀντικειμένων δὲ αἱ γενέσεις, ὥστε καὶ αἱ
15 ἀπάται), εἰ οὖν τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀγαθὸν καὶ οὐ κακόν ἔστιν, καὶ
τὸ μὲν καθ’ αὐτὸ τὸ δὲ κατὰ συμβεβηκός (συμβέβηκε γὰρ

αὐτῷ οὐ κακῷ εἶναι), μᾶλλον δ' ἔκάστου ἀληθῆς ἡ καθ' αὐτό,
καὶ ψευδῆς εἴπερ καὶ ἀληθῆς.—ἡ μὲν οὖν ὅτι οὐκ ἀγαθὸν τὸ
ἀγαθὸν τοῦ καθ' αὐτὸν ὑπάρχοντος ψευδῆς, ἡ δὲ τοῦ ὅτι κα-
κὸν τοῦ κατὰ συμβεβηκός, ὥστε μᾶλλον ἂν εἴη ψευδῆς τοῦ 20
ἀγαθοῦ ἡ τῆς ἀποφάσεως ἢ ἡ τοῦ ἐναντίου. διέψευσται δὲ
μάλιστα περὶ ἔκαστον ὁ τὴν ἐναντίαν ἔχων δόξαν· τὰ γὰρ ἐναν-
τία τῶν πλεῖστον διαφερόντων περὶ τὸ αὐτό. εἰ οὖν ἐναντία μὲν
τούτων ἡ ἔτέρα, ἐναντιωτέρα δὲ ἡ τῆς ἀντιφάσεως, δῆλον ὅτι
αὗτη ἂν εἴη ἡ ἐναντία. ἡ δὲ τοῦ ὅτι κακὸν τὸ ἀγαθὸν συμπε- 25
πλεγμένη ἔστιν· καὶ γὰρ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν ἀνάγκη ἵσως ὑπο-
λαμβάνειν τὸν αὐτόν.

27

"Ετι δ' εἰ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως 27
δεῖ ἔχειν, καὶ ταύτη ἂν δόξειε καλῶς εἰρῆσθαι· ἡ γὰρ παν-
ταχοῦ τὸ τῆς ἀντιφάσεως ἡ οὐδαμοῦ· ὅσοις δὲ μή ἔστιν ἐναν-
τία, περὶ τούτων ἔστι μὲν ψευδῆς ἡ τῇ ἀληθεῖ ἀντικειμένη, 30
οἷον ὁ τὸν ἀνθρωπὸν μὴ ἀνθρωπὸν οἰόμενος διέψευσται. εἰ
οὖν αὗται ἐναντίαι, καὶ αἱ ἄλλαι αἱ τῆς ἀντιφάσεως.

"Ετι ὁμοίως ἔχει ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθὸν καὶ ἡ τοῦ μὴ ἀγα-
θοῦ ὅτι οὐκ ἀγαθόν, καὶ πρὸς ταύταις ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι οὐκ
ἀγαθὸν καὶ ἡ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν. τῇ οὖν τοῦ μὴ ἀγαθοῦ 35
ὅτι οὐκ ἀγαθὸν ἀληθεῖ οὕση δόξῃ τίς ἐναντία; οὐ γὰρ δὴ ἡ λέγου-
σα ὅτι κακόν· ἅμα γὰρ ἂν ποτε εἴη ἀληθῆς, οὐδέποτε δὲ ἀληθῆς
ἀληθεῖ ἐναντία· ἔστι γάρ τι μὴ ἀγαθὸν κακόν, ὥστε ἐνδέχεται ἅμα
ἀληθεῖς εἶναι. οὐδ' αὖ ἡ ὅτι οὐ κακόν· [ἀληθῆς γὰρ καὶ αὗτη·]
ἅμα γὰρ καὶ ταῦτα ἂν εἴη. λείπεται δὴ τῇ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ 40
ὅτι οὐκ ἀγαθὸν ἐναντία ἡ τοῦ μὴ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν [ψευδῆς· 24^a

ἀληθῆς γὰρ αὗτη]. ὥστε καὶ ἡ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι οὐκ ἀγαθὸν τῇ
ἢ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι ἀγαθόν.

3

Φανερὸν δὲ ὅτι οὐδὲν διοίσει οὐδ' ἂν καθόλου
τιθῶμεν τὴν κατάφασιν· ἡ γὰρ καθόλου ἀπόφασις ἐναντία
5 ἔσται, οἷον τῇ δόξῃ τῇ δοξαζούσῃ ὅτι πᾶν ἀγαθὸν ἀγαθόν
ἡ ὅτι οὐδὲν τῶν ἀγαθῶν ἀγαθόν. ἡ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ ὅτι
ἀγαθόν, εἰ καθόλου τὸ ἀγαθόν, ἡ αὐτή ἔστι τῇ ὅ τι ἂν ἦ
ἀγαθὸν δοξαζούσῃ ὅτι ἀγαθόν· τοῦτο δὲ οὐδὲν διαφέρει τοῦ ὅτι
πᾶν δὲ ἂν ἦ ἀγαθὸν ἀγαθόν ἔστιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ

24^b ἀγαθοῦ.

ι "Ωστ' εἴπερ ἐπὶ δόξης οὗτως ἔχει, εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ φωνῇ
καταφάσεις καὶ ἀποφάσεις σύμβολα τῶν ἐν τῇ ψυχῇ, δῆλον
ὅτι καὶ καταφάσει ἐναντία μὲν ἀπόφασις ἡ περὶ τοῦ αὐτοῦ
καθόλου, οἷον *(τῇ)* ὅτι πᾶν ἀγαθὸν ἀγαθόν ἡ ὅτι πᾶς ἄν-
5 θρωπὸς ἀγαθός ἡ ὅτι οὐδὲν ἦ οὐδείς, ἀντιφατικῶς δὲ ὅτι ἦ οὐ
πᾶν ἢ οὐ πᾶς. φανερὸν δὲ καὶ ὅτι ἀληθῆ ἀληθεῖ οὐκ ἐνδέχεται
ἐναντίαν εἶναι οὔτε δόξαν οὔτε ἀντίφασιν ἐναντίαι μὲν γὰρ αἱ
περὶ τὰ ἀντικείμενα, περὶ ταῦτα δὲ ἐνδέχεται ἀληθεύειν τὸν
αὐτόν· ἅμα δὲ οὐκ ἐνδέχεται τὰ ἐναντία ὑπάρχειν τῷ αὐτῷ.

G. Waentig

X

SLUB DRESDEN



3 0224812